

๖๖. ๑
๒๒๒๗
. ๒

ความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
เขตการศึกษา ๑๐

ปริญญานิพนธ์
ของ
ประจักษ์ บุญอารีย์

๑๒ ส.ค. ๒๕๒๔

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ โทร. ๓๙๒๑๕๗๕, ๓๙๑๕๐๕๘

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตรา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
พุทธศักราช ๒๕๒๒
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความต้องการศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เขตการศึกษา 10

บทคัดย่อ

ของ

ประจักษ์ บุญอารีย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พฤษภาคม 2522

1
ความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อทราบลักษณะการแจกแจงและความสอดคล้องของ
ความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า
และนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 โดยศึกษาความต้องการศึกษา
จากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า ปีการศึกษา 2521 จำนวน
1,152 คน ส่วนการได้โอกาสศึกษา ศึกษาจากประชากรของนักศึกษาปีที่ 1 ระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521 จำนวน 2,384 คน ผลการศึกษา
ปรากฏดังนี้

1. นักเรียนหญิงต้องการศึกษามากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชั้น ม.ศ.5
ต้องการศึกษามากกว่านักเรียน ป.วช. นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะเกษตรกรและสังคมสูง
ต้องการศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดามารดาเป็นฐานะทางเกษตรและสังคมต่ำ

2. การกระจายตามลักษณะสถานภาพของนักเรียนที่ต้องการศึกษา และนักศึกษาที่
ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 นักเรียนที่ต้องการศึกษาเป็นชาย - หญิง เท่า ๆ กันหรือคิดเป็นร้อยละ
49.6 และ 50.4 ตามลำดับ แต่นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงและ
มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษาที่จบการศึกษานั้น ม.ศ.5

2.2 นักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเป็นผู้ที่มีบิดาเป็น
เกษตรกร กสิกร ประมง ร้อยละ 44.3 และ 41.8 ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ
ร้อยละ 32.0 และ 38.2 และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวร้อยละ 12.9 และ 13.7
นักเรียนและนักศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาไม่เกิน ป.7 หรือ ม.3 เดิม
และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,001 บาท

2.3 นักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเป็นผู้ที่มีมารดา
ทำงานบ้านหรือแม่บ้านร้อยละ 32.0 และ 40.2 เกษตรกร กสิกร ประมง ร้อยละ 41.9
และ 37.8 และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวร้อยละ 17.0 และ 12.6 ทั้งนักเรียน
และนักศึกษาประมาณสามในสี่เป็นผู้ที่มีมารดาประจำการการศึกษาเพียง ป.4 และต่ำกว่า และมี
รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,001 บาท

3. สักส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสักส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสถานภาพต่อไปนี้คือ เพศหญิง หลักสูตรชั้น ม.ศ. 5 บิดาและมารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง บิดามีระดับการศึกษา ป. 4 และบิดาและมารดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท

4. สักส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสักส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในสถานภาพต่อไปนี้ คือ เพศชาย หลักสูตร ป.ศ. และ ป.วช. บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ มารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน และบิดาและมารดามีระดับการศึกษา ป. 7 หรือ ม. 3 เติม

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาของนักเรียนและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษา คือ โอกาสในการหางาน และบิดามารดาส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยคือ ครู อาจารย์ และเพื่อนฝูง

6. สักส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาแตกต่างจากสักส่วนของประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกสถานภาพที่มีการเปรียบเทียบ

THE DEMAND FOR AND THE ACCESS TO HIGHER EDUCATION
IN EDUCATIONAL REGION 10

AN ABSTRACT
BY
PRAJUCK BOONAREE

Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
November 1979

The purposes of this study were to study and compare the demand for and the access to higher education of the M.S. 5 pupils or equivalence and the first year students of higher education level, with respects to their personal status distribution in the Educational Region 10. The attempt was made to find out how much the demand and the access were met. Two sample groups were used in the study. The first, used for collecting data on the demand for higher education, comprised 1,152 pupils of M.S. 5 or equivalence in academic year 1978 and the second, for the access to higher education, comprised 2,384 first year students of higher level in the same academic year. The major findings were as follows:

1. There was more demand for higher education of female pupils than male pupils and more demand for higher education of M. S. 5 pupils than vocational certificate pupils. It was significantly different that pupils whose parents have high socio-economic status were more than those pupils whose parents have lower socio-economic status.

2. The distribution of the demand for and the access to higher education are as follows :

2.1 The percentage of male and female pupils were nearly equivalent (49.6% and 50.4%). But the male students were larger numbers than female students (50.1% and 44.9%). more than half of all students in higher education level were the certificate students of M.S. 5.

2.2 Almost all the pupils and the students whose fathers were farmers (44.3% and 41.3%), government officers (32.0% and 38.2%),

business owners (12.9 %) and 13 %). More than half of the pupils and the students were whose father had Prathom 7 or lower level of education and income of 1,001 baht per month.

2.3 Almost all the pupils and the students whose mothers were house - keepers (32.0 % and 40.2 %), farmers (41.1 % and 37.8 %), and business owners (17.0 % and 12.6 %). About three fourths of their mothers had only Prathom 4 or lower level of education and income of lower than 1,001 baht per month.

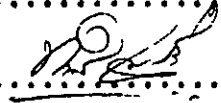
3. In each following status, the demand of the pupils for higher education and the access of the students to higher education were positive significantly different; female, M.S.5, whose parents were business owners, whose mothers were farmers, whose fathers had Prathom 4 and lower level of education and whose parents had income of lower than 500 baht per month.

4. In each following status, the access of the students to higher education and the demand of the pupils for higher education were positive significantly different; male, certificate of education, vocational certificate, whose fathers were government officers, whose mothers were house - keepers and whose parents had lower than Pratom 4 level of education.

5. Both the pupils and the students based their decision to learn in a particular area on two factors; job opportunity and their parents. Teachers and friends were considered less influential in the pupils' and students' decision making.

6. All status that compared between the proportion of the students who access to higher education and the proportion of the population in the Northeastern were significantly different.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้อย่างถี่ถ้วนแล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของกัฏฐศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

..... ประธาน

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วิจิตร สิ้นสิริ และอาจารย์ ดร.หินกร นกศรี ที่ได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตลอดจนช่วย
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการอุดมศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.สิริมนต์ เกตุพัก
ดร.เจอราล ทราย ดร.วรภรณ์ บวรศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ และคุณเคศา ศรีพิพัฒน์กุล ที่ได้ให้เขียนและคณะ
เข้าร่วมโครงการวิจัยและได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย รองเลขาธิการสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาในระหว่างทำวิจัย และขอขอบคุณ
อาจารย์บุญเยี่ยม หุ่นสะดี โรงเรียนมัธยมสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และคุณไพฑูรย์ กฤษณ์เพชร นิสิตปริญญาโทภาควิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ขอขอบคุณหัวหน้าสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10
ทุกแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ นิสิต นักศึกษาและนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล จนมีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ประจักษ์ บุญอารีย์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
	ขอบเขตของงาน	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	14
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา	19
	สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของเขตการศึกษา 10	30
3	วิธีดำเนินการศึกษา	39
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	44
	ลักษณะของแบบสอบถาม	45
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54

๕ สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	115
ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้	115
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	115
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	116
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
อภิปรายผล	129
ขอเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	156

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาตามความคาดหมายในแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520 - 2524)	3
2	จำนวนประชากร พื้นที่และเขตการปกครองของจังหวัดในเขตการศึกษา 10 ปี พ.ศ. 2520	32
3	จำนวนสถานศึกษา ครูอาจารย์และนักเรียนในเขตการศึกษา 10	33
4	จำนวนสถานศึกษาและจำนวนผู้เรียนแยกตามประเภทสถานศึกษา . . .	33
5	จำนวนผู้ที่สมัครและเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ในปีการศึกษา 2510 - 2511 ของจังหวัดในเขตการศึกษา 10	36
6	จำนวนผู้สมัครสอบและสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ที่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากจังหวัดในเขตการศึกษา 10	37
7	จำนวนนักเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนหรือวิทยาลัย ...	42
8	จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่รวบรวมได้ ...	51
9	จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่รวบรวมได้ ...	53
10	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ	56
11	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทหลักสูตร	57
12	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของบิดา	58
13	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของมารดา	59

14	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา	60
15	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา	61
16	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา	63
17	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา	64
18	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามปัจจัยที่ระบุว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชา ที่ต้องการศึกษา	65
19	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา	66
20	จำนวนและการอยุ่ละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาและประเภทสถาบัน	68
21	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามเพศ	70
22	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามประเภทหลักสูตร	71
23	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามอาชีพของบิดา	72
24	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามอาชีพของมารดา	74

25	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดา ...	76
26	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามระดับการศึกษาของมารดา	78
27	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา	79
28	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา	81
29	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามเพศ	82
30	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามประเภทหลักสูตรที่จบการศึกษา	83
31	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามอาชีพของบิดา	83
32	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามอาชีพของมารดา	84
33	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา	85
34	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา	86
35	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา	88
36	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา	89

37	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10	90
38	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา	91
39	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามสาขาวิชาและประเภทสถาบัน	92
40	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามเพศ	93
41	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามประเภทของหลักสูตร ..	94
42	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามอาชีพของบิดา	95
43	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามอาชีพของมารดา	96
44	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดา	97
45	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามระดับการศึกษาของมารดา	99

46	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พิจารณตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา100	
47	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณตามระดับรายได้ต่อเดือน ของมารดา	101
48	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กับสัดส่วนของนักศึกษาที่ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในระดับ อุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10	102
49	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณตามสาขาวิชา	104
50	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พิจารณตามประเภทสถาบัน ..	105
51	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณตามสาขาวิชาในประเภท สถาบันเฉพาะที่มีในเขตการศึกษา 10	106
52	ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณตามเพศ	109

- 53 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาตามอาชีพของบิดาและประชากรชาย 110
- 54 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาตามอาชีพของมารดาและประชากรหญิง 111
- 55 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดาและประชากรชาย 112
- 56 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาตามระดับการศึกษาของมารดาและประชากรหญิง 113

ภูมิหลัง

ในช่วงระยะสิบปีที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในหน่วยงานหลายสังกัดที่มีความแตกต่างกันทั้งความมุ่งหมาย ภารกิจ วิธีดำเนินการทางการศึกษาและระบบบริหาร จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ในปีการศึกษา 2521 มี 160 สถาบันแบ่งเป็น 192 วิทยาเขต เป็นสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 13 แห่ง วิทยาลัยเอกชน 10 แห่ง วิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 105 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 9 แห่ง และสังกัดกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะกิจของรัฐสังกัดกระทรวงอื่น ๆ 16 แห่ง คือ โรงเรียนทหาร ตำรวจ 4 แห่ง โรงเรียนพยาบาลของทหารตำรวจ 2 แห่ง โรงเรียนของกระทรวงอื่น ๆ 10 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะกิจของเอกชนอีก 4 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน 1 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 2)

ในแต่ละปีมีผู้ต้องการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มมากขึ้นทุก ๆ ปีตามจำนวนผู้ที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่า ก่อนเริ่มแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515 - 2519) ในปีการศึกษา 2514 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเทียบเท่ามีเพียง 61,315 คน แยกเป็นสายสามัญ 26,483 คน อาชีวศึกษา 20,294 คน ปีกัดครุ 14,538 คน (ไม่รวมวิชาทหาร นาฏศิลป์ และปีกัดครุภาคสมทบ) และมีผู้สอบผ่านมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเทียบเท่าเพียง 36,892 คน หรือร้อยละ 60 ของผู้เข้าสอบทั้งสิ้น (กรบสามัญศึกษา 2519 : 207) ปริมาณนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 โดยเฉพาะในช่วงสองปีสุดท้ายของแผน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญสูงกว่าเป้าหมายถึงร้อยละ 20.8 ทอปี สายปีกัดครุในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา

ภาคปกติสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 20.6 ต่อปี และในภาคสมทบสูงกว่าเป้าหมายถึงสามเท่าตัว ส่วนในสายอาชีพนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าเป้าหมายเล็กน้อย และในช่วงปลายแผนได้มีการปรับปรุงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้เป็นหลักสูตรกว้าง นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความสนใจ ทำให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเรียนจบการศึกษาได้ในแต่ละปีมีปริมาณมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 11 - 12)

เมื่อเริ่มแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520 - 2524) การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ผลักดันให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วคือ การขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับอำเภอและตำบลจำนวนมากเพื่อสนองตอบความต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเพิ่มมากขึ้น และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้ลดชั้นประถมศึกษาลงอีก 1 ปี และเพิ่มชั้นมัธยมศึกษาอีก 1 ปี ประกอบกับความต้องการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอีกด้วย ในปีการศึกษา 2520 จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (รวมโรงเรียนราษฎร์ สาวิทย์วิทยาลัยครู และสาวิทย์มหาวิทยาลัย) มี 1,109,778 คน เฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.ศ. 4 - 5) มีถึง 188,975 คน ทั้งที่ความคาดหมายตามแผนจะมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามเป้าหมายในปีการศึกษา 2520 จำนวน 184,320 คน หรือเฉพาะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 146,770 คน ซึ่งอาจจะคาดหมายได้ว่านักเรียนที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่าจะสูงกว่าเป้าหมายตามแผนจำนวนมากทุกปี และผู้ที่จบการศึกษาเขื่อนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 197)

สืบเนื่องจากความต้องการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือ การได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ปริมาณนักศึกษาที่ได้โอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งการได้โอกาสศึกษามีทั้งในระบบเปิด (open access) อันได้แก่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และระบบปิด (limited access) ซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ในปีการศึกษา 2518 มีนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดประมาณหนึ่งแสนสามหมื่นคนเศษ ร้อยละ 56 ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 36 ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 6 ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเอกชน ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 2 ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยหรือโรงเรียนเฉพาะกิจในสังกัดกระทรวงอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนทหาร - ตำรวจ และอื่น ๆ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 1 : 2521)

ตามความคาดหมายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (2520 - 2522) จะมีนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะปีที่ 1 และเทียบเท่า ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาตามความคาดหมายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520 - 2524)

ปีการศึกษา สังกัด	2520	2521	2522	2523	2524	หมายเหตุ
กระทรวงศึกษาธิการ	66,620	74,650	75,900	82,690	94,005	
ทบวงมหาวิทยาลัย *	14,309	15,336	15,782	16,228	16,594	
วิทยาลัยเอกชน	5,459	6,024	6,177	7,475	6,256	
	86,388	96,010	97,859	106,393	106,857	

* เฉพาะในระบบปิดไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) 2520 หน้า 95

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ที่ได้โอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษากับจำนวนผู้ต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละปีจะเห็นได้ว่า ผู้ที่ได้โอกาสศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีผู้ที่ไม่ได้โอกาสเหลืออยู่อีกเป็นจำนวนมาก แม้ส่วนหนึ่งจะได้รับโอกาสในระบบเปิดของมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็ยังไม่เป็นการเพียงพอ ที่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้จำกัดโอกาสในการเข้าศึกษาต่อของประชาชนในชาติ

นโยบายการศึกษาของไทยมุ่งที่จะให้ประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาเท่าเทียมกันตั้งแต่เริ่มแรกของการจัดการศึกษาที่ระบบแล้ว ดังจะเห็นได้จากพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงปรารถนาไว้เมื่อทรงเริ่มปฏิรูปการศึกษาว่า "เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ลงไปถึงราษฎรที่ต่ำสุดจะได้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอมอบไว้ว่า การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้จะเป็นของสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะจัดขึ้นให้เจริญจงใจ" (วชิรชัย มูลศิโรตม์ 2516 : 19)

19) นโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามที่จะจัดการศึกษาให้มีความเสมอภาคกัน แต่ในปัจจุบันประเทศไทยก็ยังเผชิญปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาอยู่อย่างมาก โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะในสภาพปัจจุบันการศึกษาของไทยอยู่ในวงจำกัด ผู้ที่ได้รับโอกาสศึกษาสูงกว่าการศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีและอยู่ในตัวเมือง ผู้ที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในชนบทห่างไกลจะมีโอกาสได้แต่เพียงการศึกษามัธยมศึกษาเท่านั้น ทางด้านคุณภาพการศึกษาก็มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองกับชนบท หรือระหว่างจังหวัดต่าง ๆ กับกรุงเทพมหานคร อันสืบเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณ การกระจายของสถาบันอุดมศึกษา คุณภาพของบุคลากร ระบบบริหาร อุปกรณ์การศึกษา กระบวนการเรียนการสอนที่ขาดความทัดเทียมและเสมอภาคกัน จึงทำให้ผู้ที่ยากจนและอยู่ในชนบทขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงทัดเทียมกับคนในกรุงเทพมหานครและในตัวเมือง เป็นเหตุให้ผู้ที่มีฐานะดีและมีความสามารถสูงพอที่จะศึกษาเล่าเรียนได้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทเดินทางเข้ามาแสวงหาโอกาสศึกษาในตัวเมืองและกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษามีเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

ในปัจจุบันความพยายามของรัฐที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เท่าเทียมกันมีมากขึ้นตามแรงผลักดันจากความต้องการศึกษา ในแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ใช้วิธีการแตกต่างกันตามความจำเป็น บางสถาบันก็ได้จำกัดสิทธิ์บางอย่างเพื่อความสะดวกในโอกาสทางการศึกษา เช่น ระบบการกำหนดสัดส่วน (quota) ของหน่วยงานมหาวิทยาลัยในการรับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค หรือระบบจำกัดเขารวมมีค่าในการสอบเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครู เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาระดับอุดมศึกษาแต่ละแขนงวิชาจะมีความจำกัดอยู่ในตัวเอง เช่น จำกัดในเรื่อง เพศ อายุ สุขภาพร่างกาย ขนาดของร่างกาย ความสามารถทางสติปัญญา เป็นต้น

เขตการศึกษา 10 ประกอบไปด้วยจังหวัด กาฬสินธุ์/นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2519 มีประชากรทั้งหมด 4,988,312 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรมและมีฐานะยากจน (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ 2520 : 305) ในปีการศึกษา 2521 มีโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเทียบเท่า 52 แห่ง มีนักเรียนเฉพาะมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเทียบเท่า 12,433 คน มีสถาบันอุดมศึกษา รวม 13 แห่ง รับนักศึกษาเข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2521 ได้ประมาณสามพัน คนเศษ (สำนักงานศึกษาธิการเขต 10 2521 : ไม่มีเลขหน้า) ในแต่ละปีมีนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเทียบเท่าเป็นจำนวนมากต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในสถาบันที่อยู่ในเขตการศึกษา 10 สถาบันในเขตการศึกษาอื่นและสถาบันในกรุงเทพมหานคร ในแต่ละปีมีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ต้องการเดินทางเข้ามาแสวงหาโอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร แต่ส่วนน้อยที่ได้โอกาสศึกษาในระบบปิด ส่วนในเขตการศึกษา 10 สถาบันอุดมศึกษาที่รับเข้าศึกษาก็จำกัดทั้งจำนวนและสาขาวิชาที่ศึกษา สถาบันหลักคือ วิทยาลัยครู 2 แห่ง วิทยาลัยการศึกษา 1 แห่ง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม นอกนั้นเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เริ่มเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.วส.) ในปีการศึกษา 2520 ซึ่งแต่ละแห่งรับนักศึกษาได้จำนวนน้อย ดังนั้นผู้ที่ได้โอกาสศึกษาส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 จึงเป็นการได้โอกาสศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) นอกนั้นเป็นการได้โอกาสศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.วส.)

และระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม จึงนับได้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 อยู่ในวงจำกัด อันเป็นการไม่เสมอภาคอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนกลาง

การศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาและการได้โอกาสในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงว่าประชากรที่ต้องการศึกษาและได้โอกาสศึกษาเป็นประชากรกลุ่มใดบ้าง และมีลักษณะความต้องการการศึกษาและการได้โอกาสศึกษาเป็นไปในรูปใด เพื่อจะสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปเป็นพื้นฐานในการวางแผนการศึกษาและปรับปรุงการดำเนินการทางการศึกษารายในเขตการศึกษา 10 และส่วนรวมของประเทศ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะการ แจกแจงของความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าและนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 ว่ามีลักษณะอย่างไรและมีความสอดคล้องกันเพียงใด

ความมุ่งหมายเฉพาะ

การศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาการกระจายลักษณะสถานภาพของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการกระจายลักษณะสถานภาพของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10

การศึกษาเรื่องการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาการกระจายลักษณะสถานภาพของนักศึกษาปีที่ 1 ที่ได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตการศึกษา 10

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาปีที่ 1 ที่ได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตการศึกษา 10

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เขตการศึกษา 10 แสดงให้เห็นภาพรวมทั้งความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาใช้เป็นดัชนีประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย วางแผน และจัดการศึกษา ให้สภาพการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประชากรกลุ่มต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการศึกษาและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น การกำหนดนโยบาย การรับเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การกระจายสถานับอุดมศึกษา การเพิ่มหรือลดสาขาวิชาในสถาบันอุดมศึกษา การจัดสรรทุนการศึกษา การกำหนดสัดส่วน (quota) เพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาและสาขาวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังใช้ประกอบการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของงาน

1. ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า มีสัดส่วนการกระจายตามลักษณะสถานภาพในปีการศึกษา 2520 และมีการศึกษา 2521 คล้ายคลึงกัน

2. สัดส่วนของประชากรตามลักษณะสถานภาพในระหว่างที่ศึกษาจนกว่ามีแนวโน้ม
คล้ายคลึงกัน

ขอบเขตของการศึกษานี้ว่า

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน
ชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 และการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ
นักศึกษาปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัด กาฬสินธุ์
นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี

2. ประชากร ประชากรที่ศึกษามี 2 กลุ่มได้แก่ ประชากรที่ศึกษาเกี่ยวกับความ
ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ นักเรียน ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในโรงเรียนมัธยมศึกษา
หรือวิทยาลัยต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521 และประชากรที่ใช้ศึกษาเกี่ยว
กับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของระดับอุดมศึกษาในสถาบัน
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นนักเรียนที่มีภูมิลำเนาใน
เขตการศึกษา 10 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนประชากรที่ศึกษาการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
เป็นนักศึกษาที่ได้โอกาสในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ซึ่งอาจจะไม่มีภูมิลำเนาในเขต
ศึกษาอื่น

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 ประเภทของหลักสูตรที่กำลังศึกษา ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า

3.1.3 อาชีพของบิดาและมารดา

3.1.4 รายได้ของบิดาและมารดา

3.1.5 ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา

3.1.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตัวแปรที่ใช้ศึกษาเรื่องการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่

3.2.1 เพศ

3.2.2 ประเภทของหลักสูตรที่จบการศึกษาระดับ ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า

3.2.3 อาชีพของบิดาและมารดา

3.2.4 รายได้ของบิดาและมารดา

3.2.5 ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา

3.2.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษา

กํานินยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการศึกษา หมายถึง ความประสงค์ที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 โดยพิจารณาจากความถี่ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. การได้โอกาสศึกษา หมายถึง การได้โอกาสศึกษาในชั้นปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

3. เขตการศึกษา 10 หมายถึงอาณาเขตที่ประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนในชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าของสถานศึกษาในเขตการศึกษา 10

5. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนในชั้นปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

6. ม.ศ.5 หมายถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

7. ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า หมายถึง ชั้นสูงสุดของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ม.ศ.5 ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ พ.ศ. 2518 ป.กศ.ปีที่ 2 ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2518 และ ป.วช. ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2518

8. ระดับอุดมศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาในระบบที่จัดต่อจากชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า

9. ปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา หมายถึง ชั้นต้นสุดของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ได้แก่

9.1 ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย

9.2 ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยพยาบาล

9.3 ป.กศ.ชั้นสูงปีที่ 1 ของวิทยาลัยครูและวิทยาลัยพลศึกษา

9.4 ป.วส.ปีที่ 1 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

10. สถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 หมายถึง สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 10 จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

10.1 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม

10.2 วิทยาลัย คือ

วิทยาลัยครูมหาสารคาม

วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาเขต 1

วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาเขต 2

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมภาวสินธุ์

วิทยาลัยอาชีวศึกษานกรพนม วิทยาเขต 1

วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 1

วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 2

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

วิทยาลัยพยาบาลสหวิชาชีพประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 1

วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 2

11. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่นักเรียนกำลังเรียนและนักศึกษาได้เรียนสำเร็จแล้วตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

12. สถานภาพ คือ สภาพส่วนตัวของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลนั้น ซึ่งได้มาโดยกำเนิดและได้มาโดยการกระทำที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ดินกำเนิด ชั้นทางสังคม ศาสนา การสมรส อาชีพ การศึกษา รายได้ ฯลฯ แต่สถานภาพของนักเรียนและนักศึกษาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สูงสุดระดับมัธยม อาชีพของบิดาและมารดา รายได้ของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา

13. ประเภทของหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรที่นักเรียนกำลังศึกษาหรือนักศึกษารับการศึกษา คือ

13.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.ศ. 4 - 5)

13.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.วช.)

13.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

14. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาเกี่ยวกับความต้องการศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่

14.1 บิดามารดา

14.2 เพื่อนฝูง

14.3 ครู - อาจารย์

14.4 ความมีหน้าที่ทางอาชีพ

14.5 ความยากง่ายในการเรียน

14.6 จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าเรียนสาขาวิชานั้น

14.7 โอกาสในการหางาน

14.8 อื่น ๆ

15. อาชีพของบิดาและมารดา หมายถึง ลักษณะการประกอบอาชีพของบิดาและมารดา โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภทคือ

15.1 รับราชการหรือข้าราชการบำนาญ

15.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

15.3 พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน

15.4 เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว

15.5 เกษตรกร กสิกร ประมง

15.6 ทำงานบ้าน

16. รายได้ของบิดาและมารดา หมายถึง รายได้ต่อเดือนของบิดาและมารดา โดยแบ่งเป็นดังนี้

16.1 ไม่มีรายได้

16.2 รายได้ต่ำกว่า 500 บาท

16.3 รายได้ระหว่าง 500 ถึง 1,000 บาท

16.4 รายได้ระหว่าง 1,001 ถึง 2,000 บาท

16.5 รายได้ระหว่าง 2,001 ถึง 3,000 บาท

16.6 รายได้ระหว่าง 3,001 ถึง 5,000 บาท

16.7 รายได้ระหว่าง 5,001 ถึง 7,000 บาท

16.8 รายได้มากกว่า 7,000 บาท

17. ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดา ได้แก่

17.1 ต่ำกว่า ป.4

17.2 ป.4

1

- 17.3 ป.7 หรือ ม.3 เกือบ
- 17.4 ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม
- 17.5 ม.ศ.5 หรือ ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิมหรือเทียบเท่า
- 17.6 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
- 17.7 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 17.8 สูงกว่าปริญญาตรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาและได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญพอจะนำมาประกอบการศึกษารังนี้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
3. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของเขตการศึกษา 10

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่มีผลต่อความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมาก เช่น เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่อยู่อาศัย ระดับสติปัญญา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา ลักษณะเพิ่มเติมหรือศาสนาที่นับถือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นต้น จากการศึกษายของยูเนสโก (UNESCO 1961 : 8) พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประเทศในเอเชีย 15 ประเทศ ซึ่งมีประชากรประมาณ 130 ล้านคน มีจำนวนผู้อ่านหนังสือไม่ถึง 5 ใน 10 คน คือ ความยากจน หลายประเทศมีกำลังเงินเพื่อใช้จ่ายในการให้การศึกษาในประเทศไม่ทั่วถึง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ นิโคลัส เบเนดิกต์ (เบเนดิกต์ แปลและเรียบเรียงโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2515 : 51) โดยอ้างผลงานวิจัยในสหรัฐอเมริกาว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะสังคมที่ต่างกันจะประสบผลสำเร็จในการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อผู้ใดมีฐานะยากจนแม้จะมีความต้องการทางการศึกษาในสาขาที่สูงเกินกว่ากำลังฐานะของตนเองก็ยอมเป็นไปได้น้อย ฐานะของบุคคลจะเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงความต้องการของที่เหมาะสมกับฐานะของบุคคลนั้น

เกี่ยวกับฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงอาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดา ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีแนวโน้มโดยตรง

ต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน จากการศึกษาของซูเปอร์ (Super. 1957 : 243) คอบบินส์ (Dobbins. 1968 : 2958) และคุก (Cook. 1967 : 799) ไคซอสรูปในลักษณะเดียวกันคือ พื้นฐานทางครอบครัว มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังทางการศึกษา และการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อและคอบบินส์ยังศึกษาพบอีกว่า บิคารมารคามิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อน ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อยังขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจและลักษณะของงานด้วย การศึกษาของ คุก ยังพบว่าสถานภาพทางสมรสของบิคารมารคา และความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาดังกล่าวมาแล้ว ไคซอสรูปสอดคล้องกับการศึกษาของ อัดดี้ (Eaddy. 1969 : 2959) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาของนักเรียนเกษตรกรรม ในมลรัฐหลุยเซียนา แอ็ดดี้ยังพบอีกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบแตกต่างจากคอบบินส์ ที่ว่าบุคคลที่มีข้อเสียด้านวิชาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกวิชาที่ปรารถนาจากบิคารมารคา

เกี่ยวกับการเลือกสถาบันที่ศึกษาที่พบในลักษณะเดียวกันดังปรากฏในผลการศึกษาของมอร์สัน (Morison. 1968 : 1678) ซึ่งศึกษาคูณลักษณะบางประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเลือกสถานการศึกษาในระดับหลังระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมสูง บิคารมีการศึกษาคดีและประกอบอาชีพด้วยวิชาชีพชั้นสูง จะเลือกเรียนในวิทยาลัยหลักสูตรสี่ปีมากกว่านักเรียนที่มีบิคารมาจกการศึกษาระดับต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกเรียนในโรงเรียนพาณิชย์หรือโรงเรียนเทคนิค ในทำนองเดียวกันนักเรียนที่แจ้งว่าต้องการทำงานหรือมีเงินเพื่อการศึกษาจะเลือกเรียนในโรงเรียนพาณิชย์และโรงเรียนเทคนิค เกี่ยวกับการเลือกเรียนตามความถนัดของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่ถนัดทางดนตรี และกีฬาจะเลือกเรียนในวิทยาลัยหลักสูตรสี่ปีมากกว่าอย่างอื่น นักเรียนที่เลือกเรียนในโรงเรียนพาณิชย์และโรงเรียนเทคนิค ได้แก่ นักเรียนที่เรียนศิลปะปฏิบัติมากและนักเรียนที่ชอบวิชาสังคมน้อยที่สุด ส่วนนักเรียนที่เคยเลือกเรียนศิลปะปฏิบัติน้อย ต้องการเข้าเรียนในวิทยาลัยหลักสูตรสี่ปีมาก

จากการค้นคว้าวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับความต้องการในการเลือกสถาบันและสาขาวิชาที่มีผลงานวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

เพียงใจ พึ่งพระเกียรติ (เพียงใจ พึ่งพระเกียรติ 2500 : 39) ได้สำรวจความสนใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรากฏผลว่า นักเรียนเลือกเรียนสาขาวิชาแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง

เมื่อ พ.ศ. 2514 มีงานวิจัยโครงการร่วมกันเรื่อง คำนิยมทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลเป็นภาค ๆ ดังนี้

ธนอม อินทรกำเนต (ธนอม อินทรกำเนต 2514 : 32, 40 และ 41) ได้วิจัยกับนักเรียน ม.ศ.5 ภาคใต้ ปรากฏผลว่า นักเรียนเลือกเรียนรัฐศาสตร์มากที่สุด ลำดับรองลงไปคือ นิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ การศึกษา ตามลำดับ สาขาวิชาที่นักเรียนเลือกน้อยที่สุดคือ ศิลปศาสตร์ เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า นักเรียนชายเลือกสาขาวิชา เกษตรศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกเรียนสาขาวิชาการศึกษาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือ พยาบาล ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ตามลำดับ

ทัศนีย์ บุศราทิจ (ทัศนีย์ บุศราทิจ 2514 : 31) ได้วิจัยกับนักเรียน ม.ศ.5 ในภาคเหนือ พบว่านักเรียนทั้งหญิงและชายเลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ตามลำดับ เมื่อแยกตามเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชายเลือกเรียน วิทยาศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ เทคนิค สถาปัตยกรรมศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกเรียน สาขาวิชาการศึกษา พยาบาล พาณิชยศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ตามลำดับ

ยุวดี เจริญจิตร (ยุวดี เจริญจิตร 2514 : 76) ได้วิจัยกับนักเรียน ม.ศ.5 ในภาคกลางไม่รวมกรุงเทพมหานคร วิชานักศึกษาเลือกเรียนมากที่สุดคือ รัฐศาสตร์ รองลงไปคือ นิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ และพยาบาล

ส่วนนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยของ ไสภณท์ พูลเพชรพันธ์ (ไสภณท์ พูลเพชรพันธ์ 2514 : 32) ปรากฏว่านักเรียนเลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือ นิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ การศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เทคนิค ศิลปศาสตร์และพยาบาล เมื่อจำแนกตามเพศ นักเรียน ม.ถ.5 เพศชาย จะเลือกวิชาแตกต่างไปจากลำดับข้างต้นบ้างคือ เลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือ วิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ เทคนิค พาณิชยศาสตร์ บริหารธุรกิจ การศึกษา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ศิลปศาสตร์และพยาบาล ตามลำดับ นักเรียนหญิงเลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง เช่นเดียวกับนักเรียนชาย ส่วนวิชาที่เลือกรองลงไปคือ พาณิชยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การศึกษา เกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พยาบาล สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บริหารธุรกิจ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคนิค เป็นอันดับสุดท้าย

นอกจากนี้ ไสภณท์ พูลเพชรพันธ์ (ไสภณท์ พูลเพชรพันธ์ 2514 . 69) ยังได้แปลผลการวิจัยโดยปีระระดับการศึกษาของบิดาเป็นหลักปรากฏผลว่า

นักเรียนที่บิดามีการศึกษาทุกระดับทั้งหญิงและชาย เลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนวิชาที่เลือกเรียนอีกสองอันดับมีความแตกต่างกันดังนี้

นักเรียนที่บิดามีการศึกษาค่ำมาก นักเรียนชายเลือกเรียน นิติศาสตร์ และ เกษตรศาสตร์ นักเรียนหญิงเลือกเรียน แพทยศาสตร์ และนิติศาสตร์

นักเรียนที่บิดามีการศึกษาค่ำ นักเรียนชายเลือกเรียน เกษตรศาสตร์ และแพทยศาสตร์ นักเรียนหญิงเลือกเรียน เกษตรศาสตร์และนิติศาสตร์

นักเรียนที่บิดามีการศึกษาระดับปานกลาง นักเรียนชายเลือกเรียนแพทยศาสตร์และ เกษตรศาสตร์ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกเรียนนิติศาสตร์และศิลปศาสตร์

นักเรียนที่บิดามีการศึกษาลง นักเรียนชายเลือกเรียนนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ นักเรียนหญิงเลือกเรียนนิติศาสตร์ และอันดับสามมีสองวิชาเท่ากันคือ แพทยศาสตร์ และ เกษตรศาสตร์

ผลงานวิจัยที่กล่าวแล้วส่วนใหญ่เป็นการสอบถามความต้องการเป็นส่วนรวม หากพิจารณาตามพื้นฐานของแผนกที่เรียนในระดับ ม.ศ.5 แล้วความต้องการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกันไป ดังนี้ผลงานการวิจัยดังนี้

สุชาติ อุกกฤษ (สุชาติ อุกกฤษ 2519 : 32) ได้สำรวจความต้องการศึกษาของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 โรงเรียน เจริญอุดม ผลปรากฏว่าสามาถที่นักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ต้องการศึกษามากที่สุดคือ แพทย์ศาสตร์ รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนสาขาวิชาที่นักเรียนแผนกศิลปต้องการศึกษามากที่สุดคือ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี นักเรียนทั้งสองแผนกต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 100 สถาบันที่นักเรียนมุ่งหวังเข้าเรียนมากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งผลการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษาของ ชนะ อิ่มทอง (ชนะ อิ่มทอง 2519 : 31) ที่ได้สำรวจความต้องการของนักเรียน ม.ศ.5 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม พบว่า นักเรียนต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 80.57 และต้องการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุดคือ ร้อยละ 41.23 รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพียงร้อยละ 10.34 นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในสถาบันส่วนภูมิภาค คือร้อยละ 45.50 ในจำนวนนี้มีผู้ให้เหตุผลว่า ใจชอบ การคมนาคมสะดวกในแออัด ค่าครองชีพถูก คิดเป็นร้อยละ 36.70 ส่วนที่ต้องการศึกษาในส่วนกลางอีกร้อยละ 34.57 นั้น มีผู้ให้เหตุผลว่าบิดาจารย์ก็ อุปการดี มีสถานที่ที่คิดว่าหากความรู้ได้มากกว่าในส่วนภูมิภาคคิดเป็นร้อยละ 11.37

ส่วนการศึกษาความต้องการของนักเรียนสายอาชีพศึกษาของ ฉันทิรา เกษสาคร (ฉันทิรา เกษสาคร 2519 : 31 - 32) ที่ได้ศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้น ม.ศ.6 โรงเรียนพาณิชยการสามเสน พบว่านักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 78.00 ส่วนนักเรียนที่ไม่ต้องการศึกษาต่อทันทีที่จบการศึกษาแต่มีความต้องการจะศึกษาต่อภายหลังเมื่อมีโอกาส ร้อยละ 52.27 ของผู้ที่ไม่ต้องการศึกษาต่อในทันทีที่จบการศึกษาทั้งหมด สถาบันที่ต้องการศึกษาต่อมากที่สุด คือวิทยาลัยพาณิชยการของรัฐบาล เช่น วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยพาณิชยการของเอกชน

สิ่งที่สำคัญที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนคือ สถานภาพ ที่เกี่ยวกับ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาของบิดามารดา ดังปรากฏตามผลงานต่อไปนี้

จุฬพล ทนนิพานิช (จุฬพล ทนนิพานิช 2517 : 68 - 69) ได้วิจัยเรื่องแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ.5 ปรากฏผลว่า นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันจะมีแผนการศึกษาต่อและเลือกอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ จุฬกรณ์ วรสุมนต์ (จุฬกรณ์ วรสุมนต์ 2514 : 41) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาและมีรายได้แตกต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ไพบุลย์ สร้อยสุวรรณ (ไพบุลย์ สร้อยสุวรรณ 2513 : 26 - 28) เรื่องสาเหตุการเคลื่อนย้ายของนักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับ ม.ศ.4 สายสามัญใน โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2512 ซึ่งปรากฏผลว่า นักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาเรียนในจังหวัดพระนครส่วนใหญ่เป็นผู้ที่บิดามารดามีรายได้ค่อนข้างสูง มีการศึกษาดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการศึกษาคงกล่าวพอสรุปได้ว่า สิ่งที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียน นอกจากสถานภาพส่วนตัวของนักเรียนเองแล้วยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนอีกหลายอย่าง เช่น โรงเรียนและสาขาวิชาที่กำลังเรียนอยู่ อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา

2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สืบเนื่องจากความต้องการคือการได้โอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ประเด็นปัญหาที่กล่าวถึงกันมากทั่วโลกในปัจจุบันคือ ความเสมอภาคทางการศึกษา ในประเทศที่มีความเจริญทางการศึกษาและมีผู้ต้องการศึกษาจำนวนมากขึ้นเพียงใด ความต้องการเสมอภาคทางการศึกษาก็เกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว มีผู้ให้ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษาไว้หลาย ความหมายดังนี้

1. ความเสมอภาคทางการศึกษาคือ สภาวะที่บ่งชี้ให้หลักประกันว่าเด็กแต่ละคนที่ได้ศึกษาเล่าเรียนตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญาของเขา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จำเป็นจะต้องหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและสติปัญญากับช่วงเวลาของการศึกษาเล่าเรียน เช่น ถ้ากำหนดว่าเด็กมีระดับสติปัญญาในระดับนี้จะต้องมีโอกาสเท่ากันที่จะได้เรียนระดับอุดมศึกษาทุกคน

2. ความเสมอภาคทางการศึกษาหมายถึง ปรากฏการณ์ที่เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน ตามนัยนี้จึงความสำคัญอยู่ที่ปัจจัยการผลิตคือ บริการการศึกษา มากกว่าผลผลิตคือตัวผู้เรียน การที่เด็กทุกคนมีโอกาสศึกษาอย่างไม่พอ ยังจะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันด้วย

3. ความเสมอภาคทางการศึกษาหมายถึง สภาวะที่เด็กทุกคนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะและความสามารถที่ทุกคนมีโดยธรรมชาติและสะสมไว้ให้มากที่สุดและดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ความเสมอภาคทางการศึกษาหมายถึง สภาวะที่ทุกคนได้รับการถ่ายทอดทักษะและความรู้พื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม จนกระทั่งทักษะและความรู้พื้นฐานดังกล่าวนี้มีอยู่ในตัวโดยทัดเทียมกันทุกคน หมายความว่าเด็กทุกคนแตกต่างกันโดยกำเนิด การจัดการศึกษาจึงไม่ควรมุ่งให้ปริมาณที่เท่าเทียมกัน แต่มุ่งจัดสรรให้ปริมาณที่แตกต่างกันจนกระทั่งทุกคนมีทักษะและความรู้พื้นฐานทัดเทียมกัน ยกเว้นเด็กปกติ (รังสรรค์ ธรรมพันธุ์ 2518 : 42 - 50) คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้แยกประเภทความเสมอภาคที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประเภทคือ

4.1 ความเสมอภาคด้านสิทธิ... "ในระดับการศึกษาภาคบังคับ รัฐจะต้องให้ทุกคนมีสิทธิจะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน โดยมียอมให้แตกต่างกันในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่เป็นข้อจำกัดยกเว้นประการใด..."

4.2 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา... การศึกษาที่สูงกว่าระดับมูลฐานนั้น รัฐจะต้องจัดให้ทุกคนมีโอกาสและมีเสรีภาพที่จะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน...

4.3 ความเสมอภาคที่จะได้รับการสนับสนุน... ในการจัดการศึกษานั้น จะต้องจัดให้ความสนับสนุนในอัตราส่วนที่จะรวบลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ไม่ว่าสถานศึกษานั้น

จะอยู่ในตัวเมืองหรือในชนบทห่างไกล... ความเสมอภาคทั้งกล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องได้เรียนถึงระดับอุดมศึกษา การที่แต่ละคนจะเรียนถึงระดับใดขึ้นอยู่กับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของแต่ละบุคคลพิจารณาประกอบกับความสามารถที่บุคคลนั้นจะทำงานให้เกื้อส่วนรวมได้ ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของประเทศเป็นส่วนรวม (คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษามา 2517 : 56)

พจน์ รัชญูชนันท์ ได้แบ่งประเภทของความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ 3 ประการคือ ความเสมอภาคทางค่านิยม ความเสมอภาคทางค่านโอกาสและความเสมอภาคทางค่านคุณภาพ การศึกษา พร้อมกันสรุปไว้ว่า เพื่อจะยกระดับความเสมอภาคทางการศึกษาของชาติบ้านเมือง ความเสมอภาคในองค์สามดังกล่าวแล้ว ต้องได้รับพิจารณาเป็นกระบวนการไตรภาคีไปด้วยกันเสมอ วิธีที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคค่านิยมก็คือ การลดหย่อนข้อจำกัด วิธีที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคค่านโอกาสก็จำเป็นจะต้องเพิ่มข้อจำกัด และวิธีที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคในค่านคุณภาพก็จำเป็นจะต้องนำวิธีที่ไม่ยุติธรรม มาใช้จัดสรรปันส่วนปัจจัยบำรุงการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมขึ้น (พจน์ รัชญูชนันท์ 2520 : 11 - 14) เกี่ยวกับปัญหาระดับอุดมศึกษา นางเยาว์ กาญจนจาวี ได้ให้ข้อสังเกตเป็นคำถามไว้ว่า "อะไรคือปัญหาในการจัดให้มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก" และให้คำตอบไว้ว่า

1. นักเรียนจบจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้น และไม่สามารถเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยที่รัฐจัดบริการให้ได้หมด ทำให้เกิดปัญหาไม่มีที่เรียน แทบทุกประเทศประสบปัญหานี้ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่การศึกษายขยายตัวอย่างรวดเร็วตามอัตรา การเพิ่มของประชากร การศึกษาซึ่งเดิมเคยมุ่งให้เข้าสู่ระดับราชการได้เต็มตัวแล้วในขณะนี้ จะต้องจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานับวัตถุประสงค์อันใหม่

2. การเปลี่ยนการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นยากกว่าระดับอื่น เพราะการศึกษาระดับนี้ไม่ใช่การศึกษาเฉพาะคนจำนวนหนึ่งในวัยหนึ่งเท่านั้น แต่จะกลายเป็นการศึกษาเพื่อมวลชนที่มีอายุเกิน 16 ปี ที่จบมัธยมศึกษาแล้ว ซึ่งเป็นประชากรกว่าครึ่งของแต่ละประเทศ เป็นการศึกษาที่จัดอยู่ในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และการศึกษานอกระบบ (นางเยาว์ กาญจนจาวี 2519 : 63)

ในการที่บุคคลจะได้โอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแต่ละประเทศก็แตกต่างกันไป ฮอลล์ กล่าวว่า แต่ละประเทศมีนโยบายให้นักศึกษาเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาได้ยากง่าย แตกต่างกันไป บางประเทศก็มีอุปสรรคน้อย บางประเทศก็มีข้อกำหนดไว้อย่างสลับซับซ้อน เช่น ประเทศฝรั่งเศส หรือ ผู้ที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐสองแห่งในประเทศฟิลิปปินส์ ผู้ที่จะได้โอกาสเข้าเรียนจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกและผู้ที่ป็นสิทธิ์สอบคัดเลือกจะต้อง เป็นผู้ที่จะคะแนนสูงอยู่ในร้อยละสิบของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ (Hall. 1970 : 20)

ความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีอยู่ทั่วโลก เช่นในเยอรมัน กำหนดว่าทุกคนควรมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดตามความสามารถและความต้องการของแต่ละบุคคล ดังนั้นสถานการศึกษาก็ไม่ควรจะให้สิทธิพิเศษแก่คนกลุ่มใด ๆ โดยเฉพาะ ในสวีเดนกำหนดไว้ว่า บุคคลใดก็ตามที่จบมัธยมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ 22 สาขาวิชาแล้วควรมีโอกาสเข้าศึกษาในระดับที่สูงกว่าได้ ในเบลเยียมมีความเคลื่อนไหวในการที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในระดับอุดมศึกษาเสียใหม่ เพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนทุกชั้นจะมีช่องทางขึ้นในการได้รับโอกาสในการศึกษา ในอังกฤษคัมภีร์มหาวิทยาลัย เปิดและหลักสูตรระยะสั้น เปิดโอกาสให้บุคคลเรียนควบคู่ไปกับการทำงาน ส่วนในแคนาดามีการจัดตั้งสถาบันและวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง มีทั้งการสอนหลักสูตรระยะยาว เพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และหลักสูตรระยะสั้น ในญี่ปุ่นแม้จะเน้นงวดในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยมาก แต่ก็มีการเคลื่อนไหวที่จะปฏิรูปการอุดมศึกษา โดยเน้นที่จะเปลี่ยนแปลงให้สนองตอบความต้องการของบุคคลมากขึ้น เน้นที่จะจัดหลักสูตรระยะสั้นในวิทยาลัย เทคนิกหรือสถาบันที่ต่ำกว่ามหาวิทยาลัย และจัดหลักสูตรมหาวิทยาลัยทางอากาศ ในสิงคโปร์มีสื่อเสียงมากในการจัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา จัดเป็นลักษณะอาชีวศึกษาโดยจัดตั้งเป็นวิทยาลัยเทคนิคหรือสถาบันเทคนิคต่าง ๆ มีให้เรียนทุกสาขาอาชีพ (นงเยาว์ กาญจนจาวี 2519 : 60)

เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการได้โอกาสในระดับอุดมศึกษา รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ให้ความเห็นไว้ว่า... การศึกษาของไทยดูเหมือนยิ่งสูงขึ้นไปเพียงใดก็ยังไม่เสมอภาคกัน เพียงนั้น สาเหตุเนื่องมาจาก

1. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน
2. การลงทุนใช้จ่ายเพื่อการศึกษารัฐบาล
3. ความแตกต่างในคุณภาพการศึกษา
4. การสอบคัดเลือก (รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ 2518 : 45)

โจน แอบบอตต์ อ้างรายงานของ รอมบิน และผลการวิจัยระหว่างปี

ค.ศ. 1960 - 1969 พบว่านักเรียนในอังกฤษเพียงหนึ่งในสี่เท่านั้นที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนครอบครัวผู้ใช้แรงงานทั้งประเทศ มีจำนวนถึงสองในสามของประชากรทั้งหมดของประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า การให้ทุนอุดหนุนและให้วัสดุอุปกรณ์แก่สถาบันการศึกษา ก็ไม่เท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่นอกเหนือจากความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสเข้าศึกษาแล้ว ระดับการศึกษา ความแตกต่างของคุณภาพของการศึกษาในเมืองและชนบท สถานภาพทางสังคม ศาสนา เชื้อชาติ ความแตกต่างในสิ่งจูงใจ ค่านิยม เจตคติ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความสามารถของบิดามารดา และสิ่งสำคัญกว่าอย่างอื่นคือ เงินทุนกับสิ่งสนับสนุนเชิงจิตวิทยา สำหรับที่จะพัฒนาสมรรถวิสัยสูงสุดของผู้เรียนแต่ละคน

(Abbott. 1972 : 171)

นอกจากนี้ยังมีผู้แยกองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้คือ สถานภาพทางสังคม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในเรื่องของความไม่เสมอภาคทางการศึกษาแต่ยังมีอย่างอื่นอีก เช่น ความไม่เสมอภาคทางสภาพภูมิศาสตร์ (geographical inequality) เพศ เชื้อชาติ ศาสนา (Bereday. 1973 : 48)

จากข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาต่อดังกล่าวมาแล้ว ที่สำคัญได้แก่

1. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
2. ความสามารถทางสติปัญญา

3. ฉันทิ์เกิดหรือภูมิลาเนา
4. กุณภาพของโรงเรียนที่ศึกษา
5. เพศ
6. ความมุ่งหวังทั้งใจและสิ่งจริงใจ

เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิโคลัส เบนเนตต์ ได้ให้ความเห็นว่จากการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนคือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน (นิโคลัส เบนเนตต์ แปลและเรียบเรียงโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2515 : 46) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของศาสตราจารย์ ชูเปก ที่ว่านักศึกษส่วนใหญ่มาจากชนชั้นสูง ซึ่งเป็นจริงแทบทุกประเทศ ไม่ว่าเป็นจะตอง เป็นคนร่ำรวยแต่เป็นคนที่พ่อแม่มีการศึกษาดี แล่อย่างไรก็ตามไม่เป็นจริงเสมอไป ที่นักศึกษจะมาจากชนชั้นสูง ดังคำกล่าวของ ราโซวิก (Rasovic) ที่ว่า เยาวชนส่วนใหญ่ที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาในยูโกสลาเวียมาจากเปื่องใหญ่หรือมาจากส่วนที่พัฒนาแล้วทางคามเศรษฐกิจในประเทศ หรือมาจากชายทะเลของยูโกสลาเวีย ส่วนน้อยที่มาจากเมืองที่ค่อยพัฒนาในทวีป (Supek. 1973 : 63)

จากรายงานของหลายประเทศในเอเชียในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมาปรากฏว่า ลูกคนยากจนที่มีโอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยยังไม่เพิ่มมากขึ้น ในประเทศฝรั่งเศส ระหว่างปีค.ศ. 1961 - 1965 ชนชั้นสูงที่เข้ามหาวิทยาลัยมีอัตราส่วนลดลงเพียงร้อยละหนึ่ง คือจากร้อยละ 32.5 เป็นร้อยละ 31.5 ผู้ใช้แรงงานรับจ้างยังอยู่ระหว่าง ร้อยละ 6.4 - 9.4 ดิชนกว่าแต่ก่อนถึงร้อยละ 50 ส่วนผู้ที่ได้โอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นร้อยละ 62 - 64 ของผู้จบมัธยมทั้งหมด เฉพาะในปี 1965 ผู้ที่ได้โอกาสเข้าศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นชนชั้นสูงผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมถึงร้อยละ 47.3 และเกือบร้อยละ 80 ของจำนวนนี้เป็นพวกอภิสิทธิ์ชน (privileges) ในอังกฤษ ระหว่าง 1958 - 1959 ผู้ได้โอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยร้อยละ 25 เป็นกรรมกรผู้ใช้แรงงาน นอรวัย ร้อยละ 20 เบลเยียม ร้อยละ 14 เนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 8 ฝรั่งเศสและเยอรมนีร้อยละ 5 ที่เหลือเป็นชนชั้นที่มีฐานะเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ในประเทศอื่นๆผู้ที่ได้โอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง

ในปี ก.ศ. 1962 ร้อยละ 72 เป็นลูกผู้มีเงิน ร้อยละ 37 เป็นลูกคนยากจน ใน
โซเวียตรัสเซียหลังปฏิวัติแล้ว 50 ปี ผู้ที่ได้โอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก
มาจากโรงงานและชนบท แต่ส่วนใหญ่ก็ยัง เป็นลูกของคนชั้นบนมองทั้งเก่าและใหม่ ในขณะที่
คนชนบทและกรรมกร เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

สำหรับในประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจ
และสังคมดีกว่ามีโอกาสได้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม
ต่ำกว่า ดังปรากฏในรายงานวิจัยของสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ พบว่า จำนวนร้อยละของ
ผู้สอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้เมื่อแยกตามอาชีพแล้วจะใกล้เคียงนี้ ผู้ที่มาจากครอบครัว
เกษตรกรรมได้โอกาสเพียงร้อยละ 6 ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับจ้างได้โอกาสเพียง
ร้อยละ 13 ผู้ที่มาจากครอบครัวอาชีพรับราชการได้โอกาสร้อยละ 21 และผู้ที่มาจากครอบครัว
ที่มีกิจการส่วนตัวได้โอกาสถึงร้อยละ ๖1 ถ้าแยกตามภูมิลำเนาเป็นภูมิภาคยิ่งเห็นได้ชัดว่า
ภูมิภาคที่มีประชากรฐานะยากจนเสียเปรียบคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประชากรหนึ่งในสาม
ของประเทศทั้งประเทศมีผู้สอบเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เพียงร้อยละ 7 ส่วนผู้มี
ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครสอบได้ถึงร้อยละ 48 ทั้ง ๆ ที่มีประชากรเพียงร้อยละ 10
ของประเทศ จึงสามารถมองเห็นความไม่เสมอภาคทางการศึกษาได้เด่นชัด (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 13 - 15)

ตัวอย่างไรก็ตามเมื่อดูจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีเหตุการณ์การเข้าเรียน ผู้สมัคร
และผู้สอบได้ทั้งหมดโดยวิเคราะห์จากประชากรทั่วประเทศตามภูมิภาคแล้ว แสดงให้เห็นว่า
ความไม่เสมอภาคเกิดขึ้นมากอนตั้งแต่ระดับต่ำแล้ว กล่าวคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประกอบ
ไปด้วยประชากรร้อยละ 34 ของทั้งประเทศมีนักเรียนมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ 8 และมีผู้สมัคร
เข้าเรียนมหาวิทยาลัยร้อยละ 5 โดยที่สอบเข้าได้เพียงร้อยละ 3 ในทางกลับกันกรุงเทพมหานคร
มีประชากรเพียงร้อยละ 10 ของทั้งประเทศ มีผู้สมัครสอบถึงร้อยละ 70 ของผู้สมัครสอบทั้งหมด
และสอบเข้าได้เป็นร้อยละ 77 ของผู้สอบได้ทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2520 : 15) แสดงให้เห็นชัดว่าภูมิภาคที่มีเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่ามีโอกาสน้อยกว่าใน
กรุงเทพมหานครที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด

เกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อันเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา เดล วอล์ฟเฟิล กล่าวไว้ว่า เด็กฉลาดยอมทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กโง่ และมักจะเชื่อกันเช่นนั้นเพราะในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าศึกษาต่อหรือเพื่อประกอบการงานใด ๆ ก็ตามยอมของการคนที่เฉลียวฉลาดเพื่อจะศึกษาต่อหรือประกอบการงานให้สำเร็จด้วยดี และจะต้องพิจารณาคนที่สอบได้คะแนนสูง เป็นอันดับแรก และพิจารณาตัวประกอบอื่น ๆ เป็นอันดับรอง (Wolfe. 1969 : 217) ในทำนองเดียวกัน โจนาส กรีน ได้แสดงความเห็นไว้ว่า โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันนอกจากจะเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลแล้วที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ผลที่ได้จากการศึกษามักจะวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทดเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่าเทียมกันหมด แต่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มสังคมที่แตกต่างกัน ควรพิจารณาของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันมากนัก จึงจะกล่าวได้ว่ามีความเสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ทั้งนี้มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่มีความพิการทางสมอง (Green. 1971 : 24)

ซิดนีย์ ซัลกิน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสติปัญญาว่ามีผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ ทุกคนจะสามารถเข้าเรียนได้หรือไม่ มีข้อถกเถียงกันอยู่มากเกี่ยวกับเรื่องนี้ บางคนเห็นว่าควรให้ทุกคนที่มีระดับสติปัญญา (I.Q.) เกินเกณฑ์เฉลี่ยเท่านั้นได้เข้าเรียน ก็อย่างนั้นจะต้องมีระดับสติปัญญา 110 หรือสูงกว่า บางคนก็ให้เหตุผลว่า เรื่องระดับสติปัญญาไม่ควรเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลครอบงำอนาคตของเด็กทุกคน ควรมีคุณสมบัติที่จะเข้าวิทยาลัยได้ในโครงการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้นตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน (Sulkin. 1975 : 1 - 4)

ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะตัดสินการได้โอกาสเข้าเรียนด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ผู้ที่ผลการเรียนสูงก็จะมีโอกาสสอบเข้าศึกษาได้มากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในสถาบันระดับอุดมศึกษาหลายแห่งมีการคัดเลือกเข้าเรียนโดยไม่ผ่านการสอบคัดเลือก แต่จะต้องเป็นผู้มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงเกินกว่าที่กำหนด เช่น

ระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ในวิทยาลัยครู หรือระบบที่ให้สิทธิผู้ได้คะแนนสูง เข้าสอบแข่งขัน เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคหรือระบบที่ระบุระดับคะแนนเฉลี่ย เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร เข้าศึกษาในระดับการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา ล้วนแล้วแต่ เป็นการสกัดกั้นโอกาสทางการศึกษาทั้งสิ้นและ เป็นการแสดงให้เห็นว่าความสามารถทางสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการได้โอกาสอย่างมาก

อีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการได้โอกาสเข้าศึกษา คือ เงินทองหรือความเสียเปรียบทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ หรือสภาพแวดล้อมในการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น กมล สุคประเสริฐ ได้กล่าวไว้ว่า เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปอย่างหนึ่งก็คือ การที่นักเรียนในท้องถิ่นขนาดเล็กน้อยกว่าอีกท้องถิ่นหนึ่ง จะเป็นเพราะเด็กในท้องถิ่นนั้นขนาดเล็กกว่า โดยกรรมพันธุ์ก็ได้ แต่ที่ขนาดเล็กกว่าเพราะสิ่งแวดล้อมและไม่ใช่ความผิดของผู้เรียน แต่เกิดจากการจัดสิ่งแวดล้อมให้ไม่เอื้ออำนวยเท่าเทียมกันต่างหาก มีนักเรียนเป็นจำนวนไม่น้อยที่เรียนไม่ได้ในท้องถิ่นของตนเองแต่พอมารเรียนในโรงเรียนที่มีครูสอนดี อุปกรณ์การเรียนการสอนครบถ้วนกลับเรียนได้ดีขึ้น (กมล สุคประเสริฐ 2514 : 6) เกี่ยวกับเรื่องนี้ กริสโตเฟอร์ เจนส์ กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ได้โอกาสศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีกว่าในเมืองจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยมากกว่าผู้ที่เรียนในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมด้อยกว่าในชนบทและผู้ที่ได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยที่ดีก็จะมีโอกาสศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปอีกมากกว่าผู้ที่ผ่านวิทยาลัยที่มีคุณภาพด้อยกว่า

(Jencks. 1971 : 71)

ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย สิ่งที่เกิดขึ้นเหมือนกันอย่างหนึ่งคือ ความไม่เสมอภาคเกี่ยวกับคุณภาพของการศึกษาระหว่างชนบทกับในเมือง ในหัวเมืองหรือทางจังหวัดกับในเมืองหลวง แม้แต่ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ได้พยายามจัดการศึกษาเพื่อมวลชน (mass education) ยังประสบปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคอันเกิดจากสภาพภูมิศาสตร์ (geographical inequality) ดังที่ บอร์จ แมร์เคย์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่าเป็นปกติธรรมดาของสังคมที่จัดการศึกษาเพื่อมวลชน ในสหรัฐอเมริกา การจัดการศึกษาระดับต่ำอาจจะไม่เป็นปัญหา เพราะการศึกษาทำได้ทั่วทุกท้องถิ่นโดยท้องถิ่น แต่ในระดับสูงไม่สามารถที่จะให้สถานศึกษามีทุกท้องถิ่นได้ คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่น

ก็ไม่เท่าเทียมกัน ผู้ที่อยู่ใกล้สถาบันย่อมได้เปรียบและในประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น ในมหาวิทยาลัยโตเกียว นักศึกษาส่วนใหญ่ที่มีโอกาสเข้าเรียน เป็นผู้ที่มีระบบศึกษาตอนปลายจาก ภายในกรุงโตเกียว ในสหภาพโซเวียตผู้ที่อาศัยอยู่นอกกรุงมอสโกไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยมอสโก นอกจากจะมีที่พักอยู่ในกรุงมอสโก ในอังกฤษมีปัญหาน้อยเพราะ สถาบันการศึกษาระดับสูงกระจายทั่วถึง ในยูโกสลาเวียผู้ที่ได้โอกาสจำนวนน้อยที่มาจากชนบท (Bereday. 1973 : 18)

องค์ประกอบอีกอย่างที่มีความสำคัญต่อการได้โอกาสอย่างมากคือ เพศ ความเป็น ประชาธิปไตยจะสมบูรณได้ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งคือ การที่ผู้หญิงกับผู้ชายได้รับการศึกษาเท่า เทียมกัน แต่ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันมากในหลายประเทศทั่วโลกในกลุ่มประเทศที่จัด การศึกษาเพื่อมวลชนไม่เป็นปัญหา โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ในสหภาพโซเวียต ผู้หญิงได้โอกาสประมาณร้อยละ 50 ในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 40 รองลงมาคือ กลุ่มประเทศ ในยุโรป คือ ฟินแลนด์ สวีเดน ฝรั่งเศส อังกฤษ ในญี่ปุ่นอัตราการได้โอกาสของผู้หญิง เพิ่มขึ้นรวดเร็วในช่วงปี 1957 - 1967 โดยเฉพาะในระดับวิทยาลัยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 62.82 แต่ในระดับมหาวิทยาลัยเพิ่มเพียงร้อยละ 17 ของนักศึกษาทั้งหมดเท่านั้น (ร้อยละ 48 ในระดับประถมศึกษา และร้อยละ 22 ในระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากประเพณีเก่าแก่แบบ ตะวันออก (old oriental traditional) และในประเทศอื่น ๆ ก็มีองค์ประกอบ แตกต่างกันไป เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา หรือผู้หญิงไม่ยอมทำงานหนัก เป็นต้น (Bereday. 1973 : 52)

จากรายงานของยูเนสโกบอกไว้ว่า ทุกประเทศในเอเชียมีความพยายามจะขยาย การอุดมศึกษาไปสู่ท้องถิ่นชนบท ผลสะท้อนที่สำคัญสิ่งหนึ่งก็คือ ผู้ได้โอกาสที่เป็นหญิงเพิ่มมากขึ้น ในฟิลิปปินส์ เห็นเด่นชัดกว่าผู้ชายได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าชายและมีอัตรา การเพิ่มเร็วกว่าชาย ในพม่าผู้หญิงได้โอกาสในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 37 ในมาเลเซีย ร้อยละ 33 สิงคโปร์ ร้อยละ 30 ศรีลังกา ร้อยละ 42 และในประเทศไทยร้อยละ 42 ในปี 1972 (UNESCO. 1973 : 52)

จากรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาเกี่ยวกับเพศไว้ว่า ผู้หญิงได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยร้อยละ 42 เป็นส่วนรวม หรือประมาณครึ่งหนึ่งในสาขาศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และแพทยศาสตร์ ส่วนในสาขามนุษยศาสตร์ ผู้หญิงได้โอกาสสูงมากถึงร้อยละ 80

แต่อย่างไรก็ตามการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษายังมีอัตราสูงกว่าหญิงเป็นส่วนใหญ่ เคล วิลเฟลด์ กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศในการได้โอกาสทางการศึกษาไว้ในสหรัฐอเมริกาและหลังสงครามโลกครั้งที่สองระหว่างหญิงต่อชายเท่ากับ 45 ต่อ 55 แต่สัดส่วนที่เข้ามหาวิทยาลัยชายกลับสูงกว่าหญิง และในปัจจุบันชายก็ยังได้โอกาสเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยสูงกว่าหญิง คือ อัตราส่วนชายต่อหญิง เป็นดังนี้

ในปี 1900 เท่ากับ 68 : 32

1920 เท่ากับ 66 : 34

1940 เท่ากับ 60 : 40

1952 เท่ากับ 60 : 40 (Wolfe. 1969 : 232)

สิ่งที่มีความสำคัญแต่มีความลำบากที่จะหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงอีกอย่างหนึ่งคือ เรื่องของเชื้อชาติและศาสนา เกี่ยวกับเรื่องเชื้อชาติในสหรัฐอเมริกาจะเป็นปัญหามากในเรื่องผิวพรรณหรืออเมริกันดำ (Black Americans) และชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะมีนโยบายขจัดปัญหาเรื่องเชื้อชาติในการศึกษาระดับต่ำเป็นปัญหามาก แต่ในระดับสูงปัญหาลดน้อยลง ประเทศอื่น ๆ หลายประเทศประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่มีความขัดแย้งกันในเรื่องเชื้อชาติและลัทธิความเชื่อ ในยุโรปมีปัญหาและค่อนข้างรุนแรง เช่น ระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยมที่นับถือศาสนาภายในโรมันคาทอลิกกับพวกที่นับถือศาสนาภายในโปรเตสแตนต์ หรือระหว่างอังกฤษกับสกอต พวกฟินกับพวกสวีดิช กรีกกับตุรกี เวลส์กับบริเทน หรือไอริชกับไอร์แลนด์เหนือ นอกจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติและศาสนาแล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับพวกอพยพย้ายถิ่น เช่น พวกจามาอิก้าในอังกฤษ เดอริกในเยอรมนี แอลจีเรียในฝรั่งเศส ความขัดแย้งเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในทุกยุค

(Bereday. 1973 : 52)

ในบางประเทศในเอเชียที่มีพลเมืองหลายเชื้อชาติก็มักประสบปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคกันในการศึกษาของชนเชื้อชาติต่าง ๆ เช่นเดียวกัน เช่น ในมาเลเซีย ชนชาติต่าง ๆ ก็ได้โอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่เท่าเทียมกัน ในมหาวิทยาลัยไซเบอร์เนกาในปีการศึกษา 1971 - 1972 นักศึกษาเชื้อชาติต่าง ๆ มีจำนวนดังนี้คือ มาเลย์ 232 คน จีน 363 คน อินเดีย 76 คน อื่น ๆ 8 คน รวม 681 คน (UNESCO, 1972: 108) จากจำนวนตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่าชนเชื้อสายมาเลย์ที่เป็นชนส่วนใหญ่ได้โอกาสศึกษามหาวิทยาลัยน้อยกว่าชนชาวจีนเล็กน้อย ในประเทศอื่น ๆ หลายประเทศก็เกิดปัญหาในทำนองเดียวกัน แต่จะเป็นความขัดแย้งมากน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของแต่ละประเทศ

3. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของเขตการศึกษา 10

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 170,218 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 106.4 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 33.12 ของเนื้อที่ทั้งประเทศและเป็นภาคที่มีเนื้อที่กว้างขวางที่สุดของประเทศไทย เนื้อที่ภายในประมาณสองในสามอยู่ในเขตลุ่มน้ำชีและแม่น้ำมูล ส่วนพื้นที่อีกหนึ่งในสามที่อยู่ตอนเหนือของภาคนี้เทือกเขาภูพานเป็นสันปันน้ำกันเป็นแนวยาวจากจังหวัดเลยถึงจังหวัดนครพนม ประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 16 จังหวัด มีประชากรเมื่อวันสิ้นปี พ.ศ. 2519 จำนวน 14,792,973 คน หรือเท่ากับร้อยละ 34.2 ของประเทศ ความหนาแน่นของประชากร 87 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและมีฐานะยากจน รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนในปี พ.ศ. 2519 เพียง 3141 บาทต่อปี เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ แล้วรายได้เฉลี่ยต่อหัวที่ต่ำมากที่สุดในประเทศไทย (ภาคเหนือ 5,471 บาท ภาคกลาง 11,373 บาท ภาคใต้ 7,237 บาท และทั่วประเทศ 7,563 บาท)

ประชาชนส่วนใหญ่ในภาคนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์
เฉพาะ กล่าวคือส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา พุทธศาสนาไทยอีสาน มีความขยันขันแข็ง อดทน
ในการทำงานหนัก เคารพและยังนับถือการกราบอย่างเกรงครักและมีความเป็นอยู่
ประชาชนส่วนใหญ่บริโภคข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก

กรมธุรกิจภาคการเกษตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ
สัดส่วนของกรมธุรกิจภาคเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 45 ของการผลิตและรายได้ภาคในปี
พ.ศ. 2518 การค้าและค่านบริการมีสัดส่วนเป็นอันดับสอง ประมาณร้อยละ 27.8 และ
เป็นสาขาที่มีการขยายตัวค่อนข้างสูงในช่วงห้าปีก่อนหน้านั้น สาขาอุตสาหกรรมมีอัตราส่วน
เพียงร้อยละ 10.3 ของรายได้และผลผลิตของภาคมีการขยายตัวค่อนข้างต่ำ (กระทรวงพาณิชย์
2521 : 1 - 7)

เขตการศึกษา 10 ประกอบไปด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม
ร้อยเอ็ด บัณฑิต และอุบลราชธานี ครอบคลุมพื้นที่ประมาณหนึ่งในสิบของเนื้อที่ทั้งประเทศ
อัตราการเกิดของประชากรค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับสภาพส่วนรวมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(กระทรวงพาณิชย์ 2521 : 3) ภายในจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 10 ประชาชนมี
ประเพณีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ใกล้เคียงกันมาก ปัญหาทางสังคมและการเมืองในเขต
การศึกษา 10 ก็คือปัญหาการคุกคามของผู้อพยพและปัญหาผู้อพยพชาวลาว เพราะมี
บางส่วนของเขตอยู่ในเขตเขาภูพาน และมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว (กระทรวงพาณิชย์ 2521 : 80)

ส่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจในจังหวัดในเขตการศึกษา 10 มีลักษณะทั่ว ๆ ไปเช่นเดียว
กับลักษณะของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพ
เกษตรกรรมที่มีความผูกพันอยู่กับการปลูกพืชหลักเพียงไม่กี่ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด
มันสำปะหลัง และปอ การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรเพื่อประคับประคองชีพ และมีผลผลิตต่อไร่
ต่ำมาก ในสภาพพื้นที่อากาศที่ไม่ค่อยอำนวยและขาดหลักวิชาการในการเพาะปลูกจึงได้ผล
ตอบแทนต่ำ ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัดรวมทั้งจังหวัดที่อยู่ใน
ในเขตการศึกษา 10 ก็คือ การว่างงานในรูปแบบของการว่างงานแฝงหรือการทำงานไม่เต็มที่

เพราะหลังฤดูเก็บเกี่ยวอากาศแห้งแล้งและร้อนจัดไม่สามารถที่จะเพาะปลูกได้เลย เป็นผลให้เกิดอพยพแรงงานทั้งภายในภาคและไปหางานทำในภาคอื่นชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน กรุงเทพมหานคร

ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งในเขตการศึกษา 10 ที่กำลังประสบอยู่ในสภาวะปัจจุบันนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว เพราะในระยะที่ผ่านมายังแก้ปัญหาได้ไม่ทั่วถึง ปัญหาที่สำคัญส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรกรรม ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งผลของการบุกรุกทำลายป่าไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดน้ำท่วมและชะล้างหน้าดินให้ลงสู่แม่น้ำโขงอย่างรวดเร็วเท่านั้น ยังก่อให้เกิดความแปรปรวนของสภาพอากาศ และการเปลี่ยนแปลงในทางลดลงสำหรับพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเกษตรอีกด้วย ถ้าหากยังเป็นอยู่เช่นปัจจุบันนี้ต่อไป คาดว่าอนาคตของภูมิภาคนี้จะต้องประสบกับสภาพแห้งแล้งยิ่งกว่าในสภาวะปัจจุบันอย่างแน่นอน (กระทรวงพาณิชย์ 2521 : 80 - 91)

ทางด้านการศึกษาในเขตการศึกษา 10 ในปี 2520 จากรายงานการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการเขต 10 สภาพทั่วไปเป็นดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากร พื้นที่และผลการปกครองของจังหวัดในเขตการศึกษา 10 ปี พ.ศ. 2520

จังหวัด	อุบลฯ	ร้อยเอ็ด	มหาสารคาม	กาฬสินธุ์	นครพนม	ยโสธร	รวม
ประชากร	1,382,338	1,103,951	723,027	711,571	710,933	424,763	5,056,583
พื้นที่ (ตร.กม.)	20,974	7,856	5,760	7,650	9,747	4,850	56,839
อำเภอ	17	11	8	10	11	6	63
กิ่งอำเภอ	2	3	2	3	4	2	16
ตำบล	118	127	90	72	106	58	641
หมู่บ้าน	2,054	1,๐8๐	1,225	832	1,090	614	7,508

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการเขต 10

ในเขตการศึกษา 10 มีจำนวนสถานศึกษาทุกระดับ ครู - อาจารย์ทุกระดับ
ทุกสังกัด และจำนวนนักเรียนทุกระดับ ทุกสังกัด ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนสถานศึกษา ครูอาจารย์และนักเรียนในเขตการศึกษา 10

จังหวัด	อุบลฯ	ร้อยเอ็ด	มหาสารคาม	กาฬสินธุ์	นครพนม	ยโสธร	รวม
สถานศึกษาทุกระดับ	1,359	836	620	587	681	391	4,481
ครู - อาจารย์	10,304	6,178	5,437	5,063	5,254	2,776	35,112
นักเรียน	270,147	180,522	149,001	139,881	127,156	72,384	938,254

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการเขต 10

ถ้าหากจะแยกจำนวนนักศึกษาและนักเรียนตามระดับและลักษณะสถานศึกษาจะได้อีกตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนสถานศึกษาและจำนวนผู้เรียนแยกตามประเภทสถานศึกษา

ประเภทสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนผู้เข้าเรียน	หมายเหตุ
โรงเรียนอนุบาล	25	6,365	ทุกสังกัด
โรงเรียนประถมศึกษา	4,205	807,274	ทุกสังกัด
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	185	74,751	
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	43	321,117	
โรงเรียนการช่าง	2	1,110	
โรงเรียนสารพัดช่าง	1	143	
โรงเรียนเกษตรกรรม	4	208	

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนผู้เข้าเรียน	หมายเหตุ
วิทยาลัยเกษตรกรรม	1	367	
วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาเขต 1	4	3,021	
วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาเขต 2	3	2,155	
วิทยาลัยพลศึกษา	1	873	
วิทยาลัยครู	2	7,819	
มหาวิทยาลัย	1	2,552	
โรงเรียนอาชีพ	4	223	
รวม	4,481	938,254 *	

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการเขต 10

* ไม่รวมวิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์

จากตารางจะสามารถมองเห็นสภาพการศึกษาโดยทั่วไปในเชิงปริมาณในทุกระดับ สำหรับในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 มีมหาวิทยาลัยเพียง 1 แห่ง วิทยาลัยครู 2 แห่ง วิทยาลัยพลศึกษา 1 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา 7 แห่ง วิทยาลัยเกษตรกรรม 1 แห่ง และวิทยาลัยพยาบาลอีก 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 13 แห่ง นอกจากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2521 สามารถรับนักศึกษาเข้าเรียน ในระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 ได้เพียง 2,887 คน (สำนักงานศึกษาธิการเขต 10 2521 : 5)

เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของเขตการศึกษา 10 มีสภาพเช่นเดียวกับสภาพทั่วไปของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำที่สุดในประเทศไทยในทุกระดับ จากการวิจัย ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปี 2517 เกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

ระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย พบว่ากรุงเทพมหานครมีโรงเรียนหลังใหญ่ที่สุด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตที่มีโรงเรียนหลังเล็กที่สุด ครูในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวุฒิต่ำที่สุด เมื่อมีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่าผลการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิชาภาษาไทยต่ำกว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร เกือบสองเท่าตัว (สุนจน ประเสริฐศรี 2517 : 87)

ในระดับมัธยมศึกษาอัตราส่วนผู้มีโอกาสได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาค่อนข้างมาก ในจำนวนจังหวัดที่ประชาชนได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละไม่ถึงหนึ่งทั้งประเทศ 14 จังหวัด เป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 10 ถึง 4 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ 0.93 นครพนม 0.90 ร้อยเอ็ด 0.43 ยโสธร 0.73 นอกนั้นเป็นจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีก 7 จังหวัด และภาคเหนืออีกสามจังหวัด (คณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษา 2517 : 64 - 68)

จากอัตราส่วนร้อยละผู้ได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาต่อจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 10 มีเพียงสองจังหวัดเท่านั้นที่เกินร้อยละหนึ่ง คือ อุบลราชธานี 1.13 และมหาสารคาม 1.08 เมื่อเทียบกับกรุงเทพมหานครที่มีอัตราส่วนผู้เข้าเรียนสูงสุดถึงร้อยละ 5.11 จะเห็นความแตกต่างได้อย่างเด่นชัด เกี่ยวกับสภาพทั่วไปและคุณภาพการศึกษา หากจะพิจารณาจำนวนผู้ได้โอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยในแต่ละปีที่ผ่านมา ระหว่างปีการศึกษา 2510 - 2516 ก็ จะเห็นความแตกต่างในลักษณะเดียวกันดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนครูสมัครสอนและเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยไปการศึกษา 2510 - 2515 ของจังหวัดในเขตการศึกษา 10

ปีการศึกษา	ภาพผู้รู้		นครพนม		มหาสารคาม		ร้อยเอ็ด		อุดรราชธานี		บึงสรวง		หมายเหตุ
	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	
2510 - 2511	74	45	94	93	116	92	114	101	457	315	-	-	-
2511 - 2512	69	53	100	76	137	100	153	110	397	286	-	-	จำนวนผู้สมัคร
2512 - 2513	72	29	116	27	117	28	176	59	443	112	-	-	สมัครสอบต่อ
2513 - 2514	71	19	117	31	107	22	179	45	402	126	-	-	จำนวนผู้สมัคร
2514 - 2515*	$\frac{61}{82}$	21	$\frac{109}{151}$	35	$\frac{103}{126}$	21	$\frac{134}{174}$	54	$\frac{391}{511}$	115	-	-	ทั้งหมด
2515 - 2516*	$\frac{60}{92}$	21	$\frac{119}{158}$	25	$\frac{76}{124}$	20	$\frac{176}{223}$	59	$\frac{274}{500}$	114	$\frac{39}{52}$	10	

ที่มา : 1. สำนักพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ รายงานสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา 2510 - 2511,

2511 - 2512, 2512 - 2513 และ 2513 - 2514

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา

2514 - 2515 และ 2515 - 2516

ในจำนวนผู้ที่สมัครเข้ามหาวิทยาลัยในแต่ละปีของแต่ละจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะ เศรษฐกิจดีและเข้ามาเรียนในระดับมัธยมศึกษาปลายในโรงเรียนที่มีคุณภาพดีในกรุงเทพมหานคร ส่วน ผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภายในจังหวัดภูมิสำเนาจำนวนน้อยที่เข้ามาสมัครสอบมหาวิทยาลัย และมีโอกาสสอบเข้าได้น้อย ดังปรากฏในการวาง 6

ตาราง 6 จำนวนผู้สมัครสอบและเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ทั่วประเทศตามระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายจากจังหวัดในเขตการศึกษา 10

ปีการศึกษา	กาฬสินธุ์		นครพนม		มหาสารคาม		ร้อยเอ็ด		อุบลราชธานี		หมายเหตุ
	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	สมัคร	ได้	
2510 - 2511	11	-	21	-	35	-	27	-	170	-	ไม่มีข้อมูลผู้สอบได้
2511 - 2512	9	-	10	-	31	-	20	-	152	-	
2512 - 2513	10	2	11	4	18	1	27	14	208	74	
2513 - 2514	9	1	9	5	27	5	31	10	195	73	
2514 - 2515	10	1	19	2	44	4	29	12	221	96	

- ที่มา : 1. สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2510 - 2511, 2511 - 2512, 2512 - 2513 และ 2513 - 2514
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2514 - 2515

จากตาราง 5 และ 6 แสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายที่จังหวัดเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อแสวงหา

โอกาสในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีโอกาสดีกว่าผู้ซึ่งมีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมและ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เท่านั้นที่จะทำได้ ส่วนผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมต่ำก็จะ แสวงหาโอกาส เข้าศึกษาต่อในสถาบันสูงกวาระดับมัธยมศึกษาในท้องถิ่น

เกี่ยวกับการได้โอกาส เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขตการศึกษา 10 ก็ยังลักษณะทั่วไป เทนเกี่ยวกับส่วนรวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ได้โอกาสเข้าศึกษาต่อจะต่ำสุดของ ประเทศถึงผลการวิจัยของ ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล ที่วิจัย เรื่อง โอกาสการเข้าศึกษาต่อใน มหาวิทยาลัยของผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาจากส่วนภูมิภาค พบว่าผู้ที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยต่ำกว่าผู้ที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาค อื่น ๆ ผู้ที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีโอกาสสอบคัดเลือกได้แตกต่างกัน จำนวนผู้มีภูมิลำเนาใน ส่วนกลางที่สอบคัดเลือกได้มีถึงร้อยละ 48.4 ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพียงร้อยละ 5.5 เท่านั้น (ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล 2518 : 82)

จากข้อคิดเห็นและรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมกล่าวไว้พอเป็นสังเขป พอจะเป็นแนวทางให้มองเห็นว่า ความเหลื่อมล้ำกันในทางด้านการศึกษามีอยู่โดยทั่วไป ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกึ่งพัฒนามวมทั้งประเทศไทยที่กำลังพัฒนาซึ่งกำลังเผชิญ กับปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา องค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไม่เสมอภาคทางการศึกษามักจะมาจาก สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางการศึกษา และสถานภาพส่วนตัวบางประการของผู้เรียน เช่น เพศ ความ สามารถทางการเรียน เงินที่เกิด การศึกษาของบิดามารดา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนใน สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของผู้เรียนไม่น้อย การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและการได้โอกาส ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของเขตการศึกษา 10 นับว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แท้จริงที่ น่าสนใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความต้องการภายในเขตการศึกษา 10 ว่า มีสภาพอย่างไร และในขณะเดียวกันก็จะได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการได้โอกาสศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันสืบเนื่องกันภายในเขตการศึกษา 10 เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษา ไปใช้ในการปรับปรุงการศึกษาในเขตการศึกษา 10 และส่วนรวมของประเทศต่อไป

บทที่ 3

วิธีการเก็บรักษา

วิธีการเก็บรักษามีลำดับขั้นดังนี้

1. กำหนดแหล่งข้อมูล (กลุ่มตัวอย่าง)
2. สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการเก็บระดับอุดมศึกษา สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521 ซึ่งมีทั้งหมด 12,430 คน หาค่ากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 97 (Yamane, 1967 : 866) ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,243 คน

1.1 รวบรวมชื่อโรงเรียนและวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับ ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าทั้งหมดในเขตการศึกษา 10 พร้อมทั้งจำนวนนักเรียนและห้องเรียนในแต่ละโรงเรียนหรือวิทยาลัย

1.2 จัดประเภทโรงเรียนโดยยึดลักษณะหลักสูตรหรือสังกัดที่เปิดสอน ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเป็นประเภทเดียวกัน แบ่งได้ 6 ประเภทคือ

1.2.1 ม.ศ.5 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา 24 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 5,679 คน

1.2.2 ม.ศ.5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน 14 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 3,227 คน

1.2.3 ป.กศ.ปีที่ 2 ในวิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู 2 วิทยาลัย
จำนวนนักเรียน 1,043 คน

1.2.4 ป.วช. ในโรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา
8 วิทยาลัย จำนวนนักเรียน 1,701 คน

1.2.5 ป.วช. ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน 2 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 495 คน

1.2.6 ป.วช. (เกษตรกรรม) ในโรงเรียนหรือวิทยาลัยเกษตรกรรม
สังกัดกรมอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 1 วิทยาเขต จำนวนนักเรียน
288 คน

1.3 จัดเรียงลำดับโรงเรียนแต่ละประเภทตามลำดับจำนวนนักเรียน ม.ศ.5
หรือเทียบเท่าจากมากไปหาน้อย เพื่อให้การสุ่มได้โรงเรียนที่มีขนาดและมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

1.4 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนหรือวิทยาลัยแต่ละประเภทด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย
โดยใช้ตารางสุ่ม (random number) ให้ได้ 1 ใน 5 ของจำนวนโรงเรียนหรือวิทยาลัย
แต่ละประเภท ถ้าประเภทใดมีจำนวนโรงเรียนหรือวิทยาลัยน้อยกว่า 5 แห่สุ่มมา 1 แห่
ถ้าประเภทใดมีจำนวนเกิน 5 แห่และหารด้วย 5 ไม่ลงตัวมีเศษตั้งแต่ 3 แห่ขึ้นไปให้เพิ่ม
จากจำนวนโรงเรียนหรือวิทยาลัยประเภทที่เกินนั้นอีก 1 แห่ จากการสุ่มตามวิธีดังกล่าวแล้ว
ได้โรงเรียนหรือวิทยาลัยแต่ละประเภทดังนี้

โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีทั้งหมด 24 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็น
กลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน คือ

โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช อ.เมือง จ. อุบลราชธานี

โรงเรียนผดุงนารี อ. เมือง จ. บพาสราคาบ

โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล อ. ตระการพืชผล จ. อุบลราชธานี

- โรงเรียนคำเขื่อนแก้ววิทยาคม อ. คำเขื่อนแก้ว จ. ยโสธร
 โรงเรียนเสลภูมิวิทยาคม อ. เสลภูมิ จ. ร้อยเอ็ด
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (บ.ศ.5) มีทั้งหมด
- 14 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน คือ
 โรงเรียนสิทธิธรรมศาสตร์ศิลป์ อ. เมือง จ. อุบลราชธานี
 โรงเรียนเอนกวิทยา อ. เมือง จ. อุบลราชธานี
 โรงเรียนพรหมจิตวิทยา อ. โกสุมพิสัย จ. มหาสารคาม
 วิทยาลัยการศึกษาศึกษาการปกครอง (ป.กศ.ปีที่ 2) มีทั้งหมด 2 วิทยาลัย ได้จำนวน
 วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 วิทยาลัย คือ
 วิทยาลัยมหาสารคาม อ. เมือง จ. มหาสารคาม
 โรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา (ป.วช.) มีทั้งหมด 8 แห่ง ได้จำนวน
 วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 วิทยาลัยคือ
 วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 1 อ. เมือง จ. อุบลราชธานี
 วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 2 อ. เมือง จ. ร้อยเอ็ด
 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ป.วช.) มีทั้งหมด
 2 แห่ง ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน คือ
 โรงเรียนพัฒนการอุบลราชธานี อ. เมือง จ. อุบลราชธานี
 โรงเรียนและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ป.วช. เกษตรกรรม) มีทั้งหมด
 2 แห่ง ได้จำนวนวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 วิทยาลัย คือ
 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมกาฬสินธุ์ อ. เมือง
 จ. กาฬสินธุ์
- รวมจำนวนโรงเรียนและวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 แห่งจากจำนวน
 โรงเรียนและวิทยาลัยทั้งหมด 52 แห่ง
- 1.5 หาสัดส่วนจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนและวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 และสุ่มตัวอย่างดังนี้

1.5.1 หาการอยละ 10 ของจำนวนนักเรียนและวิทยาลัยแต่ละประเภทตามข้อ 1.2 แล้วจัดเฉลี่ยสัดส่วนจำนวนนักเรียนร้อยละ 10 ในแต่ละประเภทนี้ไปยังโรงเรียนและวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละแห่งตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนของโรงเรียนและวิทยาลัยนั้น ๆ จำนวนตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนและวิทยาลัยทุกประเภทรวมกันแล้วจะเท่ากับร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดของนักเรียน ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าหรือประมาณ 1,243 คน ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนและวิทยาลัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่างใน
แต่ละโรงเรียนและวิทยาลัย

ชื่อโรงเรียนและวิทยาลัย	จำนวน นักเรียน	จำนวน ตัวอย่าง
โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช	440	223
โรงเรียนผดุงนารี	275	140
โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล	183	75
โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์	168	70
โรงเรียนเสลภูมิวิทยาคม	143	60
โรงเรียนสิทธิธรรมศาสตร์ศิลป์	396	254
โรงเรียนเอนกวิทยา	71	31
โรงเรียนพร้อมจิตวิทยา	89	38
วิทยาลัยกรมหาราชคาม	430	104
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 1	335	124
วิทยาลัยอาชีวศึกษารอยเอ็ก วิทยาเขต 2	125	46
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมกาฬสินธุ์	288	29
โรงเรียนผลิตการอุบลราชธานี	285	49
รวม	3,428	1,243

1.5.2 ในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มห้องเรียนให้
ได้จำนวนนักเรียนรวมกัน เท่าจำนวนที่ต้องการหรือใกล้เคียงในโรงเรียนหรือวิทยาลัยนั้น

2. ประชากรเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ใช้ประชากรทั้งหมด
ของนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา
2521 ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาในแต่ละแห่งดังนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม	87 คน
วิทยาลัยครูมหาสารคาม	711 คน
วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม	689 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาเขต 1	60 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาเขต 2	
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมภาพลื่นธุ์	154 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเกษตรม วิทยาเขต 1	70 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 1	25 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 2	35 คน
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี	711 คน
วิทยาลัยพยาบาลสภราชประชา จังหวัดอุบลราชธานี	101 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 1	90 คน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 2	75 คน
รวมทั้งสิ้น	2,808 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 คณะผู้วิจัยประกอบด้วยนักสถิติปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คือ นายประจักษ์ บุญอารีย์ นายนิวัฒน์ กัลยพุกนั นายประจักษ์ จินตสกุล นางประนอม สัมฤทธิ์สุวรรณ นายประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ นายพงศ์เพชร สังข์ศักดิ์ นางเพ็ญศรี โชติพันธ์ นายวิโรจน์ เอ็งสุโสภณ นางสมจิต ทวีทิพย์ นายประทีป เล้าวัฒนอารีย์ นายสมหมาย ปันพุกพิลิต และคณะกรรมการโครงการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. สิบปนนท์ เกตุทัต เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองอินทร์ วงศ์ไธสง แผนกวิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สิ้นลาวัณย์ แผนกวิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร. เจอรالد ฟราย ผู้เชี่ยวชาญมูลนิธิฟอร์ต ดร. วราภรณ์ บวรศิริ นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนายเคชา ศรีพิพัฒน์กุล นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ร่วมกันพิจารณาจัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแยกเป็น 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2 คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งสองฉบับไปทดลองใช้ คือ ฉบับที่ 1

ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนเทพศิรินทร์กับโรงเรียนนครพิทยา ส่วนฉบับที่ 2 ได้นำไปใช้กับนิสิตปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่ผู้ตอบกำลังตอบแบบสอบถามได้มีการบันทึกข้อซักถามอย่างละเอียดเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาแก้ไข คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสอบถามมี 2 ฉบับ คือ

2.1 แบบสอบถามความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.2 แบบสอบถามการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสาขาวิชาและมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก

ศึกษา

3. ลักษณะของแบบสอบถามทั้งสองฉบับมีดังนี้

3.1 แบบให้เลือกรับตอบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง ข้อ 0. เพศ 8

1. เพศชาย

2. เพศหญิง

ถ้าตอบเป็นเพศหญิงก็เขียนเลข 2 กรอกลงในรูปสี่เหลี่ยมที่อยู่ด้านขวามือดังนี้

ข้อ 0. เพศ 2 8

1. เพศชาย

2. เพศหญิง

ส่วนตัวเลขหลังของสี่เหลี่ยมเป็นหมายเลขรหัสที่นำไปลงรหัสในบัตรคอมพิวเตอร์

3.2 แบบเติมคำหรือข้อความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง ข้อ 00. ขณะนี้ท่านเรียนอยู่ที่โรงเรียน.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยคำชี้แจงถึงหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อให้นักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2521 ในห้องเรียนที่ผู้วิจัยได้สุ่มไว้แล้วเป็นผู้ตอบ โดยผู้วิจัยกำหนดวันรับแบบสอบถามคืนและไปรับคืนด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยคำชี้แจงถึงหัวหน้าสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ทั้งหมด เพื่อให้ นักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2521 เป็นผู้ตอบ โดยผู้วิจัยกำหนดวันรับแบบสอบถามคืนและไปรับคืนด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

5.1.1 ตรวจสอบและแจกแจงความถี่ของรายการต่าง ๆ ที่ต้องการตามแบบสอบถาม โดยแยกเป็นนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและไม่ต้องการศึกษา

ในระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่ต้องการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ตอบแบบสอบถามข้อ 19 (1 หรือ 2) ข้อ 20 (1 หรือ 2) ข้อ 21 (1 หรือ 2) และข้อ 29 (1) ครบทั้ง 4 ข้อ จึงจะถือว่าเป็นผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ ส่วนผู้ที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ไม่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

5.1.2 เปลี่ยนความถี่แต่ละรายการของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอัตราส่วนร้อยละโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งอัตราส่วนร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามี 2 ประเภทคือ

5.1.2.1 ร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ

5.1.2.2 ร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละสถานภาพ

5.1.3 หาค่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเปลี่ยนจากการร้อยละในข้อ 5.1.2.1 และ ข้อ 5.1.2.2 เป็นค่าสัดส่วนด้วยการหารด้วย 100

5.1.4 ทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละตัวแปรหรือในแต่ละสถานภาพ (ได้จากการร้อยละในข้อ 5.1.2.2 หารด้วย 100) ด้วยการใช้การทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง (two sample test on proportions) โดยใช้สูตร

$$Z = \frac{\hat{P}_1 - \hat{P}_2}{\sqrt{\frac{\hat{P}_1 \hat{q}_1}{n_1} + \frac{\hat{P}_2 \hat{q}_2}{n_2}}} \quad (\text{อนันต์ ทวีโสภา 2520 : 209})$$

เมื่อ Z คือ ความแตกต่างของสัดส่วน
 $\hat{P}$ คือ สัดส่วนของกลุ่มใด ๆ $= \frac{\text{จำนวนของผู้ต้องการศึกษาในกลุ่มนั้น}}{\text{จำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนั้น}}$

- $\hat{P}_1$ คือ สัดส่วนของกลุ่มที่ 1
 $\hat{P}_2$ คือ สัดส่วนของกลุ่มที่ 2
 $\hat{q}_1$ คือ $1 - \hat{P}_1$
 $\hat{q}_2$ คือ $1 - \hat{P}_2$
 n_1 คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในกลุ่มที่ 1
 n_2 คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในกลุ่มที่ 2
 5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
 5.2.1 ตรวจสอบและแจกแจงความถี่ของรายการต่าง ๆ ที่ต้องการ

จากแบบสอบถาม

5.2.2 เปลี่ยนความถี่ของแต่ละรายการที่ต้องการ เป็นอัตราส่วนร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพหรือตัวแปร โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

5.2.3 หากหาสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละสถานภาพหรือตัวแปร โดยเปลี่ยนจากค่าร้อยละในข้อ 5.1.2.2 ด้วยการหารด้วย 100

5.3 นำค่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ หรือสัดส่วนที่ได้จากการร้อยละในข้อ 5.1.2.1 หารด้วย 100 มาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ (ข้อ 5.2.3) ด้วยการทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง (two sample test on proportions) โดยใช้สูตร

$$Z = \frac{\hat{P}_1 - \hat{P}_2}{\sqrt{\frac{\hat{P}_1 \hat{q}_1}{n_1} + \frac{\hat{P}_2 \hat{q}_2}{n_2}}} \quad (\text{อนันต์ ศรีโสภณ 2520 : 209,}$$

เมื่อ Z คือ ความแตกต่างของสัดส่วน

$\hat{P}_1$ คือ สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของตัวแปรใด ๆ

$\hat{P}_2$ คือ สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของตัวแปรใด ๆ

q_1 คือ $1 - \hat{P}_1$

q_2 คือ $1 - \hat{P}_2$

n_1 คือ จำนวนนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

n_2 คือ จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด

5.4 หากาสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังนี้

5.4.1 สัดส่วนของประชากรแยกตามเพศ ได้จากสถิติจำนวนประชากรชาย หญิง ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสำรวจครั้งล่าสุด เมื่อปี 2519 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.4.2 สัดส่วนของประชากรแยกตาม อาชีพ และระดับการศึกษา ได้จากสถิติจำนวนประชากรแยกตามลักษณะสถานภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อปี 2519

สัดส่วนของประชากรในสถานภาพอื่น ๆ เช่น ประเพณีหลักสูตรที่จบการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ไม่สามารถที่จะหาได้เพราะไม่มีการสำรวจ

5.5 นำค่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามลักษณะสถานภาพ (ข้อ 5.2.3) เปรียบเทียบกับค่าสัดส่วนของประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลักษณะสถานภาพ (ข้อ 5.4) ด้วยการทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง (two sample test on proportions) โดยใช้สูตร

$$Z = \frac{\hat{P}_1 - \hat{P}_2}{\sqrt{\frac{\hat{P}_1 \hat{q}_1}{n_1} + \frac{\hat{P}_2 \hat{q}_2}{n_2}}} \quad (\text{ฉบับที่ ศร.ไสภา 2520 : 209})$$

เมื่อ	z	คือ	ความแตกต่างของสัดส่วน
	$\hat{P}_1$	คือ	สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปยุโรป
	$\hat{P}_2$	คือ	สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของทวีปยุโรป
	$\hat{q}_1$	คือ	$1 - \hat{P}_1$
	$\hat{q}_2$	คือ	$1 - \hat{P}_2$
	n_1	คือ	จำนวนทั้งหมดของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปยุโรป
	n_2	คือ	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมดของทวีปยุโรป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่รวบรวมได้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวบรวมแบบสอบถามได้ 1,152 ชุด จากจำนวนที่ทำการทั้งหมด 1,243 ชุด หรือร้อยละ 92.67 ดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่รวบรวมได้

ชื่อโรงเรียนหรือวิทยาลัย	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	จำนวนข้อมูลที่รวบรวมได้	ร้อยละ
โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช	228	185	82.98
โรงเรียนนครพนม	140	117	83.57
โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล	75	54	72.00
โรงเรียนคำชะโนด	70	70	100.00
โรงเรียนเสถียรวิทยา	60	60	100.00
โรงเรียนสิทธินิเทศศาสตร์	254	248	97.63
โรงเรียนอนุบาล	31	31	100.00
โรงเรียนพชรวิทยาคาร	38	38	100.00
วิทยาลัยครูมหาสารคาม	104	101	97.11
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี			
วิทยาเขต 1	124	124	100.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียนหรือวิทยาลัย	จำนวนตัวอย่าง ทั้งหมด	จำนวนข้อมูล ที่รวบรวมได้	ร้อยละ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 2	46	46	100.00
วิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมกาฬสินธุ์	29	29	100.00
โรงเรียนพัฒนการอุดมราชธานี	49	49	100.00
รวม	1,243	1,152	92.67

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เก็บรวบรวมได้ 2,384 ชุด จากจำนวนทั้งหมด 2,670 ชุด หรือร้อยละ 89.25 ดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่รวบรวมได้

ชื่อสถานอุดมศึกษา	จำนวนนักศึกษา	จำนวนข้อมูล ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม	87	82	94.25
วิทยาลัยมหาสารคาม	711	627	88.18
วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม	689	473	68.65

ตาราง ๑ (ต่อ)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	จำนวนนักศึกษา	จำนวนข้อมูล ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม วิทยาเขต 1 และ 2	60	37	61.66
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมกาฬสินธุ์	154	154	100.00
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครพนม วิทยาเขต 1	70	70	100.00
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 1	25	30	50.00
วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาเขต 2	35		
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี	711	664	93.38
วิทยาลัยพยาบาลสภราชพิทักษ์	101	100	99.00
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 1	90	72	80.00
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาเขต 2	75	74	98.66
รวม	2,808	2,384	84.68

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Z	แทน	ค่าความแตกต่างของสัดส่วน
X	แทน	จำนวนนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง
P	แทน	ค่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดเสนอ เป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 การร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 การร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระจายตามลักษณะสถานภาพ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งพิจารณาว่าจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาในแต่ละสถานภาพหรือตัวแปร เป็นร้อยละเท่าไรของจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด

1.2 การร้อยละของความต้องการของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละสถานภาพ ซึ่งพิจารณาว่าจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาในแต่ละสถานภาพหรือตัวแปร เป็นร้อยละเท่าไรของนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรนั้น

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียน ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามลักษณะสถานภาพ โดยใช้การทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง (two sample test on proportions) เป็นรายคู่โดยจัดพบกันพบในทุกตัวแปร (ใช้สัดส่วนที่เปลี่ยนจากการร้อยละในข้อ 1.2)

ตอนที่ 3 คำร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระจายตาม ลักษณะสถานภาพ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระจายตามลักษณะสถานภาพและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระจายตามลักษณะ สถานภาพและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา (สัดส่วนที่เปลี่ยนจากการร้อยละในข้อ 1.1 ตอนที่ 1 กับสัดส่วนที่เปลี่ยนจากการร้อยละในตอนที่ 3) โดยใช้การทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระจายตามลักษณะสถานภาพ กับสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กระจายตามลักษณะสถานภาพ

ตอนที่ 1 คำร้อยละของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นพบว่า ในจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,152 คน มีผู้ต้องการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาตามเงื่อนไขที่กำหนด 777 คน หรือร้อยละ 67.50 ที่เหลืออีก 375 คน หรือ ร้อยละ 32.50 เป็นผู้ไม่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังจะได้รายงานผลเป็นคำร้อยละ ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 จำนวนและการร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการศึกษา	ในจำนวนที่ต้องการ	ในแต่ละเพศ
ชาย	607	350	49.6	57.66
หญิง	530	355	50.4	66.98
รวม	1,137 [*]	705 ^{**}	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุเพศ อีก 15 คน

** ผู้ไม่ระบุเพศหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 72 คน

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 เพศหญิงต้องการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 66.98 และเพศชายต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 57.66
และในจำนวนนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาดังกล่าว เป็นนักเรียนชายร้อยละ 49.6
และนักเรียนหญิงร้อยละ 50.4

ตาราง 11 จำนวนและการร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา จำแนกตามประเภทหลักสูตร

ประเภทหลักสูตร	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการศึกษา	ในจำนวนที่ต้องการ	ในแต่ละประเภทหลักสูตร
ม.ศ.5	795	527	73.9	66.3
ป.กศ.	102	59	8.3	57.8
ป.วช.	255	127	17.8	49.8
รวม	1,152	713 *	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา อีก 64 คน

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่เป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.5
ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 66.3 นักเรียน ป.กศ. ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาร้อยละ 57.8 และนักเรียน ป.วช. ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ
49.8 ตามลำดับ และในจำนวนนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด เป็นนักเรียน
ชั้น ม.ศ.5 ร้อยละ 73.9 นักเรียน ป.วช. ร้อยละ 17.8 และนักเรียน ป.กศ. ร้อยละ
8.3 ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	จำนวนนักเรียน		ร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการ ศึกษา	ในจำนวน ที่ต้องการ	ในแต่ละ อาชีพของบิดา
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	302	218	32.0	72.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	9	1.3	47.3
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	23	10	1.5	43.4
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	191	129	18.9	67.5
เกษตรกร กสิกร ประมง	547	302	44.3	55.2
ทำงานบ้าน	25	14	2.1	56.0
รวม	1,107 *	682 **	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุอาชีพของบิดาอีก 45 คน

** ผู้ไม่ระบุอาชีพของบิดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 95 คน

จากตาราง 12 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ
72.1 บิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวต้องการศึกษาร้อยละ 67.5 บิดาทำงานบ้าน
ต้องการศึกษาร้อยละ 56.0 บิดาเป็นเกษตรกรต้องการศึกษาร้อยละ 55.2 บิดาเป็นพนักงาน
รัฐวิสาหกิจต้องการศึกษาร้อยละ 47.3 และบิดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนต้องการ
ศึกษาร้อยละ 43.4 ในจำนวนนักเรียนในเขต 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด
เป็นนักเรียนที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ร้อยละ 44.3 ข้าราชการหรือข้าราชการ
บำนาญร้อยละ 32.0 เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวร้อยละ 18.9 ทำงานบ้านร้อยละ
2.1 พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนร้อยละ 1.5 และพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ตาราง 13 จำนวนและการร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการ ศึกษา	ในจำนวนที่ ต้องการ	ในแต่ละ อาชีพ
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	73	53	7.6	72.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	8	1.1	53.3
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	7	3	0.4	42.8
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	176	119	17.0	67.6
เกษตรกร กสิกร ประมง	518	294	41.9	56.7
ทำงานบ้าน	340	224	32.0	65.8
รวม	1,129*	701**	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุอาชีพของมารดาอีก 23 คน

** ผู้ไม่ระบุอาชีพของมารดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 70 คน

จากตาราง 13 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 72.6 มารดาเป็น
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวต้องการศึกษาร้อยละ 67.6 มารดาทำงานบ้านหรือ
แม่บ้านต้องการศึกษาร้อยละ 65.8 มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ต้องการศึกษา
ร้อยละ 56.7 มารดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจต้องการศึกษาร้อยละ 53.3 และมารดาเป็น
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนต้องการศึกษาร้อยละ 42.8 ตามลำดับ แต่ในจำนวนนักเรียน
ในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด เป็นนักเรียนที่บิดาเป็น

เกษตรกรร้อยละ 41.9 ทำงานบ้านหรือแม่บ้านร้อยละ 32.0 เจ้าของหรือผู้ประกอบการ
กิจการส่วนตัวร้อยละ 17.0 ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญร้อยละ 7.6 พนักงาน
รัฐวิสาหกิจร้อยละ 1.1 และพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ตาราง 14 จำนวนและการร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการ ศึกษา	ในจำนวน ที่ต้องการ	ในแต่ละระดับ การศึกษา
ต่ำกว่า ป.4	37	21	3.0	56.7
ป.4	588	346	49.7	58.8
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	130	75	10.8	57.6
ม.ก.3 หรือ ม.6 เดิม	206	141	20.3	68.4
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	76	54	7.8	71.1
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	44	32	4.6	72.7
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	25	17	2.4	68.0
สูงกว่าปริญญาตรี	14	10	1.4	71.4
รวม	1,120 *	696 **	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาของบิดาอีก 32 คน

** ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาของบิดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 81 คน

จากตาราง 14 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่บิดามีระดับการศึกษา
 อนุปริญญาหรือเทียบเท่าต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 72.7 บิดามีระดับการศึกษา
 สูงกว่าปริญญาตรีต้องการศึกษาร้อยละ 71.4 บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ
 ม.8 เดิม ต้องการศึกษาร้อยละ 71.1 บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม
 ต้องการศึกษาร้อยละ 68.4 บิดามีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าต้องการศึกษา
 ร้อยละ 68.0 บิดามีระดับการศึกษา ป.4 ต้องการศึกษาร้อยละ 58.8 บิดามีระดับ
 การศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ต้องการศึกษาร้อยละ 57.6 และบิดามีระดับการศึกษา
 ต่ำกว่า ป.4 ต้องการศึกษาร้อยละ 56.7 ตามลำดับ แต่ในจำนวนนักเรียนในเขตการศึกษา 10
 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด เป็นนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4 ร้อยละ
 49.7 ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม ร้อยละ 20.3 ป.7 หรือ ม.3 เดิม ร้อยละ 10.8
 ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ร้อยละ 7.8 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 4.6
 ต่ำกว่า ป.4 ร้อยละ 3.0 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 2.4 และสูงกว่าปริญญาตรี
 ร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับ
 อุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการ ศึกษา	ในจำนวน ที่ต้องการ	ในแต่ละระดับ การศึกษา
ต่ำกว่า ป.4	74	43	6.1	58.1
ป.4	808	497	71.0	61.5
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	88	56	8.0	63.6
ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม	101	69	9.9	68.3

ตาราง 15 (ต่อ)

ระดับการศึกษาของมารดา	จำนวนนักเรียน		การวัดผลของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการ ศึกษา	ในจำนวน ที่ต้องการ	ในแต่ละระดับ การศึกษา
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	18	12	1.7	66.6
อนุปริญาหรือ เทียบเท่า	10	6	0.9	60.0
สูงกว่าปริญาตรี	5	3	0.4	60.0
รวม	1,122*	700*	100.0	—

* ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาของมารดาอีก 30 คน

** ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาของมารดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 77 คน

จากตาราง 15 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่มีมารดามีระดับการศึกษา อนุปริญาหรือเทียบเท่าต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 77.6 มารดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม ต้องการศึกษาร้อยละ 68.3 มารดามีระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ต้องการศึกษาร้อยละ 66.6 มารดามีระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ต้องการศึกษาร้อยละ 63.6 มารดามีระดับการศึกษา ป.4 ต้องการศึกษาร้อยละ 61.5 มารดามีระดับการศึกษาปริญาตรีหรือ เทียบเท่าต้องการศึกษาร้อยละ 60.0 มารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญาตรีต้องการศึกษาร้อยละ 60.0 และมารดามีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 ต้องการศึกษาร้อยละ 58.1 ตามลำดับ แต่ในจำนวนนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด เป็นนักเรียนที่มีมารดามีระดับการศึกษา ป.4 ร้อยละ 71.1 ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม ร้อยละ 9.9 ป.7 หรือ ม.3 เดิม ร้อยละ 8.0 ต่ำกว่า ป.4 ร้อยละ 6.1 อนุปริญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 2.0 ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ร้อยละ 1.7 ปริญาตรีหรือ เทียบเท่า ร้อยละ 0.9 และสูงกว่าปริญาตรี ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ตาราง 16 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการศึกษา	ในจำนวนที่ ต้องการ	ในแต่ละระดับ รายได้
ไม่มีรายได้	158	75	11.0	47.4
ต่ำกว่า 500 บาท	301	173	25.6	57.6
500 - 1,000 บาท	215	141	20.8	65.5
1,001 - 2,000 บาท	194	123	18.2	63.4
2,001 - 3,000 บาท	151	111	16.4	73.4
3,001 - 5,000 บาท	49	38	5.6	77.5
5,001 - 7,000 บาท	13	9	1.3	69.2
สูงกว่า 7,000 บาท	8	-	1.0	87.5
รวม	1,089*	677**	100.0	-

* ผู้ไม่ระบุระดับรายได้ของบิดาอีก 63 คน

** ผู้ไม่ระบุระดับรายได้ของบิดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 100 คน

จากตาราง 16 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 7,000 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 87.5 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 3,001 - 5,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 77.5 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 2,001 - 3,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 73.5 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 5,001 - 7,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 69.2 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 500 - 1,000 บาท

ต้องการศึกษาร้อยละ 63.5 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 1,001 - 2,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 63.4 บิดามีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 57.4 และบิดาไม่มีรายได้ต่อเดือนต้องการศึกษาร้อยละ 47.4 แต่ในจำนวนนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด เป็นนักเรียนที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท ร้อยละ 25.6 500 - 1,000 บาท ร้อยละ 20.8 1,001 - 2,000 บาท ร้อยละ 18.2 2,001 - 3,000 บาท ร้อยละ 16.4 ไม่มีรายได้ต่อเดือน ร้อยละ 11.1 3,001 - 5,000 บาท ร้อยละ 5.6 5,001 - 7,000 บาท ร้อยละ 1.3 และสูงกว่า 7,000 บาท ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตาราง 17 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวนนักเรียน		การร้อยละของนักเรียน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ที่ต้องการศึกษา	ในจำนวนที่ต้องการ	ในแต่ละระดับรายได้
ไม่มีรายได้ต่อเดือน	386	224	33.1	53.0
ต่ำกว่า 500 บาท	355	215	31.8	60.7
500 - 1,000 บาท	185	122	18.0	65.9
1,001 - 2,000 บาท	75	56	8.3	74.6
2,001 - 3,001 บาท	68	47	6.9	69.1
3,001 - 5,000 บาท	11	9	1.3	81.8
สูงกว่า 5,000 บาท		4	0.6	66.6
รวม	1,086 *	677 **	100.0	—

* ผู้ไม่มีระดับรายได้ต่อเดือนของมารดาอีก 66 คน

** ผู้ไม่มีระดับรายได้ต่อเดือนของมารดาหรือสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 100 คน

จากตาราง 17 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือน 3,001 - 5,000 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 81.8 มารดาที่มีรายได้ต่อเดือน 1,001 - 2,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 74.6 มารดาที่มีรายได้ต่อเดือน 2,001 - 3,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 69.1 มารดาที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 5,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 66.6 มารดาที่มีรายได้ต่อเดือน 500 - 1,000 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 65.9 มารดาที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท ต้องการศึกษาร้อยละ 60.7 และมารดาที่ไม่มีรายได้ต่อเดือนต้องการศึกษาร้อยละ 58.0 ตามลำดับ แต่ในจำนวนนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมดแยกเป็นนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือนร้อยละ 33.1 ระดับรายได้ต่ำกว่า 500 บาท ร้อยละ 31.8 500 - 1,000 บาท ร้อยละ 18.0 1,001 - 2,000 บาท ร้อยละ 8.3 2,001 - 3,000 บาท ร้อยละ 6.9 3,001 - 5,000 บาท ร้อยละ 1.3 และสูงกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 0.6 ตามลำดับ

ตาราง 18 จำนวนและการร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่จำแนกตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
บิดามารดา	114	17.2
เพื่อนฝูง	5	0.8
ครู - อาจารย์	15	2.3
ความมีทุนมีค่าทางอาชีพ	44	6.6
ความยากง่ายในการเรียน	101	16.7
จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น	55	8.3

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
โอกาสในการทำงาน	267	40.2
อื่น ๆ	53	8.0
รวม	๓64*	100.0

* ผู้ไม่ระบุว่าจะมีอิทธิพลต่อความทรงจำของการเลือกศึกษาในสาขาวิชาที่ทางการศึกษาอีก 113 คน

จากตาราง 18 แสดงว่านักเรียนที่ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ทางการศึกษาเรียงตามลำดับจากการร้อยละมากไปหาน้อยคือ โอกาสในการทำงานทำ (40.2 %) บิตามารกา (17.2 %) ความยากง่ายในการเรียน (1๖.7%) จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น (8.3 %) อื่น ๆ (8.0 %) ความมีหน้ามีตาทางอาชีพ (6.6 %) ครู - อาจารย์ (๔.3 %) และเพื่อนฝูง (0.๘ %)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาที่ทางการศึกษา

สาขาวิชา	นักเรียนที่ทางการ	ร้อยละ
แพทยศาสตร์และพยาบาล	20๖	29.6
เกษตรศาสตร์	81	11.7
วิทยาศาสตร์	60	8.7
วิศวกรรมศาสตร์	85	12.2

ตาราง 19 (ต่อ)

สาขาวิชา	จำนวนที่ต้องการ	ร้อยละ
ศิลปศาสตร์	32	4.6
นิติศาสตร์	50	7.3
สังคมศาสตร์	108	15.6
มนุษยศาสตร์	23	3.3
การศึกษาศาสตร์	47	6.8
รวม	692 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาอีก 85 คน

จากตาราง 19 แสดงว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องการศึกษาในสาขาวิชาแพทยศาสตร์และพยาบาลร้อยละ 29.8 สังคมศาสตร์ ร้อยละ 15.6 วิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 12.2 เกษตรศาสตร์ ร้อยละ 11.7 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 8.7 นิติศาสตร์ ร้อยละ 7.3 การศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ ร้อยละ 6.8 ศิลปศาสตร์ ร้อยละ 4.6 และมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ตาราง 20 จำนวนและควารอยละของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดัอุดมศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาและประเภทสถาบัน

ประเภทสถาบัน	มหาวิทยาลัย	วิทยาลัยของ รัฐ	วิทยาลัย เอกชน	มหาวิทยาลัย รวมทั้งหมด	อื่น ๆ	จำนวน รวม	ร้อยละ รวม
สาขาวิชา	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน รวม	ร้อยละ รวม
	120 17.3	84 12.1	0 0.0	2 0.3	1 0.1	207	29.9
	46 6.6	27 3.9	0 0.0	2 0.3	4 0.6	79	11.4
	38 5.5	20 2.9	1 0.1	0 0.0	1 0.1	60	8.7
	39 5.6	45 6.5	0 0.0	0 0.0	0 0.0	84	12.1
	16 2.3	16 2.3	0 0.0	0 0.0	1 0.1	33	4.8
	41 5.9	8 1.2	0 0.0	2 0.3	0 0.0	51	7.4
	69 10.0	27 3.9	3 0.4	6 0.9	3 0.4	108	15.6
	15 2.2	6 0.9	0 0.0	0 0.0	1 0.1	22	3.2
	25 3.6	22 3.2	0 0.0	0 0.0	1 0.1	48	6.9
จำนวนรวม การอเบะรวม	409 59.1	225 36.8	4 0.6	12 1.7	12 1.7	692	100.0

* ผู้ไม่ระบุสาขาวิชาหรือประเภทสถาบันที่ทางการศึกษาอีก 85 คน

จากตาราง 20 แสดงว่านักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาตามประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษาแล้ว เป็นนักเรียนที่ต้องการศึกษาในมหาวิทยาลัย (นอกจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง) ร้อยละ 59.1 วิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 36.8 อื่น ๆ ร้อยละ 1.7 มหาวิทยาลัยรามคำแหงร้อยละ 1.7 และวิทยาลัยเอกชน ร้อยละ 0.6 ตามลำดับ

ถ้าพิจารณาความต้องการการศึกษาในสาขาวิชาและประเภทสถาบัน 15 อันดับจากกา ร้อยละมากไปหาน้อยได้ดังนี้

อันดับ 1	แพทยศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 17.3
อันดับ 2	แพทยศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ (พยาบาล)	ร้อยละ 12.1
อันดับ 3	สังคมศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 10.0
อันดับ 4	เกษตรศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 6.6
อันดับ 5	วิศวกรรมศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ (ช่างเทคนิค)	ร้อยละ 6.5
อันดับ 6	นิติศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.9
อันดับ 7	วิศวกรรมศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.6
อันดับ 8	วิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.5
อันดับ 9	เกษตรศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.9
อันดับ 9	สังคมศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.9
อันดับ 10	การศึกษหรือครูศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 3.6
อันดับ 11	การศึกษหรือครูศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.2
อันดับ 12	วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 2.9
อันดับ 13	ศิลปศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 2.3
อันดับ 13	ศิลปศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 2.3
อันดับ 14	มนุษยศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 2.2
อันดับ 15	นิติศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 1.2

จากตาราง 20 เป็นที่น่าสังเกตว่ามีนักเรียนต้องการศึกษาสาขาวิชาแพทยศาสตร์ หรือพยาบาล และสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ร้อยละ 3 เท่ากัน) ซึ่งไม่มีเปิดสอน ในทำนองเดียวกันก็มีผู้ต้องการศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ (1.2 %) ซึ่งไม่มีเปิดสอนในวิทยาลัยของรัฐเช่นเดียวกัน และสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ในวิทยาลัยของรัฐ และวิศวกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง วิชาพยาบาลในวิทยาลัย พยาบาลและวิชาช่างเทคนิคในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนในเขต 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามลักษณะสถานภาพ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วน

ตาราง 21 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามเพศ

เพศ		ชาย	หญิง
	X	350	355
	N	607	530
	P	.576	.669
	ชาย	.576	-3.247**
	หญิง	.669	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 แสดงว่า สัดส่วนของนักเรียนเพศชายที่ต้องการศึกษาในระดับ อุดมศึกษากับสัดส่วนของนักเรียนเพศหญิงที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัดส่วนของนักเรียนหญิงที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มากกว่าสัดส่วนของนักเรียนชายที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตาราง 22 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขต 10 ที่ต้องการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามประเภทหลักสูตร

ประเภทหลักสูตร		ม.ศ.5	ป.กศ.	ป.วช.
	X	527	59	127
	N	795	102	255
	P	.662	.578	.598
	ม.ศ.5	.662	1.634	2.789 **
	ป.กศ.	.578		.241
ป.วช.		.598		-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่
ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกับนักเรียน ป.วช. ที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา โดยสัดส่วนของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่า
สัดส่วนของนักเรียน ป.วช. ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่
ต้องการศึกษาคืออื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10
ที่ต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	ข้าราชการหรือ ข้าราชการบำนาญ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานหรือลูกจ้างบริษัท เอกชน	เจ้าของหรือผู้ประกอบการ กิจการส่วนตัว	เกษตรกร กสิกร ประมง	ทำงานบ้าน
X	218	9	10	129	303	14
N	302	19	27	191	547	25
F	.721	.473	.434	.675	.552	.560
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	.721	2.113*	2.694**	1.091	5.079**	1.577
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	.473		.252	-1.688	-.673	-.569
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	.434			-2.211*	-1.111	-.873
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	.675				3.082**	1.100
เกษตรกร กสิกร ประมง	.552					-.077
ทำงานบ้าน	.560					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัดส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียน
ที่ต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน

2. สัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง

3. สัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง

พินัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

2. สัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่บิดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน

ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาตามอาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา	ข้าราชการหรือ ข้าราชการบำนาญ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานหรือลูกจ้างบริษัท เอกชน	เจ้าของหรือผู้ประกอบการ ส่วนตัว	เกษตรกร กสิกร ประมง	ทำงานบ้าน
X	53	8	3	119	294	224
N	73	15	7	176	518	340
P	.726	.533	.428	.676	.567	.568
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	.726	1.386	1.531	.791	2.801**	.658
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	.533		.461	-1.069	-.262	-.955
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	.528			-1.300	-.738	-1.219
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	.676				2.619**	.396
เกษตรกร กสิกร ประมง	.576					-2.708**
ทำงานบ้าน	.658					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 แสดงว่า ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัดส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่มารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง

3. สักส่วนของนักเรียนที่บารกาทำงานบ้านหรือแม่บ้านมากกว่าสักส่วนของนักเรียน
 ที่มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง
 ส่วนสักส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ
 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา		ต่ำกว่า ป.4	ป.4	ป.7 หรือ ม.3 เดิม	ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม	ม.ศ.5 ม.ศ.3-หรือ ม.8 เดิม	อนุปริญญา หรือ, เทียบเท่า	ปริญญาตรี หรือ, เทียบเท่า	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่า ป.4	X	21	346	75	141	54	32	17	10
	N	37	588	130	206	76	44	25	14
	P	.567	.588	.576	.684	.710	.727	.660	.714
	.567		-.248	-.101	-1.333	-1.479	-1.513	-.907	-1.007
	.588			.240	-2.512*	-2.186*	-1.976*	-.959	-1.024
	.576				-1.988*	-1.973*	-1.881	-1.002	-1.070
	.684					-.425	-.574	.045	-.238
	.710						-.197	.285	-.028
	.727							.411	.094
	.680								-.224
	.714								

* สถิติ
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สักส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียนที่ต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่

1. สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม มากกว่า สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4

2. สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา บ.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม มากกว่าสักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4

3. สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า มากกว่า สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4

4. สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม มากกว่า สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม

5. สักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม มากกว่าสักส่วนของนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม

สักส่วนของนักเรียนที่ต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 26 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณา

ตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	ค่าทางสถิติ									
	ค่าทางสถิติ	ป.4	ป.7 หรือ ม.3	ม.6	ม.5 หรือ ม.6	ม.8	อ.หรือ เทียบเท่า	ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	สูงกว่า ปริญญาตรี
X	43	497	56	69	12	14	6	3		
N	74	808	88	101	18	18	10	5		
P	.581	.615	.636	.683	.666	.777	.600	.600		
ค่าทาง ป.4	.581	-.431	-.714	-.138	-1.263	-1.728	-.155	-.083		
ป.4	.615		-.283	-.958	-.413	-1.445	.091	.066		
ป.7 หรือ ม.3	.636			-.677	-.245	-1.273	.222	.159		
ม.6 หรือ ม.8	.683				.141	-.886	.512	.370		
ม.5, ป.6 หรือ ม.8	.666					-.748	.187	.268		
อ.หรือเทียบเท่า	.777						.165	.737		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	.600							.000		
สูงกว่าปริญญาตรี	.600									

จากตาราง 26 แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนที่สอบ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยการศึกษามากกว่า 26 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ตาราง 27 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับต้นศึกษา พิจารณาดตาม
ระดับรายได้ของบิดา

ระดับรายได้ของบิดา		ไม่ มีรายได้	ต่ำกว่า 500	500- 1,000	1,001- 2,000	2,001- 3,000	3,001- 5,000	5,001- 7,000	สูงกว่า 7,000
X		75	173	141	123	111	38	9	7
N		158	301	215	194	151	49	13	8
F		.474	.574	.655	.634	.735	.775	.692	.875
ไม่มีรายได้	.474		-2.046*	-3.533***	-3.025**	-4.862***	-4.199***	-1.623	-3.241**
ต่ำกว่า 500	.574			-1.878	-1.722	-3.497***	-3.038**	-.896	-2.494*
500 - 1,000	.655				.559	-1.639	-1.764	-.276	-1.806
1,001 - 2,000	.634					-2.027*	-2.053*	-.439	-1.976*
2,001 - 3,000	.735						-.580	.320	1.143
3,001 - 5,000	.775							.589	-.758
5,001 - 7,000	.692								-1.053
สูงกว่า 7,000	.875								

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 แสดงว่า หนี้สำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สัดส่วนที่แตกต่างกัน
ของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 500 - 1,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
2. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 2,001 - 3,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
3. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 3,001 - 5,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
4. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 2,001 - 3,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกต่ำกว่า 500 บาท

หนี้สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัดส่วนที่ต่างกันของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 1,001 - 2,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
2. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือนสูงกว่า 7,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
3. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 3,001 - 5,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือนต่ำกว่า 500 บาท

หนี้สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สัดส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียนที่ต้องการศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษา คือ

1. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือนต่ำกว่า 500 บาท มากกว่าสัดส่วน
ของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน
2. สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 2,001 - 3,000 บาท มากกว่า
สัดส่วนของนักเรียนที่มีรายได้ออกเดือน 1,001 - 2,000 บาท

3. สัดส่วนของนักเรียนที่มีค่ามีระดับรายได้ต่อเดือน 3,001 – 5,000 บาท มากกว่า สัดส่วนของนักเรียนที่มีค่ามีระดับรายได้ต่อเดือน 1,001 – 2,000 บาท และ

สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีค่ามีระดับรายได้อื่น ๆ นอกจาก ที่กล่าวแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พิจารณาค่ามีระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา

		ไม่มี รายได้	ต่ำกว่า 500	500– 1,000	1,001– 2,000	2,001– 3,000	3,001– 5,000	สูงกว่า 5,000
		224	215	122	56	47	9	4
		386	355	185	75	68	11	6
		.580	.607	.659	.746	.691	.818	.666
ไม่มีรายได้	.580		-.701	-1.842	-2.962 ^{**}	-1.805	-1.999 [*]	-.444
ต่ำกว่า 500	.607			-1.239	-2.495	-1.385	-1.783	-.314
500 – 1,000	.659				-1.426	-.480	-1.307	-.036
1,001 – 2,000	.746					.737	-.564	.402
2,001 – 3,000	.691						-.983	.122
3,001 – 5,000	.818							.673
สูงกว่า 5,000	.666							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่า ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีค่ามีรายได้ต่อเดือน 1,001 – 2,000 บาท มากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือน

ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียนที่คงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ก่อน ส่วนของนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ 3,001 - 5,000 บาท มากกว่าส่วนของนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่อง และส่วนของนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่อง 1,001 - 2,000 บาท มากกว่าส่วนของนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท

ส่วนส่วนส่วนของนักเรียนที่คงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดาไม่มีรายได้อื่น ๆ นั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 จำนวนและร้อยละของการกระจายลักษณะสภาพของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการึกษา 10

เพศ	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ชาย	1,315	55.1
หญิง	1,069	44.9
รวม	2,384	100.0

จากตาราง 29 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการึกษา 10 เป็นนักศึกษาชายร้อยละ 55.1 เป็นนักศึกษานหญิงร้อยละ 44.9

ตาราง 30 จำนวนและการร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 จำแนกตามประเภทหลักสูตรที่จบการศึกษา

หลักสูตรที่จบการศึกษาระดับ ม.ศ.5	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ม.ศ.5	1,346	56.5
ป.กศ.	496	20.8
ป.วช.	535	22.5
อื่น ๆ	4	0.2
รวม	1,149*	100.0

* ผู้ไม่ระบุหลักสูตรที่จบการศึกษาระดับ ม.ศ.5 อีก 3 คน

จากตาราง 30 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่จบ ม.ศ.5 ร้อยละ 56.5 นักศึกษาที่จบ ป.วช. ร้อยละ 22.5
และนักศึกษาที่จบ ป.กศ. ร้อยละ 20.8 ตามลำดับ

ตาราง 31 จำนวนและการร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	876	38.2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	38	1.7
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	53	2.3

ตาราง 31 (ต่อ)

อาชีพของบิดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	314	13.7
เกษตรกร กสิกร ประมง	958	41.8
ทำงานบ้าน	54	2.4
รวม	2,293 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุอาชีพของบิดาอีก 91 คน

จากตาราง 31 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ร้อยละ 41.8 รับราชการหรือข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 38.2 เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว ร้อยละ 13.7 ทำงานบ้าน ร้อยละ 2.4 พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 2.3 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามอาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	199	8.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	0.3
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	12	0.5

ตาราง 32 (ต่อ)

อาชีพของมารดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	291	12.6
เกษตรกร กสิกร ประมง	871	37.8
ทำงานบ้านหรือแม่บ้าน	928	40.2
รวม	2,307 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุอาชีพของมารดาอีก 77 คน

จากตาราง 32 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่มารดาทำงานบ้านหรือเป็นแม่บ้านร้อยละ 40.2 เกษตรกร กสิกร ประมง ร้อยละ 37.8 เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวร้อยละ 12.6 ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญร้อยละ 8.6 พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนร้อยละ 0.5 และพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตาราง 33 จำนวนและการร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ต่ำกว่า ป.4	40	1.7
ป.4	1,045	45.0
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	322	13.9

ตาราง 33 (ต่อ)

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ม.ก.3 หรือ ม.6 เดิม	509	21.9
ม.ก.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	145	6.2
อนุปริญาหรือเทียบเท่า	137	5.9
ปริญาตรีหรือเทียบเท่า	98	4.2
สูงกว่าปริญาตรี	27	1.2
รวม	2,323 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาของบิดาอีก 61 คน

จากตาราง 33 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4 ร้อยละ 45.0 ม.ก.3 หรือ ม.6 เดิม ร้อยละ 21.9 ป.7 หรือ ม.3 เดิม ร้อยละ 13.9 ม.ก.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ร้อยละ 6.2 อนุปริญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 5.9 ปริญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 4.2 ทำกว่า ป.4 ร้อยละ 1.7 และสูงกว่าปริญาตรี ร้อยละ 1.2

ตาราง 34 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ต่ำกว่า ป.4	97	4.2
ป.4	1,647	70.6

ตาราง 34 (ต่อ)

ระดับการศึกษาของมารดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	245	10.5
ม.11.3 หรือ ม.6 เดิม	194	8.3
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	56	2.4
อนุปริญาหรือเทียบเท่า	61	2.6
ปริญาตรีหรือเทียบเท่า	26	1.1
สูงกว่าปริญาตรี	6	0.3
รวม	2,332 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุระดับการศึกษามารดาอีก 52 คน

จากตาราง 34 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษา ป.4 ร้อยละ 70.6 ป.7 หรือ ม.3 เดิม ร้อยละ 10.5 ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม ร้อยละ 8.3, ต่ำกว่า ป.4 ร้อยละ 4.2 อนุปริญาหรือเทียบเท่าร้อยละ 2.6 ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ร้อยละ 2.4 ปริญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 1.1 และสูงกว่าปริญาตรีร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตาราง 35 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา

ระดับรายได้ของบิดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	272	11.9
ต่ำกว่า 500 บาท	410	18.0
500 - 1,000 บาท	473	20.7
1,001 - 2,000 บาท	476	20.8
2,001 - 3,000 บาท	447	19.6
3,001 - 5,000 บาท	157	6.9
5,001 - 7,000 บาท	27	1.2
สูงกว่า 7,000 บาท	22	1.0
รวม	2,284 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุระดับรายได้ของบิดาอีก 100 คน

จากตาราง 35 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่มีบิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 1,001 - 2,000 บาท ร้อยละ
20.8 500 - 1,000 บาท ร้อยละ 20.7 2,001 - 3,000 บาท ร้อยละ 19.6
ต่ำกว่า 500 บาท ร้อยละ 18.0 ไม่มีรายได้ต่อเดือน ร้อยละ 11.9 3,001 - 5,000
บาท ร้อยละ 6.9 และสูงกว่า 7,000 บาท ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 จำแนกตามระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดา

ระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดา	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	752	33.2
ต่ำกว่า 500 บาท	617	27.3
500 - 1,000 บาท	415	18.3
1,001 - 2,000 บาท	238	10.5
2,001 - 3,000 บาท	183	8.1
3,001 - 5,000 บาท	40	1.8
5,001 - 7,000 บาท	8	0.4
สูงกว่า 7,000 บาท	11	0.5
		0.9
รวม	2,264 *	100.0

* ผู้ไม่ระบุระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดาอีก 120 คน

จากตาราง 36 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 เป็นนักศึกษาที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่องร้อยละ 33.2 ต่ำกว่า 500 บาท
ร้อยละ 27.3 500 - 1,000 บาท ร้อยละ 18.3 1,001 - 2,000 บาท ร้อยละ
10.5 2,001 - 3,000 บาท ร้อยละ 8.1 3,001 - 5,000 บาท ร้อยละ 1.8 และ
สูงกว่า 5,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ตาราง 37 จำนวนและการร้อยละของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาในเขตการึกษา 10

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	จำนวนนักศึกษาที่ได้โอกาส	ร้อยละ
บิดามารดา	404	17.1
เพื่อนฝูง	56	2.4
ครู - อาจารย์	59	2.5
ความมีทุนทรัพย์ทางอาชีพ	96	4.1
ความยากง่ายในการเรียน	269	11.4
จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น	77	3.3
โอกาสในการหางาน	982	41.5
อื่น ๆ	425	17.9
รวม	2,368*	100.0

* ยังไม่รวมว่าจะไร้อิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษาอีก 16 คน

จากตาราง 37 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การึกษา 10 ระบุว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษาเรียงตามลำดับ
จากมากไปหาน้อยคือ โอกาสในการหางานร้อยละ 41.5 อื่น ๆ ร้อยละ 17.9 บิดา
มารดา ร้อยละ 17.1 ความยากง่ายในการเรียน ร้อยละ 11.4 ความมีทุนทรัพย์ทาง
อาชีพ ร้อยละ 4.1 จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น ร้อยละ 3.3 ครูอาจารย์
ร้อยละ 2.5 และเพื่อนฝูง ร้อยละ 2.4

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10
จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

สาขาวิชา	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
แพทยศาสตร์ (พยาบาล)	101	4.2
เกษตรศาสตร์	155	6.5
วิทยาศาสตร์ (เกษตรกรรมศาสตร์)	140	5.9
วิศวกรรมศาสตร์ (ช่างเทคนิค)	142	6.0
ศิลปศาสตร์	—	—
นิติศาสตร์	—	—
สังคมศาสตร์	—	—
มนุษยศาสตร์	—	—
การศึกษา หรือ ครุศาสตร์	1,846	77.4
รวม	2,384	100.0

จากตาราง 38 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 เป็นนักศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาหรือครุศาสตร์ ร้อยละ 77.4 เกษตรศาสตร์ ร้อยละ 6.5 วิศวกรรมศาสตร์หรือช่างเทคนิค (ช่างเทคนิคในวิทยาลัยอาชีวศึกษา) ร้อยละ 6.0 วิทยาศาสตร์ (เกษตรกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา) ร้อยละ 5.9 และแพทยศาสตร์หรือพยาบาล (พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล) ร้อยละ 4.2 ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ นอกจากนี้ ไม่มีเปิดทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

ตาราง 33 จำนวนและการร้อยละของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 ที่พิจารณาตามสาขาวิชาและประเภทสถาบัน

ประเภทสถาบัน	มหาวิทยาลัย	วิทยาลัยของรัฐ	รวม
สาขาวิชา	จำนวนนักศึกษา การร้อยละ	จำนวนนักศึกษา การร้อยละ	จำนวนนักศึกษา การร้อยละ
แพทยศาสตร์ (พยาบาล)	0	101	101
	0.0	4.2	4.2
เกษตรศาสตร์	0	154	154
	0.0	6.5	6.5
วิทยาศาสตร์	0	140	140
	0.0	5.9	5.9
วิศวกรรมศาสตร์	0	142	142
	0.0	6.0	6.0
การศึกษา	82	1,765	1,847
	3.4	74.0	77.4
รวม จำนวน	82	2,502	2,584
รวม ร้อยละ	3.4	36.6	100.0

จากตาราง 33 แสดงว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต
การศึกษา 10 เมื่อพิจารณาตามประเภทสถาบันแล้ว เป็นนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในวิทยาลัย
ของรัฐถึงร้อยละ 36.6 และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่รวมมหาวิทยาลัย
ราชภัฏ เพียงร้อยละ 3.4

ถ้าพิจารณาจากการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

ตามประเภทสถานและสาขาวิชาจัดเป็นอันดับได้ดังนี้

อันดับ 1	การศึกษารัฐศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 74.0
อันดับ 2	เกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 6.5
อันดับ 3	วิศวกรรมศาสตร์ (ช่างเทคนิค) ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 6.0
อันดับ 4	วิทยาศาสตร์ (เกษตรกรรมศาสตร์) ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 5.3
อันดับ 5	แพทยศาสตร์ (พยาบาล) ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 4.2
อันดับ 6	การศึกษารัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง	ร้อยละ 3.4

ส่วนประเภทสถานอื่น ๆ และสาขาอื่นในชั้นศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเนื่องจากไปเปิดทำการสอนในเขตการศึกษา 10

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตาราง 40 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาคามแพท

เพศ	ความถ่วงการ		การได้โอกาส		Z
	จำนวนนักเรียน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ชาย	350	.496	1,315	.551	-2.260 *
หญิง	355	.504	1,069	.449	2.563 *
	705	1.00	2,384	1.00	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนชายที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกับสัดส่วนของนักศึกษาชายที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัดส่วนของนักศึกษาชายมากกว่าสัดส่วนของนักเรียนชาย และสัดส่วนของนักเรียนหญิงที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกับสัดส่วนของนักศึกษาหญิงที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัดส่วนของนักเรียนหญิงมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาหญิง

ตาราง 41 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 วิเคราะห์ค่าประเภทย่อย

ประเภทย่อย	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวนนักเรียน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ม.ศ.5	527	.739	1,346	.565	9.00 ***
ป.ศ.	59	.083	456	.210	-9.562 ***
ป.วช.	127	.178	535	.225	-2.810 **
รวม	713	1.00	2,381	1.00	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 41 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สัดส่วนที่แตกต่างกันของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ

อุดมศึกษา คือ สัดส่วนของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 มากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่จบชั้น ม.ศ.5 และสัดส่วนของนักศึกษาที่จบ ป.กท. มากกว่าสัดส่วนของนักเรียน ป.กท. ส่วนสัดส่วนของนักศึกษาที่จบ ป.วช. กับสัดส่วนของนักเรียน ป.วช. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัดส่วนของนักศึกษาที่จบ ป.วช. มากกว่าสัดส่วนของนักเรียน ป.วช.

ตาราง 42 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	218	.320	876	.382	-3.018 **
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	.016	38	.017	-0.181
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	10	.015	53	.023	-1.427
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	129	.189	314	.137	2.665 **
เกษตรกร กสิกร ประมง	302	.443	958	.418	1.155
ทำงานบ้าน	14	.021	54	.024	-0.472
รวม	682	1.00	2,233	1.00	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 42 แสดงว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

1. ในอาชีพใดเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ทางการศึกษา

2. ในอาชีพใดเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว สัดส่วนของนักเรียนที่ทางการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา

ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดาแม่อาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 43 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

ที่ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามอาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา	ความทางการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	53	.075	119	.086	-0.095
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	.011	6	.003	-1.952
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	3	.004	12	.005	-0.359
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	119	.170	291	.126	2.788 **
เกษตรกร กสิกร ประมง	294	.419	871	.378	2.029 *
ทำงานบ้าน	224	.320	528	.402	-4.027 ***
รวม	701	1.00	2,307	1.00	—

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 43 แสดงว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับ สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน คือ

1. ในอาชีพของมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา มากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
 2. ในอาชีพของมารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว สัดส่วนของนักเรียน ที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 3. ในอาชีพของมารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง สัดส่วนของนักเรียนที่ ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้ โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดาอาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ตาราง 44 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ต่ำกว่า ป.4	21	.030	40	.017	1.757
ป.4	346	.497	1,045	.450	2.178*
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	75	.108	322	.139	-2.162*
ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม	141	.203	503	.219	-0.314
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	54	.078	145	.069	1.412

ตาราง 44 (ต่อ)

ระดับการศึกษาของบิดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	32	.046	137	.059	-1.394
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	13	.024	98	.042	-0.797
สูงกว่าปริญญาตรี	10	.014	27	.012	400
รวม	696	1.00	2,323	1.00	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 44 แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

1. ในระดับการศึกษาของบิดา ป.4 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา

2. ในระดับการศึกษาของบิดา ป.7 หรือ ม.3 เกิม สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา

สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีการศึกษาระดับอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 45 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวนนักเรียน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ต่ำกว่า ป.4	43	.061	97	.042	1.909
ป.4	497	.710	1,647	.706	0.204
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	56	.080	245	.105	-2.073
ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม	69	.099	194	.083	1.264
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	12	.017	56	.024	-1.203
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	14	.020	61	.026	-0.962
ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	9	.013	32	.014	-0.203
รวม	700	1.00	2,332	1.00	—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 45 แสดงว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 46 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10
 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
 ในเขตการศึกษา 10 พิจารณารายได้ต่อเดือนของบิดา

ระดับรายได้ต่อเดือนของบิดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ไม่มีรายได้	75	.111	272	.119	-0.577
ต่ำกว่า 500 บาท	173	.256	410	.180	4.086***
500 — 1,000 บาท	141	.208	473	.207	0.056
1,001 — 2,000 บาท	123	.182	476	.208	-1.521
2,001 — 3,000 บาท	111	.164	447	.196	-1.942
3,001 — 5,000 บาท	38	.056	157	.069	-1.261
สูงกว่า 5,000 บาท	16	.023	29	.022	0.153
รวม	677	1.00	2,204	1.00	—

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 46 แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับ
 สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า
 500 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการ
 ศึกษาสูงกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา

ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้
 โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนระดับอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 47 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา

ระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ไม่มีรายได้	224	.331	752	.332	-0.048
ต่ำกว่า 500 บาท	215	.315	617	.273	2.228*
500 - 1,000 บาท	112	.180	415	.183	-0.178
1,001 - 2,000 บาท	56	.083	238	.105	-1.710
2,001 - 3,000 บาท	47	.069	183	.081	-1.061
3,001 - 5,000 บาท	9	.013	40	.018	-1.096
สูงกว่า 5,000 บาท	4	.006	19	.009	-0.840
รวม	677	1.00	2,264	1.00	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 47 แสดงว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับ
สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า
500 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการ
ศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ส่วนสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีรายได้ระดับ
อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 48 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10
ที่ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของ
นักศึกษาที่ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	ความต้องการการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
บิดามารดา	114	.172	404	.171	0.060
เพื่อนฝูง	5	.008	56	.024	-3.427 ***
ครูอาจารย์	15	.023	59	.025	-0.301
ความมีหน้าตาทางอาชีพ	14	.066	96	.041	2.389 *
ความขงายในการเรียน	111	.167	269	.114	3.080 **
จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น	50	.083	77	.033	4.418 ***
โอกาสในการหางาน	267	.402	332	.415	-0.603
ปัจจัยอื่น ๆ	53	.080	425	.179	-7.456 ***
รวม	664	1.00	2,368	1.00	-

*** เป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

** เป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* เป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 48 แสดงว่า ปัจจัยที่นักเรียนเห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันกับที่นักศึกษาเห็นว่าอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ

1. จำนวนผู้สอบเข้าสาขานี้ ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. เพื่อนฝูง ซึ่งสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. ความยากง่ายในการเรียน ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความมีหน้าที่ทางอาชีพ ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนในปัจจัยอื่น ๆ สัดส่วนของนักเรียนที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 49 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10
ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
แพทยศาสตร์และพยาบาล	206	.298	101	.042	14.49***
เกษตรศาสตร์	81	.117	155	.065	3.930***
วิทยาศาสตร์	60	.087	140	.059	2.380*
วิศวกรรมศาสตร์	85	.122	142	.060	4.642***
ศิลปศาสตร์	32	.046	—	—	—
นิติศาสตร์	50	.073	—	—	—
สังคมศาสตร์	108	.156	—	—	—
มนุษยศาสตร์	23	.033	—	—	—
การศึกษานหรือครูศาสตร์	47	.068	1,846	.774	-54.983***
รวม	692	1.00	2,384	1.00	—

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 49 แสดงว่าแต่ละสาขาวิชาสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .001 ยกเว้นในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา

ในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในทุกสาขาวิชานอกจากสาขาวิชาการศึกษาหรือครุศาสตร์

ส่วนในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ไม่มีนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา เพราะไม่มีเปิดทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาแพทยศาสตร์เป็นการได้โอกาสในวิทยาลัยบาลทั้งสี่ นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เป็นการได้โอกาสในวิชาคหกรรมศาสตร์ และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์นั้นเป็นการได้โอกาสในวิชาช่างเทคนิคทั้งหมด

ตาราง 50 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามประเภทสถาบัน

ประเภทสถาบัน	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวนนักเรียน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
มหาวิทยาลัย	409	.591	84	.035	29.163***
วิทยาลัยของรัฐ	225	.368	2,300	.965	-31.79 ***
วิทยาลัยเอกชน	4	.006	—	—	—
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	12	.017	—	—	—
อื่น ๆ	12	.017	—	—	—
รวม	692	1.00	2,384	1.00	—

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 50 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันในทั้งสองประเภทสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการสอนในเขตการศึกษา 10 และในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง) สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่านักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาและในทางตรงข้ามในวิทยาลัยของรัฐสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนนักเรียนที่ต้องการศึกษา

ตาราง 51 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พิจารณาตามสาขาวิชาในประเภทสถาบันเฉพาะที่มีในเขตการศึกษา 10

สาขาวิชาและประเภทสถาบัน	ความต้องการศึกษา		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน นักเรียน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
แพทยศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	84	.121	101	.012	8.655 ***
วิศวกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	45	.065	142	.060	0.473
เกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	27	.039	154	.065	-2.914 **
ครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัย	25	.036	82	.034	0.250
ครุศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	22	.032	1,765	.740	-63.223 ***
วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	20	.029	140	.059	-3.753 ***
อื่น ๆ	469	.677	—	—	—
รวม	692	1.000	2,384	1.00	—

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 51 แสดงว่า ทัศนียภาพทางสถิติที่ระดับ .001 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาแตกต่างกันกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาและประเภทสถาบันได้แก่ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ (พยาบาล) สาขาวิชาครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ (คหกรรมศาสตร์) และในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกรณีสัดส่วนแตกต่างกันมีเพียงในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐเท่านั้น ที่สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา ส่วนในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ (ช่างเทคนิค) และสาขาวิชาการศึกษาคหกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัย สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกเหนือจากสาขาวิชาที่ปรากฏในตาราง นักเรียนมีความต้องการศึกษา แต่ไม่มีนักศึกษาได้โอกาสศึกษาเพราะไม่มีเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพกับสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ โดยใช้การทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่าง หรือ Z - test (two sample test on proportions)

สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กระจายตามลักษณะสถานภาพที่นำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ได้แก่

1. สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรกลุ่มอายุที่สามารถได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมากที่สุด เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ

2. สักส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป เพศชาย จำแนกตามอาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีอายุมากพอที่จะมีบุตรได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของบิดา

3. สักส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป เพศหญิง จำแนกตามอาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีอายุมากพอที่จะมีบุตรได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามอาชีพของมารดา

4. สักส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป เพศชาย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยพิจารณาว่าจะเป็นกลุ่มประชากรที่จะเป็นบิดาของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

5. สักส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป เพศหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยพิจารณาว่าจะเป็นประชากรกลุ่มที่สามารถเป็นมารดาของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ส่วนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จำแนกตามประเภทหลักสูตรที่จบการศึกษาระดับ ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า และระดับรายได้ต่อเดือน ไม่สามารถที่จะหาได้จากแหล่งข้อมูลใด ๆ ที่เป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงสภาพในปัจจุบัน จึงไม่มีการเปรียบเทียบ

จำนวนและสัดส่วนของประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังกล่าวแล้วข้างตน รวบรวมจากรายงานผลการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2519 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 52 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการปกครอง 10 กับสัดส่วนของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พิจารณาตามเพศ

เพศ	ประชากร		การได้โอกาสศึกษา		
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ชาย	3,854,870	.489	1,315	.551	-6.085***
หญิง	4,031,490	.511	1,069	.449	6.085***
รวม	7,886,360	1.00	2,384	1.00	—

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจแรงงาน
ทั่วราชอาณาจักร (ครั้งที่ 2) กรกฎาคม - กันยายน 2519 หน้า 113

จากตาราง 52 แสดงว่าสัดส่วนของนักศึกษาชายที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสัดส่วนของนักศึกษาชายที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนสัดส่วนของนักศึกษาหญิงที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาหญิงที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตาราง 53 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พิจารณาตามอาชีพของบิดาและประชากรชาย

อาชีพของบิดาและประชากรชาย	ประชากรชาย		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน นักศึกษา	สัดส่วน	
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	116,200	.031	914	.399	-35.984
พนักงานรัฐวิสาหกิจ					
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	273,660	.072	53	.023	15.638
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	183,320	.049	314	.137	-12.253
เกษตรกร กสิกร ประมง	3,146,870	.831	958	.418	40.089
ทำงานบ้าน	64,270	.017	54	.028	-2.189
รวม	3,784,340	1.00	2,293	1.00	—

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร
(รอบที่ 2) กรกฎาคม - กันยายน 2519 หน้า 117 - 118

จากตาราง 53 แสดงว่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกอาชีพของบิดาของ
นักศึกษาและประชากรชาย สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วน
ของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน นอกจากอาชีพ ทำงานบ้าน ซึ่ง

สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาใน ระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ ค่า Z เป็นบวกแสดงว่า สัดส่วนของประชากรชายมากกว่า
ค่า Z เป็นลบแสดงว่า สัดส่วนของนักศึกษามากกว่า

ตาราง 54 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพิจารณาตามอาชีพของมารดาและประชากรหญิง

อาชีพของมารดาและประชากรหญิง	ประชากรหญิง		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	35,670	.001	205	.089	-14.843 ***
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	283,740	.073	12	.005	40.119 ***
พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน	111,130	.023	291	.126	-14.038 ***
เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว	2,750,790	.730	871	.378	32.378 ***
เกษตรกร กสิกร ประมง	598,340	.180	928	.402	-21.745 ***
ทำงานบ้าน					
รวม	3,880,670	1.00	2,307	1.00	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร
(รอบที่ 2) กรกฎาคม - กันยายน 2519 หน้า 117 - 118

จากตาราง 54 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยของมารดาของนักศึกษาและอาจารย์ของประชากรหญิง ลัดส์ นชนงนักศึกษาคู่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน

หมายเหตุ ค่า Z เป็นลบแสดงว่าสัดส่วนของนักศึกษามากกว่า

ค่า Z เป็นบวกแสดงว่าสัดส่วนของประชากรหญิงมากกว่า

ตาราง 55 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้อุปการะศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับการศึกษาของบิดา และประชากรชาย	ประชากรชาย*		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ต่ำกว่า ป.4	203,000	.262	40	.017	89.803***
ป.4	540,870	.697	1,045	.450	23.899***
ป.7 หรือ ม.3 เดิม	16,120	.021	322	.139	-16.435***
ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม	10,570	.014	509	.219	-23.03***
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม	1,180	.001	145	.062	-12.191***
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี	3,980	.005	262	.113	-16.440***
รวม	775,720	1.00	2,523	1.00	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร
(รอบที่ 2) กรกฎาคม - กันยายน 2519 หน้า 115 - 119

จากตาราง 55 แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .009 ทุกระดับการศึกษา
ของบิดาของนักศึกษาและประชากรชาย สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา
กับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างกัน

หมายเหตุ ถ้า Z เป็นลบ แสดงว่าสัดส่วนของนักศึกษามากกว่า
ถ้า Z เป็นบวกแสดงว่าสัดส่วนของประชากรชายมากกว่า

ตาราง 56 ผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 กับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดาและประชากรหญิง

ระดับการศึกษามารดาและ ประชากรหญิง	ประชากร		การได้โอกาสศึกษา		Z
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวนนักศึกษา	สัดส่วน	
ต่ำกว่า ป.4	221,460	.416	97	.042	88.871***
ป.4	308,330	.579	1,617	.706	33.426***
ป.7 หรือ ม.3 เกิม	1,780	.003	245	.105	-16.066***
ม.ศ.3, หรือ ม.6 เกิม	420	.007	194	.083	-13.300***
ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เกิม	240	.004	56	.024	-7.446***
อนุปริญญาและสูงกว่าอนุปริญญา	580	.001	93	.024	-9.610***
รวม	532,310	1.00	2,332	1.00	—

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจแรงงานทั่วประเทศ
(รอบที่ 2) กรกฎาคม 2519 หน้า 115 - 116

จากตาราง 56 แสดงว่า ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในทุกระดับการศึกษาของมารดาของนักศึกษาและประชากรหญิง สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกัน และสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทุกระดับการศึกษานอกจาก ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.1 เพื่อศึกษาการกระจายลักษณะสถานภาพของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการกระจายลักษณะสถานภาพของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในเขตการศึกษา 10

2. การได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาการกระจายลักษณะสถานภาพของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคือ นักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า สุ่มจากโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือวิทยาลัยต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521 จำนวน 1,152 คน และประชากรเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2521 ทั้งหมด 2,384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม 2 ฉบับคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากแบบสอบถามทั้งสองฉบับเป็นแบบสอบถามซึ่งคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการโครงการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ วัดผลร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยตามโครงการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการอุดมศึกษา คณะผู้วิจัยที่เป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ใช้ข้อมูลที่รวบรวมโดยแบบสอบถามทั้งสองฉบับ เพียงบางส่วนตามความจำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น กล่าวคือ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 1, 7, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, และ 29 รวม 12 ข้อ (ดูในภาคผนวก)

ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 1, 8, 12, 13, 14, 18, และ 20 รวม 7 ข้อ (ดูในภาคผนวก)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. แจกแจงความถี่และหาการยอยละของรายการต่าง ๆ ที่ต้องการจากแบบสอบถามทั้งสองฉบับด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

2. เปลี่ยนการยอยละเป็นสัดส่วนและทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนในรายการต่าง ๆ ที่ต้องการด้วย การทดสอบสัดส่วนในสองตัวอย่างหรือ Z - test (two sample test on proportions)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 ในแต่ละ

สถานภาพ

1.1 นักเรียนชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าในเขตการศึกษา 10 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 67.50 และไม่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 32.50

1.2 นักเรียนชายต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 57.6 ซึ่งน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 66.9 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 นักเรียนชั้น ม.ศ.5 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละมากที่สุด (66.2 %) รองลงมาได้แก่นักเรียน ป.วช. (57.8 %) และนักเรียน ป.กศ. (49.8 %) ตามลำดับ แต่จากการทดสอบสัดส่วนพบว่า นักเรียนชั้น ม.ศ.5 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันกับนักเรียน ป.วช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียน ป.กศ. กับนักเรียน ป.วช. และนักเรียนชั้น ม.ศ.5 กับนักเรียน ป.กศ. ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 นักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละมากที่สุด (72.1 %) รองลงมาได้แก่นักเรียนที่บิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (67.5 %) บิดาท่างานบ้าน (56.0 %) บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง (55.2 %) บิดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ (47.3 %) และอันดับสุดท้ายคือนักเรียนที่บิดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน (43.4 %) แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบสัดส่วนพบว่า นักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนและพนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักเรียนที่บิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน และเกษตรกร กสิกร ประมง นักเรียนที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 นักเรียนที่มารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการร้อยละมากที่สุด (72.6) รองลงมาคือนักเรียนที่มารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (67.6 %) มารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน (65.8 %) มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง (56.7 %) มารดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ (53.3 %) และมารดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน (42.8 %) ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนแล้วพบว่า นักเรียนที่มารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ มารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้านต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ส่วนนักเรียนที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ ต้องการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาสูง เป็นกลุ่มที่มีความต้องการศึกษามีการร้อยละมากกว่ากลุ่มที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำ กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เท่ากับร้อยละ 72.7, 71.4, 71.1, 68.4 และ 68.0 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่บิดามีการศึกษา ป.4 ระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม และระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 เท่ากับร้อยละ 58.8 57.6 และ 56.7 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วน พบว่า นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม ระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม และระดับการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า และนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ป.7 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม และระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม ส่วนนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาร้อยอื่น ๆ ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7 นักเรียนที่มารดา มีระดับการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่าต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการร้อยละมากที่สุด (77.7 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่นักเรียนที่มารดา

มีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม (68.3 %) บ.ศ.5, บ.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม (66.6 %) ป.7 หรือ ม.3 เดิม (63.6 %) ป.4 (61.5 %) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี (60.0 %) และต่ำกว่า ป.4 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่านักเรียนที่มารดามีการศึกษาทุกระดับต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือนักเรียนที่มารดาไม่มีการศึกษาในทุกระดับต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาพอ ๆ กัน นั่นเอง

1.8 นักเรียนที่บิดามีระดับรายได้สูงต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละมากและนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่ำต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละน้อย กล่าวคือนักเรียนที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 7,000 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละมากที่สุด (87.6 %) รองลงไปตามลำดับได้แก่นักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือน 3,001 – 5,000 บาท (77.5 %) 2,001 – 3,000 บาท (73.4 %) 1,000 – 2,000 บาท (63.4 %) ต่ำกว่า 500 บาท (57.4 %) และไม่มีรายได้ต่อเดือน (47.4 %)

เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนแล้วพบว่า นักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ต่อเดือนต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีรายได้ทุกระดับ นอกจากนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 7,000 บาท

นักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือน 2,001 – 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท และสูงกว่า 7,000 บาทขึ้นไป ส่วนนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือน 1,001 – 2,000 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือน 2,001 – 3,000 บาท 3,001 – 5,000 บาท และสูงกว่า 7,000 บาทขึ้นไป นักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนระดับอื่น ๆ นอกจากนี้ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.9 ในทำนองเดียวกันนักเรียนที่มารดาไม่มีการศึกษามีระดับรายได้ต่อเดือนสูงต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าร้อยละมากกว่านักเรียนที่มารดาไม่มีการศึกษามีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำ คือ นักเรียนที่มารดาไม่มีการศึกษามีรายได้ต่อเดือน 3,001 – 5,000 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ร้อยละ 81.9 รองลงมาลำดับได้แก่นักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อีกเดือน 1,001 – 2,000 บาท (74.6 %) 2,001 – 3,000 บาท (69.1 %) สูงกว่า 5,000 บาท (66.6 %) 500 – 1,000 บาท (65.9 %) ต่ำกว่า 500 บาท (60.7 %) และไม่มีรายได้อีกเดือน (58.0 %) แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนแล้วพบว่า นักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อีกเดือนต้องการศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อีกเดือน 1,001 – 2,000 บาท และ 3,001 – 5,000 บาท และนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อีกเดือนต่ำกว่า 500 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อีกเดือน 1,001 – 2,000 บาท เท่านั้น ส่วนนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้อื่น ๆ ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาในสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาของนักเรียนมีค่าร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ โอกาสในการหางาน (40.2 %) บิคาบารดา (17.2 %) ความยากง่ายในการเรียน (16.7 %) จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น (8.3 %) ปัจจัยอื่น ๆ (8.3 %) ความมีหน้ามีตาทางอาชีพ (6.6 %) ครูอาจารย์ (2.3 %) และเพื่อนฝูง (0.8 %) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ นักศึกษาระบุว่า โอกาสในการหางาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่มีค่าร้อยละมากที่สุด (41.5 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่ ปัจจัยอื่น ๆ (17.9 %) บิคาบารดา (17.1 %) ความยากง่ายในการเรียน (11.4 %) ความมีหน้ามีตาทางอาชีพ (4.1 %) จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น (3.3 %) ครูอาจารย์ (2.5 %) และเพื่อนฝูง (2.4 %)

เมื่อพิจารณาจากการทดสอบของสัดส่วนแล้วพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกันหรือไม่สอดคล้องกันได้แก่ เพื่อนฝูง ความมีหน้ามีตาทางอาชีพ ความยากง่ายในการเรียน จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น และ

ปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยเหล่านี้ส่วนที่นักศึกษาเห็นว่ามิตีผลต่อการได้โอกาสในสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนเห็นว่ามิตีผลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ เพื่อนฝูง และปัจจัยอื่น ๆ นอกนั้นเป็นไปในทางตรงกันข้าม

3. ความต้องการศึกษาในสาขาวิชาและประเภทสถาบันที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาและสถาบันในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

3.1 นักเรียนต้องการศึกษาในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ มีค่าร้อยละสูงสุด (29.8 %) รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ (15.6 %) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (12.2 %) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (11.7 %) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (8.7 %) สาขาวิชานิติศาสตร์ (7.3) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (6.8 %) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ (4.6 %) และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ (3.3 %) แต่สาขาวิชาที่นักศึกษาในเขตการศึกษา 10 ได้โอกาสศึกษา มีเพียง 5 สาขาและนักศึกษาส่วนใหญ่หรือร้อยละ 77.4 ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ที่เหลือได้โอกาสในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (6.5 %) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (6.0 %) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (5.9 %) และสาขาวิชาแพทยศาสตร์ (4.2 %) และการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์ เป็นการได้โอกาสในวิชาช่างเทคนิค สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เป็นการได้โอกาสในวิชาคหกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาแพทยศาสตร์เป็นการได้โอกาสในวิชาพยาบาล

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ กับการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่มีผู้ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันในทุกสาขาวิชา และสาขาวิชาที่นักศึกษาได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมีเพียงสาขาวิชาเดียวคือ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาอื่น ๆ นอกนั้นความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมากกว่าทั้งสิ้น และในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ไม่มีนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีเฉพาะนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นร้อยละ 4.6, 7.3, 15.6 และ 3.3 ตามลำดับ

3.2 นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง) เท่ากับร้อยละ 59.1 รองลงมาต้องการศึกษาในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 36.8 ที่เหลืออีกร้อยละ 4.1 ต้องการศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาประเภทอื่น ๆ ส่วนการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาเป็นการได้โอกาสศึกษาในวิทยาลัยของรัฐถึงร้อยละ 96.5 และได้โอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง) เพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาในแต่ละสาขาวิชาและประเภทสถาบัน พบว่าความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

อันดับ 1	แพทยศาสตรในมหาวิทยาลัย (รวมพยาบาล)	ร้อยละ 17.3
อันดับ 2	แพทยศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ (พยาบาล)	ร้อยละ 12.1
อันดับ 3	สังคมศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 10.0
อันดับ 4	เกษตรศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 6.6
อันดับ 5	วิศวกรรมศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ (ช่างเทคนิค)	ร้อยละ 6.5
อันดับ 6	นิติศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.9
อันดับ 7	วิศวกรรมศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.6
อันดับ 8	วิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 5.5
อันดับ 9	เกษตรศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.9
อันดับ 9	สังคมศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.9
อันดับ 10	การศึกษานหรือครูศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 3.6
อันดับ 11	การศึกษานหรือครูศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 3.2
อันดับ 12	วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 2.9
อันดับ 13	ศิลปศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 2.3
อันดับ 13	ศิลปศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 2.3
อันดับ 14	มนุษยศาสตรในมหาวิทยาลัย	ร้อยละ 2.2
อันดับ 15	นิติศาสตรในวิทยาลัยของรัฐ	ร้อยละ 1.2

ส่วนการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 74.0 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 6.5 สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (ช่างเทคนิค) ในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 6.0 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (คหกรรมศาสตร์) ในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 5.9 สาขาวิชาแพทยศาสตร์ (พยาบาล) ในวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 4.2 และสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง) ร้อยละ 3.4 ส่วนในสาขาวิชาและประเภทสถานอื่น ๆ ไม่มีนักศึกษาได้โอกาสศึกษาเพราะไม่มีเปิดทำการสอนในสถานอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาเฉพาะในสาขาวิชาและประเภทสถานที่มีผู้ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาและประเภทสถานต่าง ๆ พบว่า ที่ความต้องการของนักเรียนกับการได้โอกาสของนักศึกษาต่างกันคือ สาขาเกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ (พยาบาล) ในวิทยาลัยของรัฐ การศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ สาขาวิชาและประเภทสถานอื่น ๆ ความต้องการของนักเรียนกับการได้โอกาสศึกษาของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน และในส่วนที่แตกต่างกันและความต้องการศึกษามากกว่าการได้โอกาสศึกษาได้แก่ ในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (ช่างเทคนิค) ในวิทยาลัยของรัฐ และสาขาวิชาแพทยศาสตร์ (พยาบาล) ในวิทยาลัยของรัฐ ที่เหลือนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าความต้องการศึกษาของนักเรียน

4. การกระจายลักษณะสถานภาพของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.1 นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นหญิงและชายพอ ๆ กัน คือร้อยละ 50.4 และ 49.6 ตามลำดับ แก่นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นชายมากกว่าหญิงคือ ร้อยละ 55.1 และ 44.9 ตามลำดับ จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่าในทั้งสองเพศมีสัดส่วนแตกต่างกันหรือไม่สอดคล้องกันคือ เพศชาย นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนมากกว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ส่วนเพศหญิงสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาชายที่ได้โอกาสศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายพบในทำนองเดียวกันว่า สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรชาย ส่วนเพศหญิงสัดส่วนของนักศึกษาหญิงที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่าสัดส่วนของประชากรหญิง

4.2 นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นนักศึกษาชั้น ม.ศ.5

เกือบสามในสี่หรือร้อยละ 73.9 ที่เหลือเป็นนักเรียน ป.วช. ร้อยละ 17.8 และนักเรียน ป.กศ. ร้อยละ 8.3 แตนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นนักศึกษาที่จบชั้น ม.ศ.5 เพียงร้อยละ 56.5 รองลงมาคือนักศึกษาที่จบ ป.วช. ร้อยละ 22.5 และนักศึกษาที่จบ ป.กศ. ร้อยละ 20.8 จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า ในทุกประเภทหลักสูตร สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัดส่วนของนักเรียน ม.ศ.5 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่จบชั้น ม.ศ.5 ส่วนในประเภทหลักสูตรอื่น ๆ นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.3 เมื่อพิจารณาตามอาชีพของบิดาพบว่าทั้งนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการกระจายมีอันคล้ายกันคือ ที่มีการร้อยละมากที่สุดคือ นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง (44.3 % และ 41.8 %) รองลงมาได้แก่บิดามีอาชีพรับราชการหรือข้าราชการบำนาญ (32.01 และ 38.2 %) บิดามีอาชีพเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (18.9 % และ 13.7 %) บิดามีอาชีพทำงานบ้าน (2.1 % และ 2.4 %) บิดามีอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน (1.5 % และ 2.3 %) และบิดามีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ (1.3 % และ 1.7 %) และจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษา

ที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีค่าวิชาชีพข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกัน เพราะนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในอาชีพเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในอาชีพเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันในทุกอาชีพ อาชีพที่สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรได้แก่ ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และทำงานบ้าน ส่วนอาชีพเกษตรกร กลสิกร ประมง และพนักงานหรือลูกจ้างเอกชน สัดส่วนของประชากรชายมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาอย่างมาก (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001)

4.4 เมื่อพิจารณาตามอาชีพของมารดาพบว่า นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมารดาเป็นเกษตรกรมีค่าร้อยละมากที่สุด (41.9 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่นักเรียนที่มีมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน (32.0 %) มารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (17.0 %) มารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ (7.6 %) มารดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ (1.1 %) และมารดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน (0.4 %) ส่วนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้านมีค่าร้อยละมากที่สุด (40.2 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่นักศึกษาที่มีมารดาเป็นเกษตรกร กลสิกร ประมง (37.8) มารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (12.6 %) มารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ (8.6 %) มารดาเป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน (0.5 %) และมารดาเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ (0.3 %)

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่าการกระจายของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ไม่สอดคล้องหรือแตกต่างกันได้แก่ นักเรียนและนักศึกษาที่มีมารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว มารดาเป็น

เกษตรกร กสิกร ประมง และมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้านและในจำนวนอาชีพมารดาทั้งสามอาชีพนี้ ในอาชีพทำงานบ้านหรือแม่บ้านเท่านั้นที่สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าทุกอาชีพของมารดาของนักศึกษาและประชากรหญิงกระจายไปสอดคล้องกันหรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในทุกอาชีพ และสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรหญิงได้แก่ในอาชีพ ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญและพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และอาชีพทำงานบ้านหรือแม่บ้าน ส่วนในอาชีพอื่น ๆ สัดส่วนของประชากรหญิงมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.5 เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดาพบว่า การกระจายของนักเรียนที่ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปในลักษณะเดียวกันและใกล้เคียงกันมาก คือกลุ่มที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและกลุ่มที่บิดามีระดับการศึกษาสูงมัธยมศึกษา นักเรียนและนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษา ป.4 มีร้อยละมากที่สุด (49.7 % และ 45.0 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่ นักเรียนและนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม (20.3 % และ 21.9 %) ระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม (10.8 % และ 13.9 %) ระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม (7.4 % และ 6.2 %) ระดับการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า (4.6 % และ 5.9 %) ระดับการศึกษานุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (2.4 % และ 4.2 %) ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 (3.0 % และ 1.7 %) และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (1.4 % และ 1.2 %) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า ในทุกระดับการศึกษาของบิดาสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาสอดคล้องกัน นอกจากในระดับการศึกษา ป.4 และระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ซึ่งในระดับการศึกษา ป.4 สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา และในระดับการศึกษา ป.7 สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา

แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ไม่พบระดับการศึกษาใดสอดคล้องกันเลย ทุกระดับการศึกษาสัดส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งแต่ระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิมขึ้นไป สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในระดับการศึกษา ป.4 และต่ำกว่า ป.4 สัดส่วนของประชากรชายมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.6 นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการกระจายตามระดับการศึกษาของมารดา มีลักษณะเหมือนในระดับการศึกษาของบิดา กล่าวคือ นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษา ป.4 มีค่าร้อยละมากที่สุด (71.0 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่แม่เรียนที่มารดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม (9.9 %) ระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม (8.0) ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 (6.1 %) ระดับการศึกษานอกระบบหรือเทียบเท่า (2.0 %) ระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.8 เดิม (1.7 %) ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (0.9 %) และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (0.4 %) ส่วนการกระจายของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นนักศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษา ป.4 มีค่าร้อยละมากที่สุด (70.6 %) รองลงมาตามลำดับได้แก่แม่ที่ศึกษาที่มารดามีระดับการศึกษา ป. 7 หรือ ม.3 เดิม (10.5 %) ระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม (8.3 %) ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 (4.2 %) ระดับการศึกษานอกระบบหรือเทียบเท่า (2.6 %) ระดับการศึกษา ม.ศ.5, ม.ศ.6 หรือ ม.4 เดิม (2.4 %) ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (1.1%) และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (0.3 %) เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาสอดคล้องกันในทุกระดับการศึกษาของมารดา นอกจากระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ซึ่งสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา

แต่เมื่อพิจารณาจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว พบว่าในทุก ระดับการศึกษาไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรในทุก ระดับการศึกษาของมารดา นอกจากการศึกษาระดับต่ำกว่า ป.4

4.7 นักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีระดับรายได้ต่ำเป็นกลุ่มที่มีการอยุ่ละมากและบิดามีระดับการศึกษาสูง เป็นกลุ่มที่มีการอยุ่ละน้อย กล่าวคือนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท มีมากที่สุดหรือร้อยละ 25.6 รองลงมาตามลำดับได้แก่ นักเรียนที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 500 - 1,000 บาท (20.8 %) 1,001 - 2,000 บาท (18.2 %) 2,001 - 3,000 บาท (16.4 %) ไม่มีรายได้ต่อเดือน (11.0 %) 3,001 - 5,000 บาท (5.6 %) 5,001 - 7,000 บาท (1.3 %) และสูงกว่า 7,000 บาท (1.0 %) ส่วนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 1,001 - 2,000 บาทมีมากที่สุดหรือร้อยละ 20.8 รองลงมาได้แก่ นักศึกษาที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 500 - 1,000 บาท (20.7 %) 2,001 - 3,000 บาท (19.6 %) ต่ำกว่า 500 บาท (18.0 %) ไม่มีรายได้ต่อเดือน (11.9 %) 3,001 - 5,000 บาท (6.9 %) 5,001 - 7,000 บาท (1.2 %) และสูงกว่า 7,000 บาท (1.0 %)

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วน พบว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บิดามีระดับรายได้ทุกระดับ สอดคล้องกัน นอกจากในระดับรายได้ของบิดาต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.8 เมื่อดูจากระดับรายได้ต่อเดือนของมารดาแล้วนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการกระจายเหมือน ๆ กัน โดยมีการอยุ่ละมากที่สุดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเดือน (33.1 % และ 33.2 %) และลดลงไปเรื่อย ๆ ตามลำดับในระดับรายได้ต่อเดือนของมารดาที่สูงขึ้น จนถึง

ระดับรายได้ต่อเดือนของมารดา มากกว่า 5,000 บาท ซึ่งนักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามี้อยที่สุด (0.6 % และ 0.9 %) และเมื่อทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนแล้วพบว่า ในทุกระดับรายได้สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาสอดคล้องกันหรือไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับรายได้ของมารดาต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาหรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากการศึกษเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในแต่ละสถานภาพจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่า นักเรียนในเขตการศึกษา 10 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 67.50 และไม่ต้องการศึกษาร้อยละ 32.50 นักเรียนหญิงต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนชายหรือ เท่ากับร้อยละ 66.98 และ 57.66 ตามลำดับ นักเรียนชั้น ม.ศ.5 ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากที่สุดหรือร้อยละ 66.3 ส่วนนักเรียน ป.กศ. และนักเรียน ป.วช. ต้องการศึกษาร้อยละ 57.8 และ 49.8 ตามลำดับ จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่าสัดส่วนของนักเรียน ม.ศ.5 ที่ต้องการศึกษาแตกต่างกับนักเรียน ป.วช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่ไม่แตกต่างกันกับสัดส่วนของนักเรียน ป.กศ. และสัดส่วนของนักเรียน ป.กศ. กับสัดส่วนของนักเรียน ป.วช. ต้องการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.ศ. 5) เป็นนักเรียนที่มุ่งศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากกับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร ป.วช. และหลักสูตร ป.กศ. ซึ่งมุ่งทางด้านอาชีพเฉพาะสาขาเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ ทั้งยังสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือศึกษาในระดับอุดมศึกษาเมื่อมีงานทำและมีรายได้แล้วได้อีกด้วย เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 10 เป็นผู้ที่มีความสามารถมีฐานะเกษตรกรและ

สังคมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนนักเรียน ม.ศ.5 นั้น เมื่อจบการศึกษาแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพได้ แต่มีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่สามารถศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ กว้างขวางกว่านักเรียน ป.ศ. และนักเรียน ป.วช. รวมทั้งสาขาวิชาที่นักเรียน ป.ศ. และนักเรียน ป.วช. จะสามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้

2. ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 เมื่อพิจารณาตามอาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และระดับรายได้ต่อเดือนของบิดามารดา จากการศึกษพบว่าในอาชีพของบิดา นักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนในอาชีพของมารดาที่พบว่านักเรียนที่มารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัวและทำงานบ้านหรือแม่บ้านต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มารดาเป็น เกษตรกร กสิกร ประมง พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน

เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา ในระดับการศึกษาของบิดาพบว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงกว่า ป.7 หรือ ม.3 เดิม เป็นกลุ่มที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาระดับสูงกว่า ป.7 หรือ ม.3 เดิม และเป็นที่น่าสนใจว่านักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.4 ซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 3 ของนักเรียนที่ต้องการศึกษาทั้งหมดต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับนักเรียนที่บิดามีการศึกษาทุกระดับ ส่วนในระดับการศึกษาของมารดาที่ปรากฏว่านักเรียนที่มารดามีการศึกษาทุกระดับต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนในระดับรายได้ต่อเดือนของบิดามารดา พบว่านักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือนสูง โดยเฉพาะนักเรียนที่บิดาไม่มีรายได้ต่อเดือนและนักเรียนที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 47.4 และ 57.4 ในขณะที่นักเรียนที่บิดามีระดับรายได้ต่อเดือน 500 - 1,000 บาท 1,001 - 2,000 บาท 2,001 - 3,000 บาท

3,001 - 5,000 บาท 5,001 - 7,000 บาท และสูงกว่า 7,000 บาท เป็นร้อยละ 65.5, 63.4, 73.5, 77.5, 69.2 และ 87.5 ตามลำดับ

ส่วนในระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดาที่เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับในระดับรายได้ของบิดา เมื่อพิจารณาเฉพาะการร้อยละของความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในระดับรายได้ต่าง ๆ แตกต่างจากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า มีสัดส่วนที่แตกต่างกันน้อยกล่าวถึงนักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่องของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันกับ (น้อยกว่า) นักเรียนที่มารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่อง 1,001 - 2,000 บาท 3 001 - 5,000 บาท และนักเรียนที่มารดาไม่มีระดับรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันกับ (น้อยกว่า) นักเรียนที่มารดาไม่มีระดับรายได้ 1,001 - 2,000 บาท นักเรียนที่มารดาไม่มีระดับรายได้ต่อเนื่องระดับอื่น ๆ ต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่บิดามารดาไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่บิดามีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ซูเปอร์ (Super, 1957 : 243) ดอบบินส์ (Dobbins, 1968 : 2958) และ คูก (Cook, 1967 : 779) ที่ได้ข้อสรุปในลักษณะเดียวกันคือ พื้นฐานทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังทางการศึกษาและการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ และสอดคล้องกับคำกล่าวของนิโคลัส เบนเนตต์ ที่ว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะทางสังคมที่แตกต่างกันจะประสบผลสำเร็จในการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อผู้ใดมีฐานะยากจนแม้จะมีความต้องการทางการศึกษาในสาขาวิชาที่สูงเกินกว่ากำลังฐานะของตนเองก็ย่อมเป็นไปได้ยาก ฐานะของเขาเองเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อความต้องการที่เหมาะสมแก่ฐานะของเขา (เบนเนตต์ แพลและเรียบเรียงโดย : ฌักส์ สรรค์ ประเสริฐกุล 2515 : 51)

ผลการศึกษานี้ให้เห็นชัดว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาอันได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อความต้องการศึกษาของนักเรียนให้เป็นไปในลักษณะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น บิดาของนักเรียนเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ หรือเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว จะเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาและรายได้สูงกว่าผู้ที่เป็นเกษตรกร กสิกร ประมง และพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน

ซึ่งจะสามารถสนับสนุนให้บุตรหลานเรียนในระดับอุดมศึกษาได้มากกว่า ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของมารดานับว่าเป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นไม่เด่นชัดนัก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษาของมารดาซึ่งนักเรียนที่มารดามีการศึกษาทุกระดับต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้หญิงที่อยู่ในวัยที่บุตรเรียนอยู่ในระดับ ม.ศ. 5 หรือ เทียบเท่าหรือวัย 40 ปีขึ้นไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการศึกษาระดับ ป. 4 ถึงร้อยละ 99.5 และในจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็เป็นนักเรียนที่มารดามีการศึกษาระดับ ป. 4 และต่ำกว่าถึงร้อยละ 77.1 และนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำอาจจะเป็นผู้ที่บิดามีระดับการศึกษาสูงและรายได้สูงก็ได้ เพราะจากการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามอาชีพของมารดา พบว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นนักเรียนที่มารดาเป็นแม่บ้านถึงร้อยละ 32.0 ซึ่งแสดงว่าสามีของผู้ทำงานบ้านหรือแม่บ้านเหล่านี้เป็นผู้ที่มีรายได้สูงพอที่จะสนับสนุนให้บุตรศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้

อนึ่ง เป็นที่แน่ชัดว่าในสังคมไทยนั้นกลุ่มข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญและกลุ่มเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาดี มีรายได้สูงกว่ากลุ่มคนที่มีอาชีพเกษตรกร กสิกร ประมง และพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนหรือนายหนึ่งคือกรรมกร โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือเราอาจจะเรียกกลุ่มแรกได้ว่าเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและกลุ่มหลัง เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จากผลการวิจัยนี้จึงพอสรุปได้ว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว มีการศึกษาดี และมีรายได้สูง ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง และพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนมีการศึกษาต่ำ และมีรายได้น้อย

3. เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประการคือ

ทั้งนักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่มีการร้อยละใกล้เคียงกันได้แก่ โอกาสในการหางาน (40.2 % และ 41.5 %)

และ บิตามารคา (17.2 % และ 17.1 %) ทั้งสองปัจจัยมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะความมุ่งหวังของบิตามารคาที่ส่งบุตรเรียนในระดับอุดมศึกษานั้นถือ การให้บุตรมีงานทำ การเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนพ่อแม่จึงเข้ามา มีบทบาทเป็นอย่างมาก ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวกับความสามารถในการสนับสนุนทางการเงินของบิตามารคา พบว่านักเรียนเพียงร้อยละ 9.6 ตอบว่าพ่อแม่สนับสนุนได้เต็มที่โดยไม่มีปัญหา ร้อยละ 51.8 ตอบว่า สนับสนุนได้มากแต่ต้องประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 26.0 ตอบว่าสนับสนุนได้แต่ต้องหารายได้พิเศษหรือไถ่ทุน และร้อยละ 8.5 สนับสนุนไม่ได้เลยถ้าจะเรียนต้องช่วยตัวเอง แสดงให้เห็นว่าบิตามารคาส่วนใหญ่มีปัญหา ในทางเศรษฐกิจที่จะสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เมื่อบิตามามีทุนน้อยทางเลือกของนักเรียนจึงมุ่งสู่สาขาวิชาที่จะเรียนสำเร็จแล้วได้รับโอกาสในการทำงานแน่นอน จะเลือกเรียนตามความต้องการอันแท้จริงของนักเรียนไม่ได้ ในกลุ่มผู้ได้ออกาสศึกษาในระดับ อุดมศึกษาก็จะมีภาวะเช่นเดียวกันเมื่อตอนที่เขาจะได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรืออยู่ในฐานะผู้ต้องการ ซึ่งกลุ่มผู้ได้ออกาสเหล่านี้ก็มีบิตามารคาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เหมือน ๆ กัน และผลการวิจัยเรื่องนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบิตามารคา ระดับ การศึกษาของบิตามารคา และระดับรายได้ต่อเดือนของบิตามารคา ได้ยืนยันแน่ชัดอยู่แล้ว

นักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเห็นว่า สิ่งที่มีอิทธิพลรองลงมาจากโอกาสในการทำงาน และบิตามารคา คือความยากง่ายในการเรียนและจำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องกันกับที่กล่าวมาแล้ว โดยปกติผู้เรียนมักจะพิจารณาตนเองว่ามีความสามารถที่จะเรียนในสาขาวิชาที่เลือกหรือไม่ และจะสอบเข้าเรียนได้หรือไม่ เพราะในปัจจุบันมีผู้เข้าสมัครสอบคัดเลือกในแต่ละสาขาวิชาต่าง ๆ มากมายและรับได้จำนวนน้อย และปรากฏว่าในบางสาขาวิชาผู้จบการศึกษามาแล้วทำงานไม่ได้ เมื่อความต้องการงานทำของนักเรียนเป็นสิ่งที่บิทธิพลมากอยู่แล้ว นักเรียนจึงต้องพิจารณาว่าสาขาวิชาที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสาขาวิชาที่พอจะสอบคัดเลือก

เข้าเรียนได้และเรียนได้สำเร็จหรือไม่ ทั้งยังเป็นวิชาที่มีตามารคาเห็นชอบและสามารถให้
การอุดหนุนในด้านการเงินได้เพียงพออีกด้วย

ผลการค้นคว้าที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ คั้งนักเรียที่ตองการการศึกษาและ
นักกีกษาที่ได้อโอกาสกีกษาในระดับอุดมกีกษาเห็นว่า ครูอาจารย์ มีอิทธิพลน้อย
(2.3 % และ 2.5 %) ตอการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่ตองการกีกษาของนักเรียน
และการได้อโอกาสกีกษาในสาขาวิชาที่กีกษาของนักกีกษา ทั้ง ๆ ที่ครูอาจารย์เป็นผู้ที่
ใกล้ชิดและควรจะเป็นผู้ที่รู้จักเข้าใจนักเรียนดีว่ามีความถนัด มีความสนใจในสาขาวิชาใด
และสามารถที่จะกีกษาคอได้ใ้ในวิชาใด . อย่างน้อยที่สุดก็พอ ๆ กับมีตามารคาหรือผู้ปกครอง
ของนักเรียน ที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาในลักษณะนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมของมีตามารคามิอิทธิพลเห็นอกว่าครูอาจารย์มากดังที่กล่าวมาแล้ว
และอีกประการหนึ่งคือ ประสิทธิภาพของจัดการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนมัธยมไม่
ดีเพียงพอ ขาดการประสานงานระหว่างครูอาจารย์ในโรงเรียนกับมีตามารคาที่พอที่
จะช่วยแนะแนวทางในการกีกษาคอในระดับอุดมกีกษาของนักเรียน หรือปัจจัยที่มีอิทธิพล
อื่น ๆ เช่น สื่อมวลชน ตัวอย่างจากเพื่อนนักเรียน การกีกษานอกระบบ ความถนัด
และความสนใจ สุขภาพส่วนตัว เป็นต้น

4. เกี่ยวกับความต้องการการศึกษาและการได้อโอกาสกีกษาในระดับอุดมกีกษา
จำแนกตามสาขาวิชาและประเภทสถาบัน พบว่าความต้องการของนักเรียนนั้นกระจาย
ไปในทุกสาขาวิชา สาขาวิชาที่มีผู้ตองการกีกษามากที่สุดคือ สาขาวิชาแพทยศาสตร์
ร้อยละ 29.8 รองลงมาได้แก่ สังคมศาสตร์ ร้อยละ 15.6 วิศวกรรมศาสตร์
ร้อยละ 12.2 เกษตรศาสตร์ ร้อยละ 11.7 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 8.7 และ
นิติศาสตร์ ร้อยละ 7.5 ส่วนสาขาที่มีนักเรียนตองการกีกษาน้อยสามสาขาสุดท้าย
ได้แก่สาขาวิชา วิชาการกีกษาหรือครุศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ตามลำดับ
ผลการกีกษาดังกล่าวไม่แตกต่างกันมากนักกับที่มีผู้กีกษากันคว้าไว้ กล่าวคือ สาขาวิชาที่
นักเรียนตองการกีกษามากเป็นกลุ่มหกสาขาแรกดังที่กล่าวแล้ว อาจจะเปลี่ยนอันดับ

กันบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มีนักเรียนต้องการศึกษาน้อย เช่น การศึกษาของ เพียงใจ พึ่งพระเกียรติ พบว่า นักเรียนต้องการศึกษาสาขาวิชาแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง (เพียงใจ พึ่งพระเกียรติ 2500 : 57 - 58) การศึกษาของ ถนน อินทรกำเนต พบว่า นักเรียนภาคใต้ ต้องการเรียนรัฐศาสตร์ (สาขาสังคมศาสตร์) นิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์ การศึกษา ตามลำดับ (ถนน อินทรกำเนต 2514 : 32, 40 และ 41) ส่วนการวิจัยของ ทัทนี บุกราคิจ พบว่านักเรียนภาคเหนือเลือกเรียนรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ตามลำดับ (ทัทนี บุกราคิจ 2514 : 31) ส่วนการศึกษาของ สุชาติ อุทุม พบว่านักเรียนเตรียมอุดมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์ต้องการเรียน แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ (สุชาติ อุทุม 2519 : 32) ส่วนคนอื่น ๆ ก็เป็นไปในลักษณะใกล้เคียงกัน

เมื่อมาพิจารณาการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ของนักศึกษาในเขต ศึกษา 10 จะเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอย่างยิ่ง เพราะ นักศึกษาถึงร้อยละ 77.4 ได้โอกาสในสาขาวิชาการศึกษารัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขา วิชาที่นักเรียนต้องการน้อยเพียงร้อยละ 6.8 ในทำนองเดียวกันในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มีนักศึกษาได้โอกาสศึกษาเพียงร้อยละ 6.5 สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 6.0 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 5.9 และสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ร้อยละ 1.2 และ การได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นการได้โอกาสศึกษาในวิชาช่างเทคนิค คณะกรรมการ และพยาบาล ตามลำดับ จึงเห็นได้ว่าการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา เป็นการได้โอกาสศึกษาในวงจำกัดเพียงบางสาขาวิชาเท่านั้น นอกจากการศึกษาระดับ อุดมศึกษาในวิชาช่างเทคนิค เกษตรศาสตร์ และเกษตรกรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาใน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและในแต่ละปีรับนักศึกษาเข้าเรียนจำนวนน้อย ส่วนสาขา วิชานิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ไม่มีเปิดสอนในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาในประเภทสถาบันที่นักเรียนต้องการศึกษาและได้โอกาส
ศึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในมหาวิทยาลัย (ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหง)
หรือร้อยละ 59.1 และวิทยาลัยของรัฐร้อยละ 36.8 ที่เหลืออีกร้อยละ 4.1 ต้องการ
ศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาลัยเอกชน และอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในแต่ละสาขาวิชา
ในแต่ละประเภทสถาบันก็เป็นไปในลักษณะเกี่ยวกับกับพิจารณาเฉพาะสาขาวิชา แต่นักเรียน
ส่วนใหญ่ต้องการสาขาวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย และในสาขาวิชาที่นักเรียนต้องการมาก
ไม่มีเปิดการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 หรือมีก็เป็นสถาบันที่รับได้จำนวน
น้อยในแต่ละปี เช่น สาขาวิชาแพทยศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ (พยาบาล) ก็มีเพียง
วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ซึ่งเปิดทำการสอนปริญญาตรีวิชาพยาบาลเพียงแห่งเดียว
ในแต่ละปีรับเข้าศึกษาได้เพียง 100 คน ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการ ขณะเดียวกันใน
สาขาวิชาในสถาบันที่นักเรียนต้องการศึกษาน้อยกลับมีนักเรียนที่ได้โอกาสอย่างมากมาย เช่น
สาขาวิชาการศึกษารัฐบาลหรือครูศาสตร์ในวิทยาลัยของรัฐ จึงนับได้ว่าความต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษากับการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่สอดคล้องกัน

5. ความต้องการศึกษาและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในระดับ
อุดมศึกษาที่กระจายตามลักษณะสถานภาพ

5.1 การกระจายตามเพศ พบว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ใกล้เคียงกันมาก คือร้อยละ 49.6 และ 50.4 ตามลำดับ
ส่วนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นชายมากกว่าหญิง คือ ร้อยละ 55.1
และ 44.9 ตามลำดับ จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา
กับสัดส่วนของนักเรียนที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการทดสอบความแตกต่าง
ของสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษากับสัดส่วนของประชากรชายหญิงในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ พบว่านักศึกษาชายที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนมากกว่าสัดส่วน
ของนักเรียนชายที่ต้องการศึกษา และสัดส่วนของประชากรชาย ส่วนนักศึกษาหญิงที่ได้โอกาส
ศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนน้อยกว่านักเรียนหญิงที่ต้องการศึกษาและสัดส่วนของประชากร
หญิง ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุหลายประการ เช่น ถ้านิยามการส่งบุตรหลานศึกษาต่อในระดับสูงกว่า

มัธยมศึกษาของชนในภูมิภาคนี้ ฐานทางเศรษฐกิจ สาขาวิชาที่มีให้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 มีจำกัดและสาขาวิชาส่วนใหญ่เหมาะสมกับเพศชายมากกว่าหญิง เช่น พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและ อาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกรรมกาฬสินธุ์ หรือช่างเทคนิคในวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่าง ๆ แม้ในระเบียบการจะมีได้กำหนดเพศที่จะเข้าศึกษา แต่สภาพความเป็นจริงแล้วนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสาขาวิชาเหล่านี้รับนักศึกษาน้อยมาก ส่วนสาขาวิชาที่รับเข้า ศึกษาเฉพาะเพศหญิง เช่น พยาบาล ก็มีเฉพาะในวิทยาลัยพยาบาลสภะสิทธิ์ประสงค์ เพียงแห่งเดียว ซึ่งรับได้เพียงปีละ 100 คนเท่านั้น

5.2 การกระจายการแพร่หลายหลักสูตร พบว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.5 คิดเป็นร้อยละ 73.9 ของนักเรียนที่ ต้องการทั้งหมด ที่เหลือเป็นนักเรียน ป.วช. ร้อยละ 17.8 และนักเรียน ป.กศ. ร้อยละ 8.3 เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขต การศึกษา 10 ซึ่งจบการศึกษาในหลักสูตรแต่ละประเภทแล้ว พบว่าสัดส่วนของนักศึกษา ที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งจบชั้น ม.ศ.5 น้อยกว่าสัดส่วนของนักเรียนชั้น ม.ศ.5 ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนนักศึกษาที่จบ ป.วช. และ ป.กศ. ที่ได้โอกาส ศึกษา มีสัดส่วนมากกว่านักเรียน ป.วช. และ ป.กศ. ที่ต้องการศึกษา ผลการศึกษาดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่จบ ป.วช. และ ป.กศ. มีโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 มากกว่านักเรียนที่จบชั้น ม.ศ.5 ทั้งนี้เพราะตามสภาพที่ เป็นอยู่ในปัจจุบันของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 สถาบันที่รับนักศึกษา เข้าเรียนจำนวนมากเป็นการศึกษาในวิชาการศึกษา เช่น ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม วิทยาลัยกรมมหาสารคาม วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และในวิชาช่างเทคนิค คหกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ใน วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่รับนักศึกษา ป.กศ. และ ป.วช. โดยตรง แม้นักเรียนชั้น ม.ศ.5 จะมีสิทธิ์สอบเข้าเรียนได้ในสาขาวิชา การศึกษาในทุกสถาบันก็พบว่ามีจำนวนน้อยที่ได้โอกาสเข้าเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียน

ชั้น ม.ศ.5 ส่วนใหญ่สอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย ทักษะที่ไม่ดีต่อสาขาวิชาที่มีในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ไม่มุ่งหวังที่จะศึกษาในสาขาวิชาที่มีในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 จึงไปเรียนในหลักสูตร ป.กศ. และ ป.วช. เมื่อจบชั้น ม.ศ.3 และยังมีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ไม่ได้

5.3 การกระจายตามอาชีพของบิดามารดาของนักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า นักเรียนและนักศึกษาเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว (91.2 % และ 93.7 %) ที่เหลือเป็นผู้ที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในอาชีพข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในอาชีพเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในทุกอาชีพไม่สอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การกระจายตามอาชีพของบิดาก็มีลักษณะคล้ายกันกับในอาชีพของบิดา กล่าวคือ นักเรียนและนักศึกษาเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่บิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ทำงานบ้านหรือแม่บ้าน เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ (98.4 % และ 99.2 %) ที่เหลือเป็นผู้ที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนพบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในอาชีพบิดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และเกษตรกร กสิกร ประมง ในอาชีพบิดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา ในทุกอาชีพสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาไม่สอดคล้องกันกับสัดส่วนของประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการกระจายของนักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาส่วนใหญ่มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งคือ เป็นนักเรียนกับนักศึกษาที่บิดามารดาเป็นคหส่วนใหญ่นับ

ได้แก่อาชีพเกษตรกร กสิกร ประมง ลักษณะที่สองคือ นักเรียนกับนักศึกษาที่บิดามารดาเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ได้แก่ อาชีพข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่เป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และทำงานบ้านหรือแม่บ้าน เป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินดี หรือมีการศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง เห็นความสำคัญของการศึกษา และสามารถสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา แม้จะเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยในสังคม แต่ก็เห็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง สามารถจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวในครอบครัว เพื่อส่งเสริมการศึกษาวงบุตรหลาน ให้บุตรหลานได้รับการเลี้ยงดูที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ให้ได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่ดีในเมือง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่ศึกษา กานียบ และเจตคติที่เหมาะสม จึงสามารถเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้จำนวนมาก ส่วนนักเรียนและนักศึกษาที่บิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง มีมากนั้นนอกจากบิดามารดาเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมแล้ว ในปัจจุบันนี้รัฐบาลยังมีนโยบายกระจายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาออกไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในทุกอำเภอและในบางตำบล สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะวิทยาลัยของรัฐก็กระจายอยู่ในทุกจังหวัด ทำให้ประชาชนมีโอกาสศึกษาได้ง่ายขึ้นและเสียค่าใช้จ่ายน้อย รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการรับเข้าที่จะให้ผู้ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากระจายไปสู่ชนทุกอาชีพอย่างทั่วถึง เช่น กำหนดเขตภูมิสำเนาและจำนวนผู้ที่รับเข้าศึกษาในแต่ละเขต การจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน จัดการศึกษาแบบระบบ ประกอบด้วยความจำเป็นและความต้องการทางการศึกษาในระดับสูงกว่าภาคบังคับของประชาชนมากขึ้น ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร กสิกร ประมง จึงส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วยังพบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง และพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชนมีสัดส่วนน้อยกว่าสัดส่วนของประชากรในอาชีพเดียวกันอย่างมาก ส่วนอาชีพอื่นสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรทั้งสิ้น

5.4 การกระจายตามระดับการศึกษาของบิดาของนักเรียนที่ต้องการศึกษา และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษพบว่า ในลักษณะเดียวกัน นักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่ำ มีการร้อยละ มากและลดหลั่นลงไปเมื่อในระดับการศึกษาของบิดาที่สูงขึ้น ยกเว้นในระดับการศึกษาของ บิดาต่ำกว่า ป.4 ซึ่งมีการร้อยละต่ำ จากการเปรียบเทียบสัดส่วนในแต่ละระดับการศึกษา ของบิดา พบว่า สัดส่วนของนักเรียนมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาในระดับการศึกษาของ บิดา ป.4 และสัดส่วนของนักศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนในระดับการศึกษาของ บิดา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ส่วนสัดส่วนของนักเรียนกับสัดส่วนของนักศึกษาในระดับการศึกษาของ บิดาระดับอื่น ๆ สอดคล้องกัน หรือการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาพอเหมาะกับความ ต้องการของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาของบิดา ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนและนักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาสูงกว่า ป.4 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่านักเรียนและนักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาเพียง ป.4 และต่ำกว่า จากการทดสอบสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษากับสัดส่วน ของประชากรชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็พบในลักษณะเดียวกัน คือ สัดส่วนของ นักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาตั้งแต่ ป.7 หรือ ม.3 เดิม มากกว่าสัดส่วนของประชากร ชายในทุกกระดับการศึกษา และในระดับการศึกษา ป.4 และต่ำกว่าเป็นไปในทางตรงข้าม จากผลการศึกษาดังกล่าวจึงสามารถกล่าวได้ว่า นักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาสูงกว่า ป.4 ทุกระดับมีโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 มากกว่านักเรียนที่ บิดามีระดับการศึกษา ป.4 และต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ซูเปค ที่ว่านักศึกษา ส่วนใหญ่มาจากชนชั้นสูง ซึ่งเป็นจริงในแทบทุกประเทศ ซึ่งไปจำเป็นจะต้องเป็นคนร่ำรวย แต่เป็นผู้ที่พ่อแม่มีการศึกษาดี (Supak.1973:63)

5.5 การกระจายตามระดับการศึกษาของมารดาของนักเรียนที่ต้องการ ศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษพบว่า ส่วนใหญ่หรือ ประมาณสามในสี่เป็นนักเรียนและนักศึกษาที่มีมารดามีระดับการศึกษาเพียง ป.4 หรือต่ำกว่า (76.1 % และ 74.8 %) นอกนั้นนักเรียนและนักศึกษาที่มีมารดามีระดับการศึกษาสูงกว่า ป.4

มีการลดลงหันกลับลงไปในระดับการศึกษาของมารดาที่สูงขึ้นในทุกระดับการศึกษาของมารดา นักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามีสัดส่วนสอดคล้องกันนอกจากนี้ ในระดับการศึกษาของมารดา ป.7 หรือ ม.3 เดิม ที่สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่จากการทดสอบสัดส่วนกับประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าในระดับการศึกษาตั้งแต่ ป.4 ขึ้นไปทุกระดับ สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของประชากรหญิง มีเพียงในระดับการศึกษา ป.4 เท่านั้นที่สัดส่วนของประชากรหญิงมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากผลการศึกษาดังกล่าวได้ว่า นักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษาในทุกระดับ นอกจากระดับต่ำกว่า ป.4 มีโอกาสที่จะได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปแตกต่างกันหรืออีกนัยหนึ่งคือ ระดับการศึกษาของมารดาไม่สามารถเป็นตัวแปรที่กำหนดการได้โอกาสศึกษาของนักเรียน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีมารดาในระดับการศึกษาเพียง ป.4 และต่ำกว่าดังที่กล่าวแล้ว และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของนักเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นอีกมาก และในสังคมไทยโดยเฉพาะในสังคมภูมิภาคหรือชนบท สถานภาพของบิดาจะเป็นปัจจัยที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เช่น บิดาของนักเรียนนักศึกษามีการศึกษาสูง มีอาชีพที่มีทุนมีค่าในสังคม มีรายได้มาก อาจมีภรรยาที่มีการศึกษาเพียง ป.4 และทำหน้าที่แม่บ้านไม่มีรายได้ของตนเอง ดังผลปรากฏในการกระจายในอาชีพมารดา ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มารดาเป็นแม่บ้านมีถึงร้อยละ 40.2 เป็นต้น

5.6 การกระจายตามระดับรายได้ของบิดาของนักเรียนที่ต้องการศึกษา และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษพบว่า นักเรียนและนักศึกษา ร้อยละ 80 เป็นผู้ที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 3,001 บาท หรือประมาณร้อยละ 50 เป็นผู้ที่บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 1,001 บาท ทั้งนักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามีลักษณะการกระจายเหมือนกัน กล่าวคือนักเรียนและนักศึกษามีรายได้ต่อเดือนต่ำจะมีมาก ส่วนนักเรียนและนักศึกษามีรายได้ต่อเดือนสูงมีน้อย สัดส่วน

ของนักเรียนที่ต้องการศึกษาและสัดส่วนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกระดับรายได้ต่อเนื่องของบิดาสอดคล้องกัน ยกเว้นในระดับรายได้ต่อเนื่องของบิดาต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากผลการศึกษากังกล่าวแสดงว่านักเรียนและนักศึกษาสวนใหญ่เป็นผู้ที่มีบิดามีรายได้ต่อเนื่องอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการกระจายตามอาชีพและระดับการศึกษาของบิดา ซึ่งพบว่านักเรียนและนักศึกษจำนวนมากเป็นผู้ที่มีบิดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง (44.3 % และ 41.8 %) และเกือบครึ่งหนึ่งที่มีบิดามีระดับการศึกษา ป.4 และต่ำกว่า (52.7 % และ 46.7%) ทั้งนี้ได้หมายความว่านักเรียนที่มีบิดามีรายได้ต่อเนื่องต่ำเป็นผู้ที่มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ยาก แต่เนื่องจากเป็นนักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นกลุ่มส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 10 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย มีการศึกษาค่า และมีอาชีพเกษตรกร แต่อย่างไรก็ดีการได้โอกาสของนักศึกษาในทุกระดับรายได้ต่อเนื่องของบิดาก็เหมาะสมกันหรือสามารถสนองตอบความต้องการได้พอดีในทุกระดับรายได้ต่อเนื่องของบิดานอกจากระดับรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท

5.7 การกระจายตามระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดาของนักเรียนที่ต้องการศึกษา และนักศึกษาก็ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีลักษณะเดียวกันกับการกระจายตามระดับรายได้ต่อเนื่องของบิดา ก็คือนักเรียนและนักศึกษาสวนใหญ่เป็นผู้ที่มีมารดามีรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 1,001 บาท หรือร้อยละ 82.9 และ 76.8 ตามลำดับ หรือทั้งนักเรียนและนักศึกษากว่าครึ่งเป็นผู้ที่มีมารดามีรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท และไม่มีรายได้ และสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษากับสัดส่วนของนักเรียนที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในทุกระดับรายได้ต่อเนื่องของมารดาสอดคล้องกัน นอกจากระดับรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่านักศึกษาก็ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงนับได้ว่าสามารถสนองตอบความต้องการได้เหมาะสมในทุกกลุ่มรายได้ นอกจากกลุ่มนักเรียนที่มีมารดามีระดับรายได้ต่อเนื่องต่ำกว่า 500 บาท ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มากเป็นอันดับสองรองจากนักเรียนที่มีมารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่อง (ร้อยละ 31.8) แต่อย่างไรก็ตามการร้อยละของนักศึกษามีมารดามีรายได้ในระดับเดียวกันนี้ก็เป็นอันดับสองรองจากนักศึกษามีมารดาไม่มีรายได้ต่อเนื่อง (27.3 %) แต่เมื่อทดสอบสัดส่วนแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนที่ต้องการศึกษาและนักกีฬาที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มารดาไม่มีรายได้มีการอยู่เป็นต้นกับ 1 หรือร้อยละ 33.1 และ 33.2 ตามลำดับ และมี การอยู่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มนักเรียนและนักกีฬาที่มารดาทำงานบ้านและแม่บ้าน หรือร้อยละ 32.0 และ 40.2 ตามลำดับ จึงน่าจะเป็นนักเรียนและนักกีฬากลุ่มเดียวกัน คือนักเรียนที่ไม่ มารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้านที่ไม่มีรายได้ต่อเดือนแต่มีรายได้ของครอบครัวสูงจากรายได้ของบิดา จนสามารถอยู่ทำงานบ้านหรือทำหน้าที่แม่บ้านและมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัวและส่งบุตร เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ นักกีฬามีความสัมพันธ์กับรายได้ต่อเดือนของมารดา แต่ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษพบว่านักเรียนหญิงปีความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่า นักเรียนชาย ถึงแม้ว่านักเรียนชาย - หญิง ที่ต้องการศึกษาปีจำนวนเท่า ๆ กันหรือร้อยละ 49.6 และ 50.4 ตามลำดับ แต่นักกีฬาหญิงที่ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนน้อยกว่า นักเรียนหญิงที่ต้องการศึกษา และนักกีฬาชายที่ได้โอกาสศึกษามีสัดส่วนมากกว่านักเรียนชายที่ ต้องการศึกษา จึงควรมีการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อปรับปรุงสภาพการได้โอกาสศึกษา ในระดับอุดมศึกษาของนักกีฬาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในแต่ละเพศ เช่น อาจจะใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนชาย - หญิง ในการรับเข้าศึกษาในแต่ละสาขาวิชาหรืออาจขยายสาขา วิชาที่ต้องการนักเรียนหญิงเข้าศึกษา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ให้สามารถรับ นักศึกษาได้มากขึ้น และในขณะเดียวกันก็จำกัดสาขาวิชาที่รับนักกีฬาชายเข้าศึกษาให้คงที่หรือน้อยลง หรืออาจเปิดทำการสอนในสาขาวิชาที่นักเรียนชาย - หญิงสามารถเข้าศึกษาได้ เท่าเทียมกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่นและความ ต้องการของสังคมท้องถิ่นด้วย

2. จากการศึกษพบว่านักเรียนชั้น ม.ศ.5 มีความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มากกว่านักเรียน ป.วช. และนักเรียน ป.วช. มีความต้องการศึกษาไม่แตกต่างกันกับนักเรียน

ป.กค. นักเรียนที่ต้องการศึกษาเป็นนักเรียนชั้น ม.ก.5 ป.วช. และ ป.กค. เป็นร้อยละ 73.9, 17.8 และ 8.3 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเป็นบุคลากรการศึกษาชั้น ม.ก.5, ป.วช. และ ป.กค. เป็นร้อยละ 56.5, 22.5 และ 21.0 ตามลำดับ สัดส่วนของนักศึกษาผู้ได้โอกาสศึกษาที่จบชั้น ม.ก.5 น้อยกว่าสัดส่วนของนักเรียนชั้น ม.ก.5 ที่ต้องการศึกษา ส่วนในหลักสูตร ป.วช. และ ป.กค. สัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสมากกว่า สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา จากผลการศึกษาที่พบดังกล่าวจึงเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรขยายและปรับปรุงการอาชีวศึกษาให้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในระดับ ป.วช. และ ป.วส. เพื่อให้ให้นักเรียนที่จบชั้น ม.ก.3 มีโอกาสเข้าเรียนอาชีวศึกษา มากขึ้น บุคลากรศึกษาจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้และสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้เมื่อออกไปประกอบอาชีพแล้วและพื้นที่ที่จบการศึกษา ซึ่งจะช่วยลดอัตราการเพิ่มจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญซึ่งส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเมื่อจบชั้น ม.ก.5 ส่วนในหลักสูตร ป.กค. นั้นกรมการฝึกหัดครูจะเลิกเปิดสอนอยู่แล้ว โดยรับนักเรียนที่จบการศึกษาชั้น ม.ก.5 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาในระดับ ป.กค.ชั้นสูง ในสาขาวิชาเอกต่างๆ

2.2 ปัญหาที่จะต้องเผชิญในอนาคตอย่างแน่นอนไม่เฉพาะในเขตการศึกษา 10 คือปัญหาที่นักเรียนจบชั้น ม.ก.5 หวังจำนวนมากขึ้นทุกปีและนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา ระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่มีส่วนในการแก้ปัญหาจึงควรกำหนดนโยบายและวางแผนที่จะเผชิญปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างรอบคอบ ทั้งนี้รวมทั้งกลุ่มนักเรียนที่ไม่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคด้วยดังนี้

2.2.1 ควรจัดทำนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้ชัดเจนทั้งด้านความมุ่งหมาย การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การแนะแนวการศึกษา และอื่น ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) สามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริงและมีจำนวนผู้ที่ไม่มุ่งศึกษาต่อในทันทีที่จบการศึกษามากขึ้น

2.2.2 ควรจัดวางนโยบายและมาตรการที่เกื้อหนุนในการแก้ไขเจตคติและค่านิยมในการประกอบอาชีพของนักเรียนที่จบชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าที่ไม่มุ่งศึกษาต่อหรือศึกษาต่อภายหลัง เมื่อเข้าสู่ระบบการงานอาชีพแล้ว ทั้งนี้ไม่เพียงแต่การปรับปรุงหลักสูตรการสอนในระดับมัธยมศึกษาให้ผู้จบการศึกษามีสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริงดังกล่าแล้ว แต่รวมถึงการจ้างงานของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและเอกชนควรจะได้ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้จบการศึกษาเหล่านี้ไม่แตกต่างจากผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากนัก ซึ่งอาจจะช่วยลดจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในทันทีที่จบการศึกษาในแต่ละปีให้น้อยลงได้

2.2.3 ควรมีการประสานงานนโยบายการรับนักศึกษาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาทั้งระบบ ทั้งในระบบปิดและระบบเปิดในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่หลักสูตรระยะสั้นจนถึงระดับปริญญา โดยให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และควรพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาคทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยให้สามารถสนองตอบความต้องการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยครู วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยพยาบาล เข้าเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี และมีการวางแผนพัฒนาระยะยาวให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ต่อไป ส่วนการศึกษาในระบบเปิดในระดับอุดมศึกษาก็ควรพัฒนาให้เป็นระบบเปิดอย่างแท้จริง สามารถสนองตอบความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้น ม.ศ.5 หรือเทียบเท่าได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. จากการศึกษาในตัวอย่างที่เกี่ยวกับสถานภาพของบิดามารดาของนักเรียนและนักศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว มารดาทำงานบ้าน บิดามีการศึกษาสูงกว่าระดับ ป.7 หรือ ม.3 เดิม และบิดาเป็นผู้มีรายได้ต่อเนื่อง ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่อง

ส่วนการกระจายตามลักษณะสถานภาพของนักเรียนที่ต้องการศึกษามีลักษณะทำนองเดียวกันกับการกระจายตามลักษณะสถานภาพของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษา กล่าวคือ นักเรียนและนักศึกษาเป็นผู้ที่บิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว และมารดาทำงานบ้านหรือแม่บ้าน ประมาณสี่ในห้าของนักเรียนที่ต้องการศึกษา และนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาเป็นผู้ที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ.3 หรือ ม.6 เติม และต่ำกว่า และประมาณสามในสี่เป็นผู้ที่มารดามีระดับการศึกษาเพียง ป.4 และต่ำกว่า และบิดามารดาของนักเรียนและนักศึกษามากกว่าครึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย สัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาได้แก่ในสถานภาพต่อไปนี้ บิดามารดาเป็นเกษตรกร กสิกร ประมง บิดามารดาเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว บิดามีระดับการศึกษา ป.4 และบิดามารดามีรายได้น้อยกว่า 500 บาท สถานภาพซึ่งสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษามากกว่าสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องการศึกษา คือ บิดามารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ และบิดามารดามีระดับการศึกษา ป.7 หรือ ม.3 เติม ส่วนในสถานภาพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษากับสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาเป็นข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว ทำงานบ้านหรือแม่บ้าน บิดามีระดับการศึกษาสูงกว่า ป.4 ทุกระดับ และมารดามีระดับการศึกษา ป.4 และสูงกว่าทุกระดับ มีสัดส่วนมากกว่าสัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในสถานภาพอื่น ๆ ที่มีการเปรียบเทียบพบว่า สัดส่วนของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาทั้งสิ้น จากผลการศึกษาดังกล่าวแล้วจึงเสนอแนะดังนี้

3.1 รัฐควรมุ่งพัฒนาอาชีพและการศึกษาของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 10 ให้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้น และเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้น ทั้งนี้โดยจัดการศึกษานอกระบบในรูปแบบต่าง ๆ ให้ทั่วถึงควบคู่ไปกับการพัฒนาอาชีพการเกษตรกรรมและการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ

3.2 หากทางจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้กระจายออกไปสู่ประชาชนในชนบทอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทัดเทียมกัน เพื่อให้บุตรหลานของเกษตรกรในชนบทได้โอกาสศึกษามากขึ้น จะให้มีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ควรกำหนดนโยบายการรับเข้าศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะยากจนให้ได้เข้าศึกษามากขึ้น เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่บิดามารดามีฐานะยากจนให้ได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในเขตการศึกษา 10 ในเขตการศึกษาอื่น และในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจกำหนดเงื่อนไขที่จะให้ผู้ได้รับทุนกลับไปทำงานในท้องถิ่นของตนเองเมื่อจบการศึกษา

3.3 สถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ควรจัดหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะยากจนสามารถเข้าเรียนได้สะดวกและเสียค่าใช้จ่ายน้อย และเมื่อเรียนจบแล้วก็สามารถไปประกอบอาชีพส่วนตัวได้

4. จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาของนักเรียนและการได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษา คือ โอกาสในการหางานทำ และบิดามารดา ส่วนปัจจัยที่นักเรียนและนักศึกษามองเห็นว่ามีความสำคัญน้อยคือ เพื่อนฝูงและครูอาจารย์ จากผลการศึกษาดังกล่าวจึงเสนอแนะดังนี้

4.1 สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 10 ควรจะได้ปรับปรุงการแนะแนวเป็นพิเศษ เพื่อให้การแนะแนวแก่นักเรียนให้สามารถเรียนได้ผลดีและเข้าใจสภาพโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเข้าใจสภาพความสามารถทางการเรียนของตนเอง และแนวทางการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของแต่ละคนอย่างมีประสิทธิภาพ แผนกแนะแนวในโรงเรียนควรจะได้ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อจะช่วยเหลือแนะนำแนวทางในการศึกษาแก่นักเรียนด้วย

4.2 ผู้บริหารในสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 10 ควรพิจารณาปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้ดีขึ้น สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนได้ให้ความสนใจและแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลให้ทั่วถึง เพื่อให้ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่เรียนและการเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษามากขึ้น

5. จากการที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือร้อยละ 59.1 และอีกร้อยละ 36.8 ต้องการศึกษาในวิทยาลัยของรัฐ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 2.8 ต้องการศึกษาในวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง และอื่น ๆ แต่นักศึกษาที่ได้โอกาสศึกษาในเขตการศึกษา 10 เกือบทั้งหมดได้โอกาสศึกษาในวิทยาลัยของรัฐ มีผู้ได้โอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยเพียงร้อยละ 3.5 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม) และส่วนใหญ่ได้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ แต่นักเรียนต้องการศึกษาในทุกสาขาวิชาและส่วนใหญ่เป็นสาขาวิชาที่ไม่มีเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 10 จากผลการศึกษากังกล่าวจึงเสนอแนะดังนี้

5.1 ควรวางโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม เป็นมหาวิทยาลัยที่สามารถเปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของนักเรียนในเขตการศึกษา 10 และสอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น เช่น สาขาวิชาแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และอื่น ๆ และในขณะเดียวกันก็วางแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยครู วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในลักษณะที่ใกล้เคียงมาแล้วควบคู่กันไปด้วย

5.2 ควรจำกัดจำนวนการรับเข้าศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ให้น้อยลงหรือคงที่และหาทางเปิดทำการสอนในสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการและจำเป็นต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสถาบันมีความพร้อมที่จะดำเนินการไว้ก่อนแล้วจึงขยายงานไปในสาขาวิชาอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล สุกประเสริฐ โอกาสและวิถีทางเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ 2514, 154 หน้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สรุปรายงานวิจัยระบบการอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2521, 25 หน้า อัดสำเนา
..... แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2520, 197 หน้า

..... รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2514 - 2515
โรงพิมพ์การศาสนา 2514, 57 หน้า

..... รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2515 - 2516
ม.ป.ท. . ม.ป.ป., 41 หน้า

..... บทบาทเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติในช่วงปีการศึกษา 2513 - 2518
กองสถิติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2518, 63 หน้า

..... รายงานสถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปีการศึกษา 2520 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2520, 5 หน้า อัดสำเนา

..... รายงานสถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปีการศึกษา 2521 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2521, 7 หน้า อัดสำเนา

..... เอกสารวิจัยเรื่องอุดมศึกษาในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2520, 53 หน้า อัดสำเนา

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา สมาคมผู้บริหารการศึกษา
แห่งประเทศไทย โรงพิมพ์พัฒนาพานิช 2518, 294 หน้า

จารุวรรณ ไวยเจนท์ การศึกษาภาคบังคับของไทย พ.ศ. 2464 - 2465 โรงพิมพ์คุรุสภา
2517, 160 หน้า

จุฬารณีย์ วรสุมนต์ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของนิคมารคากับการเลือกอาชีพของนักเรียน

ปริญญานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 80 หน้า อัดสำเนา

จุมพล ทิมพานิช แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปริญญานิพนธ์

สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 178 หน้า อัดสำเนา

ชนะ อึ้งอ่อง การสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพินธุไฉโลกพิทยาคม

ปริญญานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 43 หน้า อัดสำเนา

ฉัตรวิภา เกษสาคร ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพณิชยการ

สามเสน กรุงเทพมหานคร ปริญญานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 44 หน้า

อัดสำเนา

ถนอม อินทกำเนิด คานิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน 14 จังหวัดภาคใต้

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 140 หน้า, อัดสำเนา

นิโคลัส เบเนเนคต์ "การพัฒนาเศรษฐกิจกับความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา" แปลและ

เรียบเรียงโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ทุนยศึกษา 18 : 1 มกราคม - กันยายน 2515

นงเยาว์ กาญจนจारी "การแสวงหาโอกาสทางการศึกษาทั่วโลก" แปลและเรียบเรียง

วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 : 1 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2520

ปึกหักครุ, กรม รายงานเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนไทย หน่วยงานพิเศษ

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2517, 156 หน้า

พจน์ ชาญชัย "ความเสมอภาคทางการศึกษา" คุรุปริทัศน์ 2 : 1 สิงหาคม 2520

เพ็ญใจ พึ่งพระเกียรติ การสำรวจความสนใจของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ปริญญานิพนธ์ ค.บ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 63 หน้า อัดสำเนา

มหาวิทยาลัยของรัฐ, พบวง รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา

2516 - 2517 โรงพิมพ์คุรุสภา 2518, 80 หน้า

_____. รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2517 - 2518

หน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 65 หน้า

- บุชาติ เจริญจิตร คำนิยามทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคกลาง ปริญญาโท
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 142 หน้า อัสสัเนา
- รังสรรค์ ชนพรพันธุ์ "การปฏิรูปการศึกษา : ปัญหาความเสมอภาคและความเป็นธรรม"
กุ่มศึกษา 21 : 8 พฤษภาคม - กรกฎาคม 2518
- ล้วน สายยศ และ อังคณา จันทร์รัตนานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา โรงพิมพ์วัฒนาพานิช
2515, 280 หน้า
- วางแผน, กอง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สถิติเพื่อการวางแผนการศึกษา
กองวางแผน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2520, 87 หน้า
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาวิถีทางและโอกาสทางการศึกษาของประชาชน
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2518, 132 หน้า
- วิทยา รัตนวิจิตร สถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนต่างจังหวัดที่เรียน
อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและนนทบุรี ปริญญาโท ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2513, 117 หน้า อัสสัเนา
- วชิชัย มูลกิลป์ การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2516,
240 หน้า
- ศรีเพ็ญ สุทธิพิทยากุล โอกาสการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากส่วน
ภูมิภาค ปริญญาโท ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 227 หน้า
อัสสัเนา
- ศึกษาธิการ, กระทรวง การสัมมนาระดับชาติเรื่องการจัดการศึกษาให้เข้ากับความต้องการ
ของชนบท กระทรวงศึกษาธิการ 2513, 199 หน้า
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (2520 - 2524) กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์
การศาสนา 2520, 117 หน้า
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม ภาวะเศรษฐกิจและสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ 2520, 378 หน้า
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ 2) กรกฎาคม -
กันยายน 2519 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2519, 208 หน้า

สภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา

2510 - 2511 โรงพิมพ์สันทิว 2510, 60 หน้า

_____. รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2511 - 2512

โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน 2511, 91 หน้า

_____. รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512 - 2513

โรงพิมพ์การศาสนา 2513, 150 หน้า

_____. รายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2513 - 2514

ศรีเมืองการพิมพ์ 2514, 57 หน้า

สภามัธยมศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ สภาพการณ์มัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2515 - 2519

กรมสภามัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.

สาบารณ คงสัทย์ ความต้องการการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสิงห์บุรี

ปริญญาณพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 70 หน้า อัดสำเนา

สุชาติ อุกกฤษ ความต้องการการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ปริญญาณพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 36 หน้า อัดสำเนา

สุพจน์ ประเสริฐกรี่ "ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา : การกดขี่ที่มองเห็น"

มนุษยศึกษา 20 (2) 87 - 94 ตุลาคม - ธันวาคม 2517

โสภณ พุดเพชรพนธ์ ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และธนบุรี ปริญญาณพนธ์ ค.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 133 หน้า

อัดสำเนา

อนันต์ ศรีโสภณ สถิติเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2521, 396 หน้า

Abbot, Joan. "The Effect of Social Class on Student Life," in Contemporary Problem in Higher Education, Butcher and Rudd, Editor, McGraw - Hill Book Com, 1972. 401 p.

Bereday, George Z.F. University for All, San Francisco, Jossey Bass Publisher, 1958. 158 p.

Cook, Wolter Roy. "Factor Associated with Occupational Choices of Young Man," Dissertation Abstracts, 28 (2) : 799, August, 1967.

- Dobbins, Loy Henderson. "Educational and Occupational Aspiration and Expectation of Higher School Senior Boy in Five Louisiana Parishes," Dissertation Abstracts, 29 (9) . 2958, March, 1969.
- Eaddy, Vanik Sillas. "The Influence of Selected Factors on the Vocational Agriculture Students in Louisiana," Dissertation Abstracts 29 (9) : 2958 - 2959, March, 1969.
- Hall, W.D. International Equivalence in Access to Higher Education, Paris, The UNESCO Press, 1971. 317 p.
- Jencks, Christopher. "Social Stratification and Higher Education," in Financing Higher Education, The American College Testing Program, 1971. 207 p.
- Knowles, Asa S., Editor in Chief, "Access to Higher Education," in The International Encyclopedia of Higher Education, V.1, p.82 - 89. Jossey Bass Publishers 1977.
- Meyeske, Betty. "Lifelong Learners . A new Clientele for Higher Education," in Open University in America, New York, Jossey Bass Publisher, 1964. 324 p.
- Morison, Max Elroy. "An Analysis of Selected Characteristics of 1967 Iowa High School Senior and Their Indirected Choice of An Institution Offering Post-High School Education," Dissertation Abstracts, 29 (5) : 1687 - A November 1968.
- Supek, Rudi "Equality of Opportunity," Innovation in Higher Education Reform in Yugoslavia, p.63 OECD. Publication France 1970.
- Super, Donald E. The Psychology of Careers : An Introduction to Vocational Development, New York, Harper, 1957. 362 p.
- Sulkin, Sidney. Complete Planning for Colleges, Harper & Row Publisher, 1975. 324 p.
- Thomas, Green. Educational in Perspective England Futures, IPC. Science and Technology Pres Limited, 1971. 496 p.
- UNESCO. Higher Education in the Asian Region, Bangkok, The UNESCO Regional office for Education in Asia, 1972. 137 p.
- Asian, Arab State, Africa Education and Progress, Paris, UNESCO, 1961. 129 p.

Wexler, Jacqueline G. "Education a Whole People," in Learning Center Reform, Dyckman W Verilye Editor. 1975. 229 p.

Wolfle, Deal. "Educational Opportunity Measured Intelligence and Background," in Education Economy and Society, 5th ed., New York, The Free Press Clenceo Inc., 1969. 217 p.

Yamane, Taro. Statistics; An Introductory Analysis, 2nd ed, New York, Harper & Row Publisher, 1979, 919 p.

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

ข้อคำถามในแบบสอบถามมี 2 ประเภท

ประเภทที่ 1 มีคำตอบให้ท่านเลือก เมื่อท่านเลือกข้อใดขอให้ใช้ตัวเลขหน้าข้อนั้นกรอกลงในช่องสี่เหลี่ยม ตัวเลขที่อยู่หลังช่องสี่เหลี่ยมเฉพาะเจ้าหน้าที่เท่านั้น

ตัวอย่าง : เพศ 1) ชาย 2) หญิง 8

ถ้าท่านเป็นเพศชาย ใช้ตัวเลข 1 กรอกลงในช่องดังนี้ 8

ตัวอย่าง : อายุ (คิดเป็นปี) 9-10

ถ้าท่านอายุ 18 ปี ใช้ตัวเลข 1 และเลข 8 กรอกลงในช่องว่างดังนี้

1 3 9-10

ประเภทที่ 2 เติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ เช่น ข้อ 5, ข้อ 9

ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยนี้จะถูกต้องเชื่อถือได้เพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากท่าน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รายชื่อสาขาวิชาต่าง ๆ (สำหรับคอมข้อ 22)

1. แพทย์	2. ทันตแพทย์
3. เทคนิคการแพทย์	4. สาธารณสุขศาสตร์
5. สัตวแพทย์	6. เกษตรศาสตร์
7. วิทยาศาสตร์	8. วิศวกรรมศาสตร์
9. สถาปัตยกรรมศาสตร์	10. ศิลปกรรม จิตรกรรมหรือประติมากรรม

11. กฎหมาย	12. พาณิชย ัญชี บริหารธุรกิจ
13. ศิลปศาสตร์	14. รัฐศาสตร์
15. เศรษฐศาสตร์	16. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
17. พยาบาล	18. ครุศาสตร์ การศึกษาหรือพลศึกษา
19. กหกรรมศาสตร์	20. นิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์
21. นาฏศิลป์ คนครี	22. เกษตร วนศาสตร์หรือประมง
23. อื่น ๆ (ระบุ).....	

รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา (สำหรับข้อ 24)

มหาวิทยาลัย

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	6. มหาวิทยาลัยมหิดล
7. มหาวิทยาลัยศิลปากร	8. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	วิทยาเขตสงขลา
วิทยาเขตปัตตานี	10. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประสานมิตร
ปทุมวัน	12. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
13. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	14. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
พลศึกษา	16. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
15. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	18. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
17. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน	20. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง
19. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	22. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พระนครเหนือ	
21. สถาบันเทคโนโลยีทางการเกษตร	

วิทยาลัยของรัฐบาล

23. วิทยาลัยครู	24. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
25. วิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษา	26. วิทยาลัยพาณิชยการ
27. วิทยาลัยเกษตรกรรม	28. วิทยาลัยพลศึกษา
29. วิทยาลัยนาฏศิลป์	30. วิทยาลัยพยาบาล
31. โรงเรียนทหารตำรวจ	

วิทยาลัยเอกชน

32. วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	33. วิทยาลัยกรุงเทพ
34. วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	35. วิทยาลัยการกล้า
36. วิทยาลัยเกริก	37. วิทยาลัยพายัพ
38. วิทยาลัยแสงธรรม	39. วิทยาลัยเทคนิคสยาม
40. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	41. วิทยาลัยทวีปทุม
42. อื่น ๆ (ระบุ).....	

หมวดที่ 1
สถานภาพส่วนตัว

1. เพศ
 - 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ (กติกเป็นปี) 9-10
3. น้ำหนัก (กิโลกรัม) 11-12
ส่วนสูง (เซนติเมตร) 13-15
4. ศาสนา 16
 - 1) พุทธ 2) อิสลาม
 - 3) คริสต์ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ขณะนี้ท่านเรียนอยู่ที่โรงเรียน.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
6. โรงเรียนที่ท่านศึกษาอยู่ในขณะนี้ 20
เป็นโรงเรียนของ
 - 1) รัฐบาล 2) เอกชน
7. ขณะนี้ท่านกำลังศึกษาอยู่ในชั้น 21
 - 1) ม.ศ. 5 2) ป.กศ.
 - 3) ปวช
8. เกรดหรือคะแนนเฉลี่ยสะสมจนถึง
ปัจจุบัน 22-24
9. ท่านจบ ม.ศ.3 ที่โรงเรียน.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

11. ขณะนี้ท่านพักอาศัยอยู่ที่
อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....
12. ท่านพักอาศัยอยู่กับ 34
 - 1) บิดาหรือมารดา
 - 2) ญาติหรือคนรู้จัก
 - 3) หอพักโรงเรียน
 - 4) หอพักเอกชน
 - 5) บ้านเช่า
 - 6) วัด
 - 7) อื่น ๆ (ระบุ).....
13. ภูมิลำเนาของบิดามารดาอยู่ที่
อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....
14. เชื้อชาติของบิดา 38
 - 1) ไทย 2) จีน
 - 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

15. ข้างล่างนี้เป็นรายชื่ออาชีพ

- 1) รับราชการ
- 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 3) พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน
- 4) เจ้าของหรือผู้ประกอบการส่วนตัว
- 5) เกษตรกร กสิกร ประมง
- 6) ผู้ไม่ประกอบอาชีพหรือแม่บ้าน

ถ้าบิคาและมารคาของท่านประกอบ
อาชีพประเภทใด ให้ใส่หมายเลขนั้น
ลงในช่องบิคาและมารคา

อาชีพบิคา 39

อาชีพมารคา 40

16. ข้างล่างนี้เป็นระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่า ป.4
- 2) ป. 4
- 3) ป. 7 หรือ ม.3 เดิม
- 4) ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิม
- 5) ม.ศ.5 ม.ศ.6 หรือ ม.8
เดิมหรือเทียบเท่า
- 6) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
- 7) ปริญญาตรี
- 8) สูงกว่าปริญญาตรี

ถ้าบิคาและมารคาของท่านจบการศึกษาใน
ระดับใด ให้ใส่หมายเลขนั้นลงในช่องบิคา
และมารคา

การศึกษาบิคา 41

การศึกษามารคา 42

17. ข้างล่างนี้เป็นระดับรายได้ต่อเดือน

- 1) ไม่มีรายได้
- 2) ต่ำกว่า 500 บาท
- 3) 500 - 1,000 บาท
- 4) 1,001 - 2,000 บาท
- 5) 2,001 - 3,000 บาท
- 6) 3,001 - 5,000 บาท
- 7) 5,001 - 7,000 บาท
- 8) มากกว่า 7,000 บาท

ขอให้ท่านประมาณรายได้ของบิคาและมารคา
ของท่านแล้วใส่หมายเลขให้ตรงกับช่องของ
บิคาและมารคา

รายได้ต่อเดือนของบิคา 43

รายได้ต่อเดือนของมารคา 44

18. ท่านได้รับอุปการะด้านการเงินจาก 45

- 1) บิคาหรือมารคา
- 2) ญาติ
- 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

19. การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้แก่
การศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย
มีความหมายต่อท่านมากน้อยเพียงใด

☐ 46

- 1) มากที่สุด
- 2) มาก
- 3) น้อย
- 4) น้อยที่สุด

20. ท่านมีความต้องการศึกษาต่อใน
มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยมากน้อย
เพียงใด ☐ 47

- 1) มากที่สุด
- 2) มาก
- 3) เฉย ๆ
- 4) ไม่อยากศึกษาต่อ

21. หลังจากจบ ม.ศ.5 หรือ ม.ศ.6
หรือ ป.กศ. แล้ว ท่านมีแผนในการ
ดำเนินชีวิตอย่างไร ☐ 48

- 1) เรียนต่อในมหาวิทยาลัยหรือ
วิทยาลัย
- 2) ทำงานทำไมศึกษา
- 3) ทำงานทำและหาทางเรียนต่อ
ไปค่อย
- 4) ไม่ทราบ

22. ตามรายชื่อสาขาวิชาต่าง ๆ ในหน้า 1
ขอให้ท่านเลือกหมายเลขสาขาวิชาที่ท่าน
มุ่งหวังศึกษาต่อเรียงอันดับ 3 อันดับ
โดยใส่หมายเลขที่เลือกลงในช่องสี่เหลี่ยม
ถ้าสาขาวิชาที่ท่านเลือกไม่มีในรายชื่อใน
หน้าที่ 1 ให้ท่านใส่หมายเลข 23 พร้อม
ทั้งระบุชื่อสาขาวิชานั้น ๆ ด้วย ถ้าท่านไม่
ต้องการศึกษาต่อไม่ต้องตอบข้อนี้

อันดับแรก ☐ 49-50.....

อันดับสอง ☐ 51-52.....

อันดับสาม ☐ 53-54.....

23. จงระบุว่าข้อใดมีอิทธิพลมากที่สุดในการ
ตัดสินใจเลือกสาขาวิชาในข้อ 22 ☐ 55

- 1) บิดามารดา
- 2) เพื่อนฝูง
- 3) ครูอาจารย์
- 4) ความมีหน้าที่ทางอาชีพ
- 5) ความยากง่ายในการเรียน
- 6) จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น
- 7) โอกาสในการหางาน
- 8) อื่น ๆ (ระบุ)

24. ความรายชื่อของสถาบันอุดมศึกษาใน
หน้า 2 ขอให้ท่านเลือกหมายเลข
สถาบันอุดมศึกษาที่ท่านต้องการเข้า
ศึกษาเรียงอันดับ 3 อันดับ โดยใส่
หมายเลขลงในช่องสี่เหลี่ยม ถ้าท่าน
เลือกหมายเลข 23 ถึงหมายเลข 30
ให้ท่านระบุชื่อจังหวัดหรือชื่อวิทยาเขต
ที่ท่านเลือกด้วย ถ้าท่านไม่ต้องการ
ศึกษาต่อ ไม่ตอบข้อนี้
- อันดับแรก 56-57.....
- อันดับสอง 58-59.....
- อันดับสาม 60-61.....
25. ถ้าท่านศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือ
วิทยาลัย บัณฑิตมหาวิทยาลัยหรือผู้ปกครองท่าน
สามารถสนับสนุนการเงินของท่านในขณะที่
ศึกษาต่อมากน้อยเพียงใด ☐ 62
- 1) ได้เต็มที่ไม่มีปัญหาเลย
 - 2) ได้มาก แต่ต้องใช้จ่ายอย่าง
ประหยัด
 - 3) ได้แต่ต้องหารายได้พิเศษหรือได้ทุน
 - 4) ไม่ได้เลยถ้าจะเรียนต่อต้องช่วย
ตัวเอง

26. ในกรณีที่ท่านไม่ต้องการศึกษาต่อ
โปรดเลือกเหตุผลที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ถ้าท่าน
ต้องการศึกษาต่อไม่ตอบข้อนี้ ☐ 63
- 1) ไม่ต้องการศึกษาต่อเพราะค่าใช้จ่าย
สูงมาก
 - 2) ไม่สนใจศึกษาต่อเพราะคะแนนไม่ดี
 - 3) บัณฑิตมหาวิทยาลัยหรือผู้ปกครองไม่ต้องการ
ให้ศึกษาต่อ
 - 4) กิควาจบ ม.ก.5 หรือ ม.ศ.6 หรือ
ป.กศ.ก็มีความรู้เพียงพอสำหรับ
ประกอบอาชีพ
 - 5) สนใจการทำงานมากกว่าการเรียนต่อ
 - 6) จำเป็นต้องหางานทำเพื่อช่วยครอบครัว
 - 7) อื่น ๆ (ระบุ).....
27. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการสำเร็จ ม.ศ.5
หรือ ม.ศ.6 ก็มีความรู้เพียงพอสำหรับ
ประกอบอาชีพ ☐ 64
- 1) เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - 2) เห็นด้วย
 - 3) ไม่ค่อยเห็นด้วย
 - 4) ไม่เห็นด้วยเลย

28. ถ้าท่านต้องการทำงานมากกว่า
ศึกษาต่อ ท่านคิดว่าท่านจะเพิ่มพูน
ความรู้ในการประกอบอาชีพโดย
วิธีใด ☐ 65

- 1) ทำงานไปเรื่อย ๆ หา
ประสบการณ์จากงาน
- 2) ศึกษาทางไปรษณีย์
- 3) หาทางอบรมหลักสูตรระยะสั้น
หรืออบรมพิเศษตอนเย็น เช่น
หลักสูตรวิชาชีพ
- 4) สมัครเรียนที่มหาวิทยาลัย
รามคำแหงและทำงานไปด้วย
- 5) ทำงานไปก่อนแล้วหาทางลา
ศึกษาต่อ

29. ขณะนี้ท่านตัดสินใจหรือยังว่าจะศึกษาต่อ
หรือไม่ศึกษาต่อ ☐ 66

- 1) ตัดสินใจแล้วว่าเรียนต่อ
- 2) ตัดสินใจแล้วว่าจะไม่เรียนต่อ
- 3) ยังไม่ได้ตัดสินใจ

แบบสอบถามสำหรับผู้ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

ข้อคำถามในแบบสอบถามมี 2 ประเภท

ประเภทที่ 1 มีคำตอบให้ท่านเลือก เมื่อท่านเลือกข้อใด ขอให้ใส่ตัวเลขหน้าข้อนั้น
กรอกลงในช่องสี่เหลี่ยมขวามือ ตัวเลขที่อยู่หลังช่องสี่เหลี่ยมเฉพาะเจ้าหน้าที่เท่านั้น

ตัวอย่าง : เพศ 1) ชาย 2) หญิง ☐ 6

ถ้าท่านเป็นเพศชาย ใช้ตัวเลข 1 กรอกลงในช่องดังนี้ ☐ 6

ตัวอย่าง : อายุ (คิดเป็นปี) ☐ 18 7-8

ประเภทที่ 2 เติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ได้แก่วข 4 ข้อ 6 และข้อ 10

ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยเรื่องผู้เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
ผลการวิจัยนี้จะถูกต้องเชื่อถือได้เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากท่าน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ชื่อสถาบัน

จังหวัด

1. เพศ ☐ 6

1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ (คิดเป็นปี) ☐ 18 7 - 8

3. เชื้อชาติของบิดา ☐ 1 9

1) ไทย 2) จีน

3) อื่น (ระบุ)

4. ภูมิลำเนาของบิดาอยู่จังหวัด..... ☐ 10 - 11

5. ศาสนา

12

1) พุทธ

2) อิสลาม

3) คริสต์

4) อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ทานจบ ม.ศ. 3

13 - 14

จากโรงเรียน

จังหวัด

7. คะแนนเฉลี่ยเมื่อจบ ม.ศ. 3

15 - 17

8. ขณะไหนท่านจบการศึกษาระดับ

18

1) ม.ศ. 5

2) ม.ศ. 6

3) ป.กศ.

4) อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ตามข้อ 8 ท่านจบการศึกษาระดับนั้นเมื่อ พ.ศ.

19 - 20

10. ตามข้อ 8 ท่านจบการศึกษาระดับนั้น

21 - 22

จากโรงเรียน.....

จังหวัด

11. คะแนนเฉลี่ยเมื่อท่านจบการศึกษาตามข้อ 8

23 - 25

12. ข้างล่างนี้เป็นรายชื่ออาชีพ

1) รับราชการหรือข้าราชการบำนาญ

2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

3) พนักงานหรือลูกจ้างบริษัทห้างร้าน

4) เจ้าของหรือผู้ประกอบการกิจส่วนตัว

5) เกษตรกร กสิกร ประมง

6) ทำงานบ้าน

ถ้าบิดามารดาของท่านประกอบอาชีพประเภทใดให้ใส่หมายเลขนั้นในช่องบิดาและมารดา

อาชีพบิดา

26

อาชีพมารดา

27

13. ขางดางนี้เป็นระดับการศึกษา

- 1) ทำกว่า ป.4
- 2) ป. 4
- 3) ป. 7 หรือ ม.ศ. 3 เก็บ
- 4) ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 เก็บ
- 5) ม.ศ.5 ม.ศ.6 หรือ ม.8
- 6) อนุสัญญาหรือเทียบเท่า
- เก็บหรือเทียบเท่า
8. สูงกว่าปริญญาตรี
- 7) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

ถ้าปีค่าการกระจายของท่านจบการศึกษาระดับใดให้ใส่หมายเลขนั้นในช่องบิดาและมารดา

การรื้อถอนอาคาร

28

การศึกษามารดา

□ 29

[illegible]

1) ไม่มีรายได้	2) ทำกว่า 500 บาท
3) 500 - 1,000 บาท	4) 1,001 - 2,000 บาท
5) 2,001 - 3,000 บาท	6) 3,001 - 5,000 บาท
7) 5,001 - 7,000 บาท	8) มากกว่า 7,000 บาท

ขอให้ประมาณรายได้ของบิดาและมารดาของท่านแล้วใส่หมายเลขให้ตรงกับช่องของ
บิดามารดา

รายได้ก่อนของบิดา

30

รายได้ต่อเดือนของนารคา

31

15. ผู้ดูแลหน้างานในการศึกษาต่อขณะนี้คือ

32

- [illegible]

16. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับ

□ 33

- 1) บิศาหรือมารดา
- 2) ญาติหรือคนรู้จัก
- 3) หอพักวิทยาลัย
- 4) บ้านเช่าหรือห้องเช่า
- 5) วัด
- 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

17. ท่านเข้าศึกษาต่อโดย ☐ 34

1) ได้รับการคัดเลือกเรียนต่อ	2) สอบแข่งขันได้
3) อื่น (ระบุ).....	

18. สาขาที่ท่านศึกษาต่อขณะนี้ ☐ 35

1) การศึกษา ครุศาสตร์	2) เกษตร
ครุศาสตรอุตสาหกรรม	4) วิศวกรรมศาสตร์ ช่างเทคนิค
3) พาณิชย ัญชี บริหารธุรกิจ	6) กหกรรมศาสตร์
5) นาฏศิลป์ ดนตรี	8) นิติศาสตร์
7) พยาบาล	9) อื่น ๆ (ระบุ).....

19. ท่านเป็นนักศึกษา ☐ 36

1) ภาคปกติ (เช้า)	2) ภาคสมทบ (บ่าย)

20. จงระบุว่า ข้อใดมีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาในข้อ 18 ☐ 37

1) บิคามารคา	2) เพื่อนฝูง
3) ครู อาจารย์	4) ความมีหน้ามีตาทางอาชีพ
5) ความยากง่ายในการเรียน	6) จำนวนผู้สอบคัดเลือกเข้าสาขานั้น
7) โอกาสในการหางาน	8) อื่น ๆ (ระบุ).....
-